

คู่มือ
๒๘
การแทงเข็ม

บทที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับเส้น

ข้อสรุปเกี่ยวกับเส้น 30

เส้นควบคู่ 12 เส้น 35

เส้นปอดของมือ-ไถอิน.....38

เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง....39

เส้นกระเพาะอาหารของเตา-หยาง

หมิง.....40

เส้นม้ามของเตา-ไถอิน.....42

เส้นหัวใจของมือ-ข้าวอิน.....43

เส้นลำไส้เล็กของมือ-ไถหยาง.....44

เส้นกระเพาะปัสสาวะของเตา-ไถ

หยาง.....45

เส้นไตของเตา-ข้าวอิน.....46

เส้นเยื่อหุ้มหัวใจของมือ-เจี๊ยะอิน...48

เส้นชานเจี๊ยะของมือ-ข้าวหยาง....49

เส้นถุงน้ำดีของเตา-ข้าวหยาง.....50

เส้นตับของเตา-เจี๊ยะอิน.....51

เส้นพวงหมันเวียนของเส้น 12 เส้น 52

เส้นพิเศษ 2 เส้น 56

พยาธิวิทยาของเส้นควบคู่ 12 เส้น 59

บทที่ 3 จุดในบริเวณเส้นทั้ง 14 เส้น

วิธีหาตำแหน่งจุด 61

จุดในเส้นทั้ง 14 เส้น

เส้นปอดของมือ-ไถอิน.....64

เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง....67

เส้นกระเพาะอาหารของเตา.....72

เส้นม้ามของเตา-ไถอิน.....81

เส้นหัวใจของมือ-ข้าวอิน.....85

เส้นลำไส้เล็กของมือ-ไถหยาง.....89

เส้นกระเพาะปัสสาวะของเตา-ไถ

หยาง.....95

เส้นไตของเตา-ข้าวอิน.....108

เส้นเยื่อหุ้มหัวใจของมือ-เจี๊ยะอิน..113

เส้นชานเจี๊ยะของมือ-ข้าวหยาง...117

เส้นถุงน้ำดีของเตา-ข้าวหยาง....121

เส้นตับของเตา-เจี๊ยะอิน.....127

เส้นตู่ (เส้นกลางหลัง).....131

เส้นเร็น (เส้นกลางตัวด้านหน้า)..135

จุดพิเศษ 141

บทที่ 4 การรักษาโรคด้วยการแทงเข็ม

<u>กฎเกณฑ์ในการเลือกจุด</u>	150
<u>โรคทางอายุรกรรม</u>	152
<u>โรคทางศัลยกรรม</u>	166
<u>โรคทางสูติ-นรีเวช</u>	178
<u>โรคของอวัยวะรับรู้</u>	184
<u>โรคจิตและประสาท</u>	185
<u>โรคของทางเดินระบบปัสสาวะ- อวัยวะสืบพันธุ์</u>	197

.....

บทที่หนึ่ง

เทคนิคการแทงเข็ม

การแทงเข็มเป็นการรักษาโรคโดยการใส่เข็มโลหะ แทงตรงจุดที่แน่นอนบนร่างกายด้วยวิธีการกระตุ้นที่แตกต่างกันหลายวิธี เข็มที่ใช้ก็มีหลายขนาด หลายรูปร่าง โดยทั่วไปก็ใช้กันได้แก่ เข็มยาว เข็มสามเหลี่ยม เข็มดอกเหมย เข็มกลม เข็มไฟฟ้า เป็นต้น.

หนึ่ง. การแทงเข็ม

1. ความรู้ทั่วไป เข็มแทงที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เป็นเข็มปลายแหลมมีความยาวตั้งแต่ 0.5-6.0 นิ้ว ในขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางต่าง ๆ ตั้งแต่เบอร์ 26 (0.45 มม.) เบอร์ 28 (0.38 มม.) เบอร์ 30 (0.32 มม.) เบอร์ 32 (0.26 มม.)

ก่อนใช้เข็มทุกครั้ง ควรตรวจให้มั่นใจว่า เข็มนั้นไม่ขึ้นสนิม ไม่กด ไม่งอ หรือชำรุด เพื่อ ป้องกันอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น และลดความ เจ็บปวดที่ไม่จำเป็น

ก่อนแทงเข็ม ให้ผู้ป่วยอยู่ในตำแหน่งและ ลักษณะที่เหมาะสม ไม่ควรให้ผู้ป่วยอยู่ในอิริยา บท ซึ่งผิดธรรมชาติ เช่น เมื่อจะแทงเข็มบริเวณ หน้า ทรวงอก และท้อง หรือบริเวณใบหน้า ก็ให้ผู้ป่วยนอนหงาย เมื่อจะแทงบริเวณท้ายทอย หลังคอ หลังและเอว ก็ให้ผู้ป่วยนอนคว่ำ เมื่อ จะแทงด้านข้าง ก็ให้ผู้ป่วยนอนตะแคง หรือให้ผู้ป่วยนั่งตัวตรง เมื่อจะแทงบริเวณข้อหลัง และ แขน เหล่านี้เป็นต้น

ก่อนการแทงเข็ม ต้องทำความสะอาด เข็มและบริเวณผิวหนังที่จะแทง ด้วยแอลกอฮอล์ 75% ควรเลือกขนาดและความยาวของเข็ม ให้

เหมาะสมกับรูปร่าง และขนาดของผู้ป่วย

 แขนงของจุด และความลึกของจุด

2 วิธีฝึกแทงเข็ม ในการรักษาโรค ด้วย การแทงเข็ม มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่แพทย์ จะต้องรู้จักควบคุมกำลังของนิ้วมือ และมีความ ชำนาญในการกระตุ้นเข็ม เพราะกระบวนการ เหล่านี้ จะมีผลโดยตรงต่อผลของการรักษาโรค ดังนั้น ก่อนอื่น แพทย์จะต้องฝึกควบคุมกำลังของ นิ้วมือ ฝึกการกระตุ้นเข็ม และหาประสบการณ์ ในปฏิกิริยาของเข็ม ตลอดถึงความรู้สึกของเข็ม ด้วยตนเอง การฝึกหัดเริ่มต้น โดยใช้กระดาษ ฟางพับเป็น 4.6 ชั้น ทำเป็นหมอนกระดาษ ขนาดเท่าก้อนสบู่ตรงกลางบรรจุสำลี แล้วใช้ เข็มมัดค้ำให้แน่น ก่อนอื่นก็เริ่มฝึกกำลังเข็มของ นิ้วมือ จะต้องจับ เข็มให้แน่นไม่ให้ตัวลื่น หรือ เคลื่อนไปมาระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ ฝึกเข้า

เข็มจนสามารถแทงทะลุกระดาษทั้งหมดแล้วเริ่ม
 ตันฝักการหมุน เข็มและยกเข็มขึ้นลง สุดท้ายฝัก
 หักประสานการหมุนเข็มไปมา กับการยกเข็มขึ้น
 ลง เมื่อทำได้เช่นนี้ก็ถือว่าสามารถแทงเข็มได้
 โดยพื้นฐาน ต่อมาก็ให้ฝักหักแทงเข็มลงบนตัว
 เองเพื่อหาประสบการณ์ในปฏิกิริยา และความ
 รู้สึกของเข็ม.

3 วิธีเข้าเข็ม โดยทั่วไป เมื่อเข็มผ่านผิวหนัง
 ก็จะเกิดอาการเจ็บขึ้น แต่เมื่อเข็มผ่าน
 ผิวหนังลึกลงไปอีก อาการเจ็บก็จะลดลง ดังนั้น
 เพื่อลดความเจ็บปวดที่จะเกิดขึ้น เทคนิคพื้นฐาน
 ในการเข้าเข็มก็คือ "รวดเร็ว" การเข้าเข็มมี
 หลายวิธี ที่ใช้กันบ่อย ๆ ได้แก่

3.1 วิธีเข้าเข็มโดยใช้นิ้วกด ใช้นิ้วชี้
 หรือนิ้วหัวแม่มือซ้ายกดลงที่ข้าง ๆ จุดที่จะแทง
 จับเข็มด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือขวา เข้าเข็ม

อย่างรวดเร็ว วิธีนี้เหมาะสำหรับเข็มที่ยาวไม่
 เกิน 1.5 นิ้ว

3.2 วิธีเข้าเข็มยาว ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ
 ซ้ายจับปลายเข็ม ให้ปลายเข็มโผล่ออกมา 0.2
 -0.3 นิ้ว แล้วใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือขวาจับค้ำ
 เข็ม เข้าเข็มอย่างรวดเร็ว แล้วพุงเข็มด้วย
 มือซ้าย มือขวาหมุนเข็มให้แทงลึกลงไป วิธีนี้ใช้
 ได้กับเข็มที่ยาวเกิน 3 นิ้วขึ้นไป

3.3 วิธีเข้าเข็มอย่างรวดเร็ว ใช้นิ้วชี้
 และนิ้วหัวแม่มือขวาจับเข็มให้ปลายเข็มโผล่ออก
 มา 0.2-0.3 นิ้ว กดปลายเข็มลงไปในผิวหนัง
 อย่างรวดเร็ว แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ข้าง
 ซ้ายจับปลายเข็ม ใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ขวาจับ
 ตัวเข็มเหนือมือซ้ายขึ้นมา ไขแรงจากมือทั้งสอง
 ส่งเข็มลงไป วิธีนี้ใช้ได้ทั่วไปทั้งเข็มสั้นและเข็ม
 ยาว เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากวิธีหนึ่ง

3.4 วิธีเข้าเข็มโดยบีบผิวหนังเข้ามา ใช้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย ดึงผิวหนังตรงจุดขึ้นมา แล้วแทงเข็มเข้าไปอย่างรวดเร็ว ด้วยมือซ้าย วิธีนี้ใช้กับจุดที่มีกล้ามเนื้อบาง เช่น บริเวณหน้า

3.5 วิธีการเข้าเข็ม โดยการถ่างผิวหนังให้ตึง ใช้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือซ้ายถ่างผิวหนังตรงจุดที่จะแทงให้ตึง แล้วเข้าเข็มด้วยมือขวา วิธีนี้ใช้กับผิวหนังบริเวณที่ผิวหนังหย่อน ย่น หรือหับ เช่น ที่หน้าท้อง

4. วิธีการกระตุ้นเข็ม เมื่อเข้าเข็มผ่านผิวหนัง และส่งเข็มไปถึงระดับความรู้สึกที่ต้องการ หรือบรรลุถึงความรู้สึกที่ต้องการแล้ว กระบวนการต่อไป คือ การกระตุ้นเข็ม ซึ่งมีวิธีการกระตุ้นเข็มที่แตกต่างกันมากมายหลายวิธี วิธีที่ใ้กันบ่อย ๆ ได้แก่

4.1 วิธียกเข็มขึ้นลง ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

ซ้ายกดลงข้าง ๆ จุดแทง จับค้ำเข็มด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือขวา แล้วยกเข็มขึ้นลงเบา ๆ สม่ำเสมอ วิธีนี้ห้ามใช้กับจุดในบริเวณที่ใกล้กับอวัยวะที่สำคัญ เช่น ตา หัวใจ หรือ บริเวณที่มีเส้นเลือดใหญ่ ๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้วิธีนี้ก็ควรทำเบา ๆ ช้า เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น

4.2 วิธีหมุนเข็ม จับค้ำเข็มด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือขวา หมุนเข็มไปมาตามเข็มนาฬิกาและทวนเข็มนาฬิกา

4.3 วิธียกเข็มขึ้นลงประสานกับการหมุนเข็มไปมา วิธีนี้เป็นวิธีที่ประสานวิธี 4.1 และ 4.2 เข้าด้วยกัน โดยให้หมุนเข็มไปมาในขณะที่ยกเข็มขึ้นลง

ทั้งสามวิธีที่กล่าวมาข้างต้น ใช้หลังจากเข้าเข็มผ่านผิวหนังไปถึงระดับความรู้สึกที่ต้องการแล้ว เพื่อค้นหาความรู้สึกจากเข็ม เมื่อปรา

กฎความรู้สึกต่าง ๆ ที่ต้องการแล้ว กระทบขึ้น
ให้แรงขึ้นโดยวิธีเกาะเข็มและส้นเข็ม.

4.4 วิธีเกาะเข็ม กดค้ำเข็มด้วยนิ้วหัวแม่มือ
ข้างขวา แล้วเกาะค้ำเข็มด้วยนิ้วชี้หรือนิ้วกลาง
จากล่างขึ้นบน หรือยึดเข็มให้คงที่ด้วยนิ้วชี้และ
นิ้วหัวแม่มือซ้าย และเกาะด้วยเข็มด้วยนิ้วชี้และ
นิ้วหัวแม่มือขวา จากด้านล่างของค้ำเข็มขึ้นไป
โดยหมุนไปในทิศทางเข็มนาฬิกา วิธีนี้เรียกว่า
"วิธีเกาะเป็นวงกลม"

4.5 วิธีส้นเข็ม จับค้ำเข็มด้วยนิ้วหัวแม่มือ
ขวา แล้วกดเข็มขึ้นลงเล็กน้อยอย่างรวดเร็ว
เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกสั่นสะเทือนขึ้น

5. สาเหตุของอาการเจ็บปวดในขณะแทง
เข็มและการป้องกัน

5.1 เจ็บขณะแทงเข็มผ่านผิวหนัง

สาเหตุ เกิดจากการเข้าเข็มช้า เข็มทื่อหรือบง

เอิญเข้า เข็มผ่านตำแหน่งที่มีประสาทรวมกันมาก

วิธีแก้ไข เปลี่ยนตำแหน่งของจุดแทง ไป
เล็กน้อย และควรฝึกหัดเข้าเข็มให้ชำนาญขึ้น

5.2 เจ็บเมื่อส่งเข็มลึกลงไปใต้ผิวหนัง

สาเหตุ เกิดจากปลายเข็ม แทะเอาผนัง
ของเส้นเลือดแดง เยื่อหุ้มกระดูกหรือเอ็น

วิธีแก้ไข ดึงเข็มขึ้น จนปลายเข็มอยู่ใต้ผิว
หนัง แล้วเปลี่ยนทิศทางของเข็มเล็กน้อย

5.3 ปวดขณะหมุนเข็มไปมาเป็นวงกว้าง

สาเหตุ เกิดจากการที่ตัวเข็ม ม้วน
เอาเนื้อเยื่อ หรือพังผืด อันเนื่องมาจาก
การหมุนเข็มเป็นวงกว้างเกินไป

วิธีแก้ไข ค่อย ๆ หมุนเข็มไปมาเบาๆ
จนเนื้อเยื่อหรือพังผืดหลุดออก.

นอกจากนี้ จุดที่แขน ขา และหน้าค่อน
ข้างไว

คือความรู้สึก ควรดึงความสนใจของผู้ป่วยไปที่อื่น แล้วจึงเข้าเข็มในบริเวณนั้นอย่างรวดเร็วกว่าแพทย์ควรให้ความอบอุ่น และความมั่นใจในการรักษาโรคด้วยวิธีนี้ต่อผู้ป่วย โดยเฉพาะคนไข้ที่มีความรู้สึกไว กระวนกระวายใจ หรือคนไข้ที่เริ่มแทงเข็มเป็นครั้งแรก

6. วิธีกระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม และลด

แพทย์จีนโบราณเชื่อว่า โรคที่เกิดกับคนเราเกิดจากภาวะผิดปกติ 2 อย่าง คือ อวัยวะภายในของร่างกายทำงานมากเกินไป หรือน้อยเกินไป

โรคประเภทที่เกิดจากอวัยวะภายในของร่างกายทำงานมากเกินไป ได้แก่โรคเฉียบพลันทั้งหมดซึ่งเกิดกับผู้ป่วยที่มีร่างกายแข็งแรง มีอาการแสดงออกดังนี้ หน้าแดง กระวนกระวายใจ เสียงแหลม หายใจหอบ มีเสลดมาก ท้องผูก

ปัสสาวะขจัด แน่นหน้าอก ท้องอืด มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ชีพจรเต้นแรงและเร็วลิ้นหยาบ และเป็นฝ้าหนา เป็นต้น

ตามทฤษฎีแพทย์แผนโบราณจีนนั้น "ถ้าเป็นโรคประเภทที่เกิดจากอวัยวะภายใน ของร่างกายทำงานน้อยเกินไป ให้กระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม" วิธีการกระตุ้นแบบเพิ่มและลดมีหลายวิธี ที่ใช้กันบ่อย ๆ ได้แก่

6.1 วิธียกเข็มขึ้นลง

กระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม ดึงเข็มขึ้นช้า ๆ แล้วคันเข็มลงอย่างแรง

กระตุ้นแบบลด ค่อย ๆ คันเข็มไปช้า ๆ แล้วดึงเข็มขึ้นอย่างแรง

6.2 วิธีหมุนเข็ม

กระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม หมุนเข็มไปมาด้วยรอบแฉก ๆ และช้า ๆ

กระตุ้นเข็มแบบลด หมุนเข็มไปมาด้วยรอบกว้าง ๆ และช้า ๆ

6.3 วิธีเข้าเข็มแบบถซึมเข็มช้าหรือเร็วเร็ว กระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม เข้าเข็มช้า ๆ หมุนเข็มเบา ๆ เพื่อจะถอนให้ดึงเข็มถึงใต้ผิวหนัง และดึงออกโดยเร็ว

กระตุ้นเข็มแบบลด เข้าเข็มเร็ว หมุนเข็มเป็นรอบกว้าง และดึงเข็มออกช้า ๆ

6.4 วิธีบีบและขยายรูแทง

กระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม หลังจากถอนเข็มแล้ว ใช้มือกดและนวดบริเวณที่แทง

กระตุ้นเข็มแบบลด ก่อนดึงเข็มออก หมุนเข็มด้วยรอบกว้าง ๆ สัก 2.3 รอบเพื่อขยายรูแทง

6.5 กระตุ้นสม่ำเสมอเท่า ๆ กัน หลังจากเข้าเข็มถึงจุดแล้ว หมุนเข็ม หรือยกเข็มขึ้นลง

อย่างเบา ๆ และสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความรู้สึกจากเข็มที่ต้องการ

วิธีกล่าวมาทั้งหมดนี้จะแยกใช้เดี่ยว ๆ หรือใช้ประสานกันก็ได้

วิธีกระตุ้นเข็มแบบเพิ่มและลด ดังกล่าวมานี้ เพื่อที่จะทำให้เข้าและนำไปได้สะดวกและง่ายยิ่งขึ้น ในที่นี้เราจึงแบ่งวิธีการกระตุ้นเข็มออกเป็น กระตุกแรง กระตุกปานกลาง และลดกระตุ้นเบา

ก. กระตุกเบา วิธีเทียบได้กับวิธีการกระตุ้นเข็มแบบเพิ่ม เมื่อผู้ป่วยมีความรู้สึกตามต้องการ หลังจากเข้าเข็ม และส่งเข็มถึงระดับลึกตามที่ต้องการแล้ว ก็หยุดการกระตุ้น การกระตุ้นวิธีนี้ทำได้โดยยกเข็มขึ้น และดันเข็มลงเบา ๆ ในขณะเดียวกัน ก็หมุนเข็มด้วยรอบแคบ ๆ วิธีนี้ใช้กับผู้ป่วยที่ร่างกายอ่อนแอ หรือในผู้ป่วยที่ไวต่อการกระตุ้นเข็ม หรือในผู้ป่วยที่เพิ่งแทงเข็มเป็น

ครั้งแรก กระวนกระวายใจ หรือเพื่อแทงตรง
จุดที่ใกล้กับอวัยวะภายใน

ข. กระตุ้นแรง วิธีนี้เทียบได้กับการกระตุ้น
เข็มแบบลวด วิธีนี้กระตุ้นให้แรง จนผู้ป่วยมีความ
รู้สึกสะท้อนไปยังตำแหน่งที่ห่างไกล เช่น แขน
ขา กระตุ้นวิธีนี้ทำได้โดย หมุนเข็มด้วยรอบ
กว้าง ประสานกับการยกขึ้นและคั่นลงอย่างแรง
การกระตุ้นจะเพิ่มขึ้นอีกโดยวิธีเคาะเข็ม และสั่น
เข็ม วิธีนี้ใช้กับผู้ป่วยที่มีร่างกายแข็งแรง หรือผู้
ป่วยซึ่งไม่มีความรู้สึกไวต่อเข็ม หรือใช้ในผู้ป่วย
ที่มีอาการเฉื่อยพลัน วิธีนี้โดยทั่วไปแล้วใช้กับจุด
บริเวณ แขน ขา และเอว

ค. กระตุ้นปานกลาง วิธีนี้เทียบได้กับวิธีที่
กระตุ้นสม่ำเสมอเท่า ๆ กันความรู้สึกที่ผู้ป่วยได้
รับ คือวิธีกระตุ้นอยู่ในขนาดปานกลาง ระหว่าง
กระตุ้นเบากับกระตุ้นแรง วิธีนี้เหมาะกับผู้ป่วยที่

มีเงื่อนไขทางพยาธิสภาพไม่แจ่มชัด

จ. ความรู้สึกในการแทงเข็ม และผลทาง
การรักษา

เมื่อแทงเข็มลึกลงไปใต้ผิวหนัง ผู้ป่วยจะ
มีความรู้สึก เจ็บ ปวด ชา เหน็บ เสียว กล้าย
ถูกไฟฟ้าช็อตเป็นต้น ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็น
ปรากฏการณ์ธรรมดา ที่เกิดขึ้นในการการแทง
เข็ม ความรู้สึกเหล่านี้ ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย
ของผู้ป่วย ตำแหน่งของจุด ความลึกของจุดและ
ทิศทาง การเข้าเข็ม

สำหรับจุดบริเวณใบหน้า จะให้ความรู้สึก
ชา จุดบริเวณที่มีกล้ามเนื้อค่อนข้างหนา จะให้
ความรู้สึกปวดหนักจุดบริเวณฝ่ามือฝ่าเท้า ปลาย
นิ้วมือ ปลายนิ้วเท้าจะให้ความรู้สึกเจ็บเท่านั้น
จุดบริเวณแขนขา หรือหลังจะให้ความรู้สึกคล้าย
ไฟฟ้าช็อต ซึ่งสามารถแผ่ขยายไปได้ไกล ๆ

ผลทางการรักษามีความสัมพันธ์อย่างแยกไม่
 ออกจากความรู้สึกในการแทงเข็ม โดยทั่วไป
 ความรู้สึกเหล่านี้เกิดขึ้นรวดเร็ว และแผ่ขยาย
 ออกไปทันที ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ก็เรียกได้ว่า ก่อน
 ข้างจะได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ (ซึ่งไม่ได้หมายความว่า
 ความรวมไปถึงจุดซึ่งตามตำแหน่งของมันแล้วไม่
 ให้ความรู้สึกเหล่านั้น) ความรู้สึกในการแทง
 เข็ม ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับสภาพของร่างกายของ
 ผู้ป่วยและขอบเขตของโรคเท่านั้น แต่ยังมี ความ
 สัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับวิธีการกระตุ้นเข็มของ
 แพทย์ ความรู้สึกที่พึงพอใจจะเกิดขึ้นได้จากการ
 ที่แพทย์แทงด้วยความแคล่วคล่อง และมีความ
 มั่นใจในตำแหน่งของจุด เพื่อที่จะยกกระดับผล
 ทางการรักษาให้สูงขึ้น แพทย์ทุกคนควรสนใจ
 อย่างระมัดระวังต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้น
 ในทางปฏิบัติ ความแรงของการกระตุ้นไม่

ได้เกิดขึ้นกับภาวะการกระตุ้นเบาหรือแรง (ตาม
 ความรู้สึกของแพทย์) เพียงอย่างเดียว แต่ส่วน
 มากจะเกิดขึ้นกับปฏิกิริยาของผู้ป่วยต่อเข็ม ดัง
 นั้นในการกระตุ้นเข็ม จึงต้องวิเคราะห์ถึงเงื่อนไข
 โดยเฉพาะของผู้ป่วย เช่นในบางครั้งที่แพทย์คิดว่า
 กระตุ้นแรงมากแล้ว แต่ผู้ป่วยยังมีความรู้สึกน้อย
 ดังนั้น การที่จะตัดสินใจอย่างไรเป็นการกระตุ้น
 เบาหรือแรง ควรประสานกับเงื่อนไขที่เป็นจริง
 ของผู้ป่วย และวิธีการกระตุ้น ที่ใช้พร้อม ๆ กัน
 ไปด้วย.

8. ทิศทางและความลึกในการแทงเข็ม

8.1 ทิศทางในการแทงเข็ม ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง
 ของจุดและโรคที่จะรักษา กฎเกณฑ์ทั่วไป
 สำหรับทิศทางในการแทงเข็มมีดังนี้

ก. แทงฉาก วิธีนี้ เข็มจะเข้าตั้งฉาก กับผิว
 หนัง ใช้กับตำแหน่งที่มีกล้ามเนื้อ เนื้อหนา หรือจุดที่

ต้องแทงลึก เช่น บริเวณ แขน ขา ท้อง และ
เอว เป็นต้น

ข. แทะเฉียง วิธีนี้ เข็มจะเข้าผิวหนังโดย
ทำมุม 45 องศา กับผิวหนัง วิธีนี้ส่วนมากใช้กับ
บริเวณอกและหลัง ซึ่งใกล้กับอวัยวะภายในหรือ
ตำแหน่งที่ชี้เฉพาะลงไป เช่น จุดเสี้ยวเดียว
(LU.7)

ค. แทะซอน วิธีนี้ เข็มจะเรียงไปตามผิว
หนัง โดยทำมุมกับผิวหนังประมาณ 15 องศา
วิธีนี้ใช้กับจุดบริเวณใบหน้า ศีรษะ ร่องมีกล้ามเนื้อ
เนื้อบาง และใช้กับการแทงทะเลจุด

8.2 ความลึกในการแทงเข็ม ความลึกใน
การแทงเข็มไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน สำหรับ
ความลึกในการแทงเข็มนั้น โดยทั่วไปมักขึ้นอยู่กับ
ความรู้สึกของผู้ป่วยที่ได้จากประสบการณ์ ซึ่ง
มีกฎเกณฑ์ทั่วไป ดังนี้

ก. จุดบริเวณแขน ขา ขึ้นอยู่กับขนาด ของ
กล้ามเนื้อ อาจแทงไปทะเลจุดอื่นด้วยก็ได้ เช่น
จุดเนยกวาน (P6) แทะลึกได้ 1-1.5 นิ้ว
หรือจุดจู่ซานหลี่ (ST 36) แทะได้ลึก 1-2 นิ้ว

ข. จุดบริเวณเอวและท้อง โดยทั่วไปแทงลึก
ประมาณ 1.2 นิ้ว แต่จุดบริเวณส่วนบนของท้อง
ไม่ควรแทงลึกนัก

ค. จุดบริเวณอกและหลัง กล้ามเนื้อบริเวณ
นี้บาง ทั้งยังมีอวัยวะภายในที่สำคัญอีกด้วย เช่น
หัวใจ ปอด เป็นต้น ควรแทงเฉียง หรือแทง
ซอน สำหรับจุดบนแนวกระดูกสันหลังสามารถ
แทงตรง หรือแทงเฉียงเข้าเส้นกลางหลังได้ลึก
ประมาณ 1-1.5 นิ้ว

ง. จุดบริเวณมือและหน้า กล้ามเนื้อบริเวณนี้
บาง ดังนั้นจุดบริเวณนี้ไม่ควรแทงลึกนัก ควร
แทงเฉียงหรือแทงซอน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่จะ

เกิดขึ้น ควรระมัดระวังอย่างสูงต่อความถี่ในการแทงเข็มตรงจุดบริเวณตา หรือบริเวณคอ เช่น จุดเฟิงผู้ (DU 16) จุดหย่าเหมิน (DU 15) จุดเทียนถุ (Ren 11) เป็นต้น

กฎเกณฑ์ที่กล่าวโดยทั่วไป ใช้นักผู้ใหญ่ สำหรับเด็ก ความถี่ดังกล่าวก็ต้องลดลงตามความเหมาะสม ความถี่ในการแทงเข็ม มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับโครงสร้างของร่างกายมาก เช่นจุดจงหว่าน (Ren 11) ในคนผอมเมื่อแทงลึก 0.5 นิ้ว จะเกิดความรู้สึกแรงมาก ในขณะที่คนอ้วนเมื่อแทงลึกถึง 2 นิ้วจึงจะเกิดความรู้สึกดังกล่าว ดังนั้น ในทางปฏิบัติ จะต้องยึดกุมสภาพที่เป็นจริง ของผู้ป่วยแต่ละราย.

9. การถอนเข็ม และการกระตุ้นเข็ม
โดยทั่วไป เมื่อเข็มผ่านผิวหนังไปถึงระดับความ

ลึกที่ต้องการแล้ว และบรรลุถึงความรู้สึกที่ต้องการแล้วควรกระตุ้นเข็มจนเกิดความรู้สึกถึงขั้นที่พึงพอใจ จึงถอนเข็มออก

สำหรับอาการปวดอย่างเฉียบพลันหรือเป็นโรคที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ควรถาเข็มไว้นาน 30 นาที หรือหลาย ๆ ชั่วโมง แล้วกระตุ้นเข็มทุก ๆ ช่วงเวลาหนึ่งในระหว่างนั้น เพื่อเพิ่มความแรงในการกระตุ้น ถ้าเป็นไปได้ ควรกระตุ้นตลอดเวลา จนกระทั่งอาการดีขึ้น

10. วิธีถอนเข็ม

การถอนเข็ม ให้ใช้มือซ้ายจับสำลีสี่ที่ปราศจากเชื้อแล้วกดไปที่ผิวหนังข้าง ๆ เข็ม มือขวาถอย ๆ หมุนเข็ม และถอนออกช้า ๆ (อย่าถอนแรง) เมื่อถอนเข็มออกมาแล้ว ให้เอาสำลีสี่ปราศจากเชื้อแล้ว กดที่รูเข็มเพื่อป้องกันไม่ให้เลือดออกจากรูเข็ม

โดยทั่วไปการถอนเข็มจะไม่มีอาการลำบากอะไรเลย แต่ถ้าผู้ป่วยตื่นเต้นเกินไป กล้ามเนื้อจะหดเกร็งทำให้เข็มหนีค ดอนเข็มยาก หรือสักรูหนึ่ง หรือเอาเล็บมือกดที่ข้าง ๆ เข็มหลาย ๆ ครั้งกล้ามเนื้อจะหย่อนคลายลง แล้วค่อยถอนเข็ม (ดูหัวข้อ 11ข) แต่ถ้าเข็มงอถ้าจะทำให้ถอนเข็มยาก (วิธีแก้ไขและการถอนเข็ม ให้อ่านหัวข้อ 11ค)

11. การจัดการกับอุบัติเหตุ ที่เกิดขึ้นในขณะแทงเข็ม อุบัติเหตุจะเกิดขึ้นได้ไม่บ่อยนัก ถ้าเราระมัดระวังอย่างรอบคอบ ต้องสนใจการตอบสนองของผู้ป่วย สำหรับผู้ป่วยที่เพิ่งแทงเข็มเป็นครั้งแรก หรือผู้ป่วยที่กลัวเข็ม หรือผู้ป่วยที่อ่อนแอเกินไป แพทย์ควรชี้แจงถึงขั้นตอน และวิธีการแทงเข็มอย่างละเอียด ให้อ่านหัวข้อ 11 เพื่อให้ลดความกระวนกระวายใจของผู้ป่วย.

อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้แก่

ก. เมฆเข็ม

อาการ วิงเวียนศีรษะ แน่นหน้าอก ใจสั่น คลื่นไส้ หน้าซีด ในรายที่เป็นรุนแรงอาจมี อาการมือเท้าเย็น เหงื่อออก ชีพจรเบา หหมดสติความดันต่ำ ซีด

สาเหตุ เกิดจากผู้ป่วยตื่นกลัว หัวใจเต้นอ่อนเพลียมาก หรือกระตุ้นเข็มแรงเกินไป

การแก้ไข ต้องดึงออกทันที ให้อ่านหัวข้อ 11 ข หรือรีบหามหรือตำเล็กน้อย ให้เครื่องดื่มอุ่น ๆ ถ้าหมดสติให้กดที่จุดเหรินจง(DU 26) ค่ายเล็บมือหรือใช้เข็มแทงตรงจุดเหรินจง(DU 26)หรือจุดเนยกวาน (D. 6)

ข. เข็มหนีค สาเหตุเกิดจาก หลังจากเข้าเข็มแล้ว หมุนดึง หรือดันเข็มลำบากหรือไม่ได้เลย หรือกระทั่งถอนเข็มไม่ออก เกิดจาก

กล้ามเนื้อเกร็ง ในรายที่ผู้ป่วยตื่นเต้นหรือกลัว
การหมุนเข็ม หรืออาจจะเกิดจากการ หมุนเข็ม
ด้วยรอบกว้างเกินไป ทำให้พังผืดติดแน่นกับตัว
เข็ม.

การแก้ไข ในผู้ป่วยที่ตื่นกลัว การทำงานเบา
คิดให้คลายความวิตกกังวล บอกให้ผู้ป่วยหยุด
เกร็งกล้ามเนื้อ นวดรอบ ๆ จุดที่แทงแล้วดึง
เข็มออกมา ถ้าเข็มฝังติดแน่นให้ผู้ป่วยนอนสงบ
สักครู่ หรือแทงเข็มอีกเล่มหนึ่งที่จุดใกล้เคียง ๆ กัน
เพื่อคลายกล้ามเนื้อ หรือถ้าเกิดจากพังผืด พัน
แน่นรอบตัวเข็ม ให้หมุนเข็มคลายออกในทิศทาง
ตรงกันข้าม จนเข็มหยุดแล้วดึงออก

ก. เข็มนงอ สาเหตุมักเกิดจากผู้ป่วยเปลี่ยน
อิริยาบถ ขณะที่เข็มนยังลวอยู่ หรือเกิดจาก
การกระตุ้นแรงจนเกิดการเกร็งกล้ามเนื้ออย่าง
เฉียบพลัน หรือมีแรงจากภายนอกกระทบบนหรือ

กดถูกเข็ม หรือเมื่อแทงเข็มแรงเกินไป

การแก้ไข ถ้าเกิดจากการเปลี่ยนท่า ก็จัด
ให้ผู้ป่วยกลับในท่าเดิม และต้องดึงเข็มออกใน
ทิศทางที่เข็มนงอ หลีกเลียงการใช้แรงมากเกินไป
ในฉากรแทงเข็ม

ง. เข็มหัก สาเหตุเกิดจากรอยร้าวและ
สนิม ซึ่งจับที่ตัวเข็ม โดยเฉพาะ ตรงรอบต่อ
ระหว่างตัวเข็มกับคัม เข็มผู้ป่วยเปลี่ยนอิริยาบถ
อย่างรุนแรง เช่น สะดุ้งขณะเข้าเข็ม การเข้า
เข็มแรงเกินไป กล้ามเนื้อเกร็งอย่างรุนแรง
หรือการฝืนดึง เข็มขณะ เข็มหนีค

การแก้ไข ก่อนอื่นต้องใจเย็นอย่าตกใจกลัว
แนะนำให้ผู้ป่วยนอนนิ่ง ๆ 'เพื่อป้องกัน' ไม่ให้
เข็มเลื่อนลึกเข้าไป ถ้าโคนเข็มยังโผล่ออก
มานอกผิวหนังก็ให้ดึงออกด้วยมือหรือคีม ถ้าโคน
เข็มนอยู่ระดับผิวหนังพอดี ให้กดที่ผิวหนัง เพื่อให้

ปลายเข็มที่หักไหลออกมา แล้วดึงเข็มออกด้วยมือหรือคีบ ถ้ายังฝังในอาจต้องผ่าตัดออก

การป้องกัน ตรวจสอบสภาพของเข็มก่อนใช้ อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจและร่วมมือ อย่าใช้แรงมากเกินไปในการกระตุ้นเข็ม กายาทางเข็มจนมีคิ้วเข็ม ควรเปลี่ยนเข็มไว้เหนือผิวหนัง 0.3-0.5 นิ้ว

จ. เข็มแทงถูกอวัยวะภายในที่สำคัญ เช่น ปอด หัวใจ ตับ เป็นต้น การแทงเข็ม ตรงจุดที่ตรงกับอวัยวะภายในที่สำคัญเหล่านี้ ควรระมัดระวังเป็นพิเศษ ถ้าแทงถูกอวัยวะภายในเหล่านี้ ให้ผู้ป่วยนอนราบลง ตรวจสอบอาการตกเลือด ถ้ามีก็ให้น้ำเกลือ ถ้ามีอาการรุนแรงมากขึ้น ก็ส่งโรงพยาบาล ถ้าแทงถูกเส้นเลือด หรือหลังก่อนเข็มมีเลือดไหลออกมาให้กดขีรเวณที่แทงให้แน่นด้วยนิ้วมือเป็นเวลานาน ๆ

12. การรักษา เข็มและการซ่อมเข็ม

12.1 วิธีการเก็บรักษาเข็ม

ก. เมื่อใช้เข็มแล้ว ต้องทำการตรวจสอบเข็มที่ซ่อมได้ (เช่นปลายเข็มเป็นขอหรืองอ) ก็รีบซ่อมเสียทันที ถ้าซ่อมไม่ได้ก็ควรโยนทิ้งเสีย ไม่ควรเอาเข็มที่ใช้การไม่ได้ กับเข็มที่ยังคืออยู่เก็บไว้ปะปนกัน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นขณะแทงเข็ม

ข. เมื่อซ่อมเสร็จแล้ว ตรวจสอบแล้วว่า อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ ควรใช้สำลีชุบแอลกอฮอล์ รอให้แห้ง ป้องกันการเป็นสนิม

ค. หลอดหรือกล่องที่ใส่เข็ม ต้องมีฝาปิดแน่นหรือสาลีหุ้มไว้ที่ปลายทั้งสอง เพื่อป้องกันปลายเข็มชำรุดหรือเข็มที่

ง. หลังจากใช้เข็มในเวลาหนึ่งแล้ว ควรนำเข็มทั้งหมดแช่ไว้ในแอลกอฮอล์ 1:10

12.2 วิธีการซ่อมเข็ม ไม่ว่าจะเป็นเข็มชนิดใด เมื่อผ่านการใช้ในช่วงเวลาหนึ่งแล้ว ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะชำรุด หรือเปลี่ยนรูป ดังนั้นจึงควรสนใจซ่อมแซมเข็มเป็นประจำ แต่สำหรับตัวเข็มที่คดงอจนเกินไป หรือสึกกร่อนจนเหลือเล็กน้อยแล้ว ก็ไม่ควรใช้ต่อไป

ก. ใช้นิ้วคด มีอึ่งหนึ่งถือค้ำเข็ม แล้วใช้นิ้วชี้ กับนิ้วหัวแม่มือของอีกมือหนึ่งจับสายหรือผ้าเนื้อนุ่มรูดจากโคนเข็มไปยังปลายเข็ม ถ้าตัวเข็มคดโค้งไปตามแนวเดียวกันแต่ไม่คดไปคดมากก็รูดไปตามทิศทางตรงกันข้าม รูดสักสองสามครั้ง ก็สามารถรูดให้ตรงได้ ถ้าคดไปคดมากก็คดให้เป็นรูปโค้งใหญ่ แล้วค่อย ๆ รูดไปในทิศทางตรงกันข้าม วิธีนี้ใช้ได้กับเข็มทุกชนิด

ข. ใช้ไม้ไผ่คืบ เอาแผ่นไม้ไผ่ยาว 5 นิ้ว กว้าง 2.5 นิ้วหนา 0.3 นิ้ว แล้วเลื่อยเป็น

ร่องตรงกลางลึกสัก 0.2-0.3 นิ้ว ใช้กระดาษทรายขัดตรงรอยเลื่อยให้เรียบ เอาเข็มที่คดงอเลียบลงไปในเรื่อง ต่อจากนั้นดึงตัวเข็มจากโคนเข็มไปปลายเข็ม คึงไปในทิศทางตรงกันข้าม วิธีนี้ใช้ได้กับเข็มสแตนเลส ที่ไม่เป็นสนิมเท่านั้น ส่วนเข็มเงินและเข็มทองนั้นเนื้อเข็มอ่อน ถ้าใช้วิธีนี้จะทำให้ตัวเข็มแบนได้ง่าย

ก. วิธีทุบ โดยทั่วไปเหมาะที่ใช้กับเข็มที่คดมากและเนื้อแข็ง ทำโดยเอาเข็มวางไว้บนแผ่นเหล็กแล้วใช้ฆ้อนเล็ก ๆ ทุบ ระวางอย่าทุบจนเข็มแบน

ง. วิธีฝน ถ้าปลายเข็มเป็นขอ หรือที่งอเกินไป ให้ใช้กระดาษทรายอย่างละเอียดขัดหรือลับควายหินลับมีดชนิดละเอียด

บทที่สอง

ทฤษฎีเกี่ยวกับเส้น

ข้อสรุปเกี่ยวกับเส้น *The concept of channels and collaterals*

แพทย์แผนโบราณของจีนเชื่อว่า ร่างกายคนเรา "เส้น" (Channels) กระจายอยู่ทั่วไป โดยทำหน้าที่หมุนเวียน เลือดและชี ชี หมายถึง บั๊จจยี่ที่จำเป็นต่อชีวิต-พลังชีวิต) "เส้น" เหล่านี้กระจายอยู่เป็นร่างแห เพื่อเชื่อมส่วนที่อยู่ภายนอก และภายในของร่างกาย เข้าด้วยกัน ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของทั่วทั้งร่างกาย

"เส้น" หรือ จิงหล้อ ในทรรศนะของแพทย์แผนโบราณจีนนี้ เปรียบเสมือนท่อขนาดใหญ่ทอด

ไปตามความยาวของร่างกาย ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของร่างกาย มันเป็นเส้นทางที่เลี้ยงส่งเลือดลม ประสานอวัยวะกลางและต้นให้ติดต่อกัน และเป็นเกลียวสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะภายนอกและภายใน อวัยวะส่วนบนและส่วนล่าง นอกจากนี้ จิงหล้อยังมีหน้าที่ในการปรับปรุงสมรรถภาพของอวัยวะและส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอีกด้วย

อันคำว่า "จิง" ในภาษาจีนหมายถึง "หนทาง" ซึ่งเป็นเส้นทางหลักและตรงไปตรงมา

อันคำว่า "หล้อ" ในภาษาจีนหมายถึง "ตาข่าย" ซึ่งเป็นเส้นทางน้อยใหญ่ที่แยกออกจากจิง และกระจายอยู่ที่ร่างกายคน

ส่วนจุดแทงเข็ม เป็นส่วนที่รับเอาเลือดลมจากเส้นทางจิงหล้อ ซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงส่ง และเป็นจุดสะท้อนของเส้นทางจิงหล้อ หลังจากถูก

กระตุ้นจากสิ่งของภายนอก

หน้าที่ของจิงหล้อ

1. จิงหล้อมีหน้าที่ในการเลี้ยงส่งเลือดลมหล่อเลี้ยงอวัยวะภายในกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็นหล่อเส้นไขข้อ เพื่อรักษาและปรับปรุงให้ร่างกายอยู่ในสภาพปกติ

2. จิงหล้อ ยังมีหน้าที่ในการประสานอวัยวะต้นและกลวง และสร้างเกลียวสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะภายในและภายนอก อวัยวะส่วนบนกับส่วนล่างของร่างกาย เพื่อให้ร่างกายของเราเป็นองค์เดียวที่เกี่ยวข้องเนื่องซึ่งกัน

"เส้น" ที่กล่าวถึงในที่นี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 จำพวกคือ เส้นควบคุมประเภทหนึ่ง และเส้นพิเศษประเภทหนึ่ง ซึ่งทั้งหมดนี้เรารวมเรียกว่า "ระบบเส้น" เส้นควบคุมมีทั้งหมด 12 เส้น ส่วนเส้นพิเศษมีทั้งหมด 8 เส้น เส้นเหล่านี้

นี้กระจายอยู่ในร่างกายสมมาตร โดยทางภายในก็ติดต่อกับอวัยวะภายใน ทางภายนอกก็ติดต่อกับแขนขา ผิวหนัง อวัยวะรับความรู้สึก ประกอบกันขึ้นเป็นร่างกายซึ่งสมบูรณ์ในหน้าที่ บรรพบุรุษของเราที่ได้ผ่านการต่อสู้ กับโรคภัยไข้เจ็บมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ในประวัติศาสตร์ค้นพบว่า เมื่อกระตุ้นตรงตำแหน่งที่แน่นอนบนร่างกาย สามารถทำให้อาการของโรคหายไป ได้ เขาเรียกตำแหน่งเหล่านี้ว่า "จุด" (point) และยังคงพบต่อไปอีกว่า เมื่อกระตุ้นตรงจุด จุดหนึ่ง (หลายจุด) สามารถทำให้โรคที่เกิดกับอวัยวะภายในหายได้ ทฤษฎีเหล่านี้จึงได้เกิดขึ้นเมื่อพวกเขาได้ประสานจุดที่พวกเขาค้นพบเหล่านั้นกับหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ อย่างเป็นระบบแต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดของเงื่อนไขทางสังคม และความรับรู้ทางวิทยาศาสตร์

สมัยนั้น จึงทำให้ทฤษฎีเหล่านี้ไม่ได้รับการค้น
คว้ายกระดับเท่าที่ควร ตั้งแต่ได้สถาปนาประ
เทศจีนใหม่ขึ้น รัฐบาลประชาชนจีน ได้กำหนด
นโยบายที่ถูกต้องต่อวิชาการแพทย์แผนโบราณจีน
โดยให้ประสานแพทย์แผนโบราณจีนเข้ากับแพทย์
แผนปัจจุบัน ทำให้ทั้งแพทย์แผนโบราณจีนและ
แพทย์แผนปัจจุบันได้แลกเปลี่ยนความรู้ และร่วม
กันทำงานอย่างใกล้ชิด ทำการวิจัย ค้นคว้าเพื่อ
ยกระดับความรู้ทางด้านนี้ร่วมกัน จนถึงปัจจุบัน
แม้จะพอสรุปได้ว่า เส้นดังกล่าวมีความสัมพันธ์
อย่างใกล้ชิด เส้นประสาท เส้นเลือด และของ
เหลวในร่างกาย แต่ยังคงมีปัญหาที่ยังค้นหาเหตุ
ผลและข้อสรุปไม่ได้ในทางการแพทย์แผนปัจจุบัน
และทางชีววิทยา ยังคงต้องทำการค้นคว้าต่อไป
อีก

งานทางด้านการศึกษาแพทย์แผนโบราณ ของจีน

โดยเฉพาะ งานทางด้านการศึกษาแพทย์แผนโบราณจีน
ส่วนใหญ่พื้นฐานมาจากทฤษฎีนี้ นับเป็นเวลา
พัน ๆ ปีมาแล้ว ดังนั้นรายละเอียดส่วนใหญ่ของ
บทนี้จะใช้ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐาน

ทางผ่าน และอาการทางพยาธิวิทยา ของ
เส้น (The Course of the Channels The
Pathological Symptoms)

หนึ่ง เส้นควบคุมสิบสองเส้น

เส้นควบคุมสิบสองเส้นนี้ เชื่อม แขน ขา
และศีรษะ และลำตัว ซึ่งอยู่ภายนอกเข้ากับอวัยวะ
ข้างหรือผู้ (อวัยวะข้าง ได้แก่หัวใจ เยื่อ
หุ้มหัวใจ ตับ ม้ามปอดและไต ส่วนอวัยวะ
ผู้ ได้แก่ ลูกน้ำดี กระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก
ลำไส้ใหญ่ กระเพาะปัสสาวะ และขานเจี้ยว
แพทย์แผนโบราณจีนเชื่อว่า ร่างกายคนเรามี
อวัยวะภายในที่สำคัญ 12 อย่าง หนึ่งเป็น ข้าง

หก และผู้หก สำหรับชานเจี๋ยวนั้น ในทางแพทย์แผนโบราณจีน หมายถึงส่วนบน กลาง และล่างของลำตัว เชื่อกันว่า ชานเจี๋ยวนั้นมีหน้าที่เหมือนกับอวัยวะภายในบางอย่างรวมกัน เข้าใจว่าหมายถึง (ต่อมไร้ท่อในปัจจุบัน)

ในทางแผนโบราณ เรียกว่าเส้นที่อยู่ด้านในของ แขน ขา และอวัยวะข้างว่า "อิน" และเรียกเส้นที่อยู่ด้านนอกของแขน ขา และอวัยวะผู้ว่า "หยาง" (อวัยวะข้างที่เรียกว่า อินนั้น ไตแก่ ม้ามและปอด ซึ่งเรียกว่าเป็น "ไท้อิน" หัวใจและไตซึ่งเรียกว่าเป็น "ข้าวอิน" ตับและเยื่อหุ้มหัวใจซึ่งเรียกว่า "เจี๋ยอิน" ส่วนอวัยวะผู้ที่เรียกกันว่า หยาง นั้น ไตแก่ลำไส้เล็กและกระเพาะปัสสาวะซึ่งเรียกว่า "ไท่หยาง" กิ่งน้ำดีและชานเจี๋ยวซึ่งเรียกว่าเป็น "ข้าวหยาง" กระเพาะอาหาร และลำไส้ใหญ่ซึ่งเรียกว่าเป็น

"หยางหมิง") ดังนั้นเส้นต่าง ๆ ของร่างกายจึงถูกตั้งชื่อตามส่วนประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้ 1. มือหรือเท้า 2. อินหรือหยาง 3. ข้างหรือผู้

เส้นที่ผ่านด้านในของแขนและติดต่อกับอวัยวะข้าง เรียกว่า "สามเส้นอินของมือ" และเส้นที่ผ่านด้านนอกของแขน และติดต่อกับอวัยวะผู้ เรียกว่า "สามเส้นหยางของมือ" ในขณะเดียวกันเส้นซึ่งผ่านด้านในของเท้าและติดต่อกับอวัยวะข้าง เรียกว่า "สามเส้นอินของเท้า" และเส้นที่ผ่านด้านนอกของเท้าและติดต่อกับอวัยวะผู้ เรียกว่า "สามเส้นหยางของเท้า" รวมทั้งหมดเป็นเส้นควบคุมสิบสองเส้น

เส้นควบคุมสิบสองเส้นไตแก่

ชื่อเส้น

ชื่อย่อ

1. เส้นปอดของมือ-ไท้อิน
2. เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง

ชื่อเส้น

3. เส้นกระเพาะอาหารของเท้า-หยาง

หมิง

4. เส้น้ามของเท้า-ไท่อิน

5. เส้นหัวใจของมือ-ช่าวอิน

6. เส้นลำไส้เล็กของมือ-ไท่หยาง

7. เส้นกระเพาะปัสสาวะของเท้า-ไท่หยาง

8. เส้นไตของเท้า-ช่าวอิน

9. เส้นเชื่อมหัวใจของมือ-เจี๊ยะ

อิน

10. เส้นซานเจี๊ยะของมือ-ช่าวหยาง

11. เส้นถุงน้ำดีของเท้า-ช่าวหยาง

12. เส้นตับของเท้า-เจี๊ยะอิน

1. เส้นปอดของมือ-ไท่อิน (LU. ๕)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นจากตรงกลางของร่างกาย (จงเฉียว) ลงไปเชื่อมกับลำไส้ใหญ่

ชื่อย่อ

St.e

Sp.e

H.e

ST.e

U.B.e

K.e

P.e

SJ.e

OB.e

Liv.e

แล้วผ่านกระบังลมเข้าไปในปอด ซึ่งเป็นอวัยวะในการควบคุมของเส้นนี้ ออกจากปอดวิ่งไปตามด้านในของแขน (จุดจงผู้ LU. 1) ไปสิ้นสุดที่ปลายนิ้วหัวแม่มือด้านนอก (ไตเส้นนิ้วหัวแม่มือ) ตรงจุด-ช่าวขาง (LU. 11) ตรงจุด เลี้ยเซวี่ (LU. 7) มีสาขาแยกไปถึงปลายนิ้วชี้ (ไตเส้นนิ้วชี้) ตรงจุดซังหยาง (LI. 7) เส้นนี้เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง (ดูภาพประกอบ)

อาการทางพยาธิวิทยา แน่นหน้าอก ไอ หายใจลำบาก หอบหืด ไอ่เป็นเลือด เจ็บคอใช้หวัด ปวดไหล่ และหลังและปวดตามทางผ่านของเส้นนี้

2. เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง LI. ๕

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นที่ปลายนิ้วชี้ (ไตเส้น)

ตรงจุดขางหยาง (LI. 7) ขึ้นไปตามด้านนอกของแขนถึงจุดที่อยู่สูงสุดตรงหัวไหล่คือ จุดเจียน

อู่ (LI.15) ผ่านไปทางด้านหลัง ถึงจุด ต้า
 จูย (DU.15) แล้ววิ่งย้อนกลับมามีติดต่อกับ
 ยอด ผ่านกระบังลมเข้าไปในลำไส้ใหญ่ซึ่งเป็น
 อวัยวะในการควบคุมของเส้นนี้ ตรงบริเวณ
 เนื้อกระดูกไหปลาร้า เส้นนี้จะมีสาขาแยกผ่าน
 คอถึงแก้ม แล้วจึงวิ่งโค้งรอบริมฝีปากบนตัดกับ
 เส้นสมมาตรอีกเส้นหนึ่ง สิ้นสุดตรงจุดอิงเฉิง
 (LI.20) เส้นนี้เชื่อมกับเส้นกระเพาะอาหาร
 ของเท้า-หยางหมิง ตรงจุดนั้นด้วย (รูปภาพประ
 กอบ) ที่แก้ม มีสาขาของเส้นนี้แยกเข้าพินล่าง
 และเหงือก

อาการทางพยาธิวิทยา ปวดท้อง จุดเสียด
 ท้องร่วง ท้องผูก บิด เจ็บคอ ปวดฟัน เลือดกำ
 เคาไหล ปวดตามทางผ่านของเส้นนี้

3. เส้นกระเพาะอาหารของเท้า-หยาง
 หมิง (st. e)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นตรงจุด อิงเฉิง
 (LI.20) ขึ้นไปตามขอบจมูก พบกับเส้นกระ
 เพาะปัสสาวะของเท้า-ไท่หยาง ตรงจุดจิงหมิง
 (U.B.1) แล้วลงเรียบมาตามด้านข้างของจมูก
 (จุดเฉิงฉี ST.1) เข้าเหงือกด้านบน วิ่งรอบ ๆ
 ริมฝีปากพบกับเส้นสมมาตรของมันตรงจุด เฉิง
 เจียง (Pen 24) ไปออกที่จุดต้าอิง (ST.5)
 แล้ววิ่งไปด้านหน้าหู ขนานไปถึงศีรษะด้านข้าง
 (จุดเทาหวาย ST.8) เส้นนี้มีสาขาแยกจากจุด
 ต้าอิง (ST.6) ผ่านคอ ทรวงอก ท้อง ไปทาง
 ด้านนอกของขา ผ่านหน้าแข้งตรงจุดจู๋ชานหลี่
 (ST.36) ไปสิ้นสุดตรงปลายนิ้วที่สองของเท้า
 (จุดตี้ตู่ย ST.45)

ตรงจุดฉิวเฟิน (ST.12) มีสาขาแยก
 ผ่านกระบังลมเข้าไปในกระเพาะอาหาร ซึ่ง
 เป็นอวัยวะในการควบคุมของเส้นนี้ ยังติดต่อกับ

ม้าม ออกจากกระเพาะอาหารพบกับเส้นเคิมของมันตรงจุดซี่ง (st. 30) ตรงจุดขงหยาง (st 42) จะมีสาขาไปถึงจุดอินไป (sp. 1) และตรงจุดนี้เอง ที่เส้นนี้เชื่อมกับเส้นม้ามของเท้า-ไตอิน

อาการทางพยาธิวิทยา ท้องอืด จุกเสียดปวดกระเพาะอาหาร บวม อาเจียน อัมพาตใบหน้า เจ็บคอ เลือดกำเดาไหล ปวดตามทางผ่านของเส้นนี้ เช่น บริเวณอก และเข่า เช่น เมเนียร์เป็นต้น

4. เส้นม้ามของเท้า-ไตอิน (+sp. 9) ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นตรงจุดอินไป (sp. 1) ที่ปลายนิ้วหัวแม่เท้า วิ่งไปตามคานในขา ผ่านคานหน้าของกระดูกหน้าแข้งขึ้นไปบริเวณท้อง มีสาขาแยกเข้าไปในม้าม ซึ่งเป็นอวัยวะในการควบคุมของเส้นนี้ และติดต่อกับกระเพาะอาหาร

เส้นเคิมของเส้นนี้วิ่งผ่านกระบังลมไปตามหลอดอาหาร ไปถึงโคนลิ้นทั้งสองข้าง แล้วกระจายอยู่บริเวณผิวล่างของลิ้น สำหรับสาขาที่แยกออกที่กระเพาะอาหาร เมื่อออกจากกระเพาะอาหารผ่าตกระบังลมเข้าหัวใจ เชื่อมกับเส้นหัวใจของมือ-ขาอิน

อาการทางพยาธิวิทยา ลิ้นแข็งและปวดลิ้นปวดกระเพาะอาหาร ท้องอืด อาเจียน ติ่งชัน สุขภาพอ่อนแอ และร่างกายทรุดโทรม ปวดและยวมตามทางผ่านของเส้นนี้

5. เส้นหัวใจของมือ-ขาอิน (H. 2) ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นจากหัวใจ วิ่งผ่านกระบังลมติดต่อกับลำไส้เล็ก สาขาของเส้นนี้วิ่งออกจากหัวใจ ผ่านหลอดอาหาร ไปติดต่อกับตา ส่วนเส้นเคิมออกจากหัวใจ ติดต่อกับปอด แล้วผ่านไปตามขอบหลังของคานในแขน ไปสิ้นสุดที่

ปลายนิ้วก้อยตรงจุดข้าวซง (H. 9) เส้นนี้
เชื่อมกับลำไส้เล็กของมือ-ไต่หยาง

อาการทางพยาธิวิทยา กอแห่ง ปวดบริ
เวทหัวใจและลิ้นปี่ กระจายน้ำ ดีซ่าน อุกทมิที่
ฝ่ามือเพิ่มขึ้น และปวดตามทางผ่านของเส้นนี้

6. เส้นลำไส้เล็กของมือ-ไต่หยาง (SI, e)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นจากปลายนิ้วก้อย
(จุดข้าวเจ้อ SI. 1) ผ่านข้อมือไปตามกระดูก
หมุนแขนขึ้นไปตามขอบหลัง ของคานนอกแขน
เรื่อย ๆ ไปจนถึงข้อไหล่ หมุนเวียนรอบข้อ
ไหล่ แล้วออกไปพบกับเส้นตู่ตรงจุดต่ำจยุ -
(DU. 14) วิ่งลงไปติดต่อกับหัวใจแล้วลงไป
ตามหลอดอาหาร ผ่านกระบังลม กระเพาะอา
หาร สุดท้ายเข้าลำไส้เล็กซึ่งเป็นอวัยวะใน
การควบคุมของเส้นนี้ ตรงบริเวณกระดูกไห
ปลาร้ามีสาขาแยกขึ้นไปตามคอ ผ่านแก้มถึงมุม

ตาคานนอกแล้ววกเข้าหูตรงจุด ทิงกง (SI. 19)
ที่แก้มจะมีสาขาแยกไปที่ตา ผ่านไปทางคานข้าง
ของจมูก ไปสิ้นสุดที่หัวตา ตรงจุดจิงหมิง (UB. 1)
ซึ่งทำให้เส้นนี้ เชื่อมกับเส้นกระเพาะปัสสาวะ
ของเท้า-ไต่หยาง (ดูภาพประกอบ)

อาการทางพยาธิวิทยา ปวดบริเวณท้อง
น้อย หูหนวก ดีซ่าน แก้มบวม เจ็บคอ และปวด
ตามทางผ่านของเส้นนี้

7. เส้นกระเพาะปัสสาวะของเท้า ไต่
หยาง (UB. e)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นที่ตรงหัวตาตรงจุด
จิงหมิง (UB. 1) ขึ้นไปตามศีรษะคานหน้า ตัด
กับเส้นสมมาตรของมันที่กระหม่อม ตรงจุดไปอยู่
(DU. 20) ซึ่งที่นี้จะมีสาขาแยกไปที่ขมับ ส่วน
เส้นเดิมจะวิ่งเข้าไปและติดต่อกับสมอง แล้ววก
กลับมาอีก ผ่านท้ายทอย

ที่ท้ายทอยจะแยกออกเป็น 2 สายเส้นแรก
ทอดขนานไปตามกระดูกสันหลัง เมื่อผ่านบริเวณ
ไต จะมีสาขาของเส้นนี้เข้าไปในไต และกระ
เพาะปัสสาวะ ซึ่งเป็นอวัยวะในการควบคุมของ
เส้นนี้

สาขาอีกสาขาหนึ่ง ทอดไปตามแนวกระดูก
สันหลังเช่นกัน ขนานไปกับเส้นแรกถึงขาวิ่งไป
ตามด้ามนอกขา พบกับเส้นแรกตรงจุด เว่ย
หยาง (U.B.39) ไปสิ้นสุดที่ปลายนิ้วก้อยตรง
ด้ามนอกตรงจุด จื่ออิง (U.B.67) เส้นนี้เชื่อม
กับเส้นไตของเท้า-ชาวอิน

อาการทางพยาธิวิทยา ปัสสาวะไม่ออก
ปัสสาวะไหลไม่รู้ตัว ปวดหัว โรคตา ปวดตาม
ทางผ่านของเส้นนี้ เช่น ปวดท้อง ทอ เอว
และขา

8. เส้นไตของเท้า-ชาวอิน (K.e)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นจากจุด หย่งเจวียน
(K.1) ตรงอุ้งฝ่าเท้า วิ่งไปตามขอบด้านในของ
กระดูกฝ่าเท้า แล้ววนรอบตามด้ามนอก แล้วขึ้น
ไปตามด้ามนอกในขาแล้วผ่านเข้าไปตามกระดูกสัน-
หลังตรงจุด ฉางเจียว (DU.1) แล้วเข้า ไต
ซึ่งเป็นอวัยวะในการควบคุมของเส้นนี้ และกระ
เพาะปัสสาวะ ออกจากไตกลับมาที่บริเวณท้อง
น้อย ทอดขนานกับเส้นกลางตัวเรื่อย ๆ ไปสิ้นสุด
ที่ไตกระดูกไหปลาร้า ที่ไตมีสาขาขึ้นไปที่ยับ
ผ่านกระบังลมเข้าปอด ผ่านคอไปสิ้นสุดที่โคนลิ้น
ที่ปอดมีสาขาออกไปเชื่อมกับหัวใจ แล้วเข้าไป
ในทรวงอก ติดต่อกับเส้นเชื่อมหัวใจของมือ-
เจี๊ยะอิน

อาการทางพยาธิวิทยา ไอเป็นเลือด หาย
ใจลำบาก ลิ้นแห้ง เจ็บคอ ปวดเอว ปวดหลัง
บวม ท้องผูก ท้องร่วงอุจจาระที่ฝ่าเท้าสูงขึ้นและ

ปวดตามทางผ่านของเส้นนี้

9. เส้นเชื่อมหัวใจของมือ-เจี๊ยะอิน (Pe)
ทางผ่าน เส้นนี้ เริ่มต้นจากเชื่อมหัวใจ
 ซึ่งเป็นอวัยวะควบคุมของเส้นนี้ แล้วผ่านกระ
 บังลมเข้าไปในช่องท้อง ติดต่อกับซานเจี๊ว
 ส่วน บน กลาง ล่าง ของลำตัว เข้าใจว่าเป็น
 ค่อมไรท่อต่าง ๆ จากทรวงอกมีสาขาราวนมตรง
 จุด เทียนฉื่อ (P. 1) แล้ววิ่งลงไปตามค้ำใน
 แขนวิ่งไประหว่างเส้นปอดและหัวใจไปสิ้นสุด ที่
 ปลายนิ้วกลางตรงจุด จงซง (P. 9)

ที่ฝ่ามือตรงจุดเหลากง (P. 8) มีสาขา
 แยกไปจนสุดที่ปลายนิ้วางตรงจุดกวานซง (SJ1)
 และเชื่อมกับเส้นซานเจี๊วของมือ-ข้าวหยาง

อาการทางพยาธิวิทยา ลิ้นหัวใจตีบ แน่น
 อก หัวใจเต้นแรง หงุดหงิด เมเน็ย ข้อคอก
 และมือเกร็ง และปวดตามทางผ่านของเส้นนี้.

10. เส้นซานเจี๊วของมือ-ข้าวหยาง (S.J. 2)
ทางผ่าน เส้นนี้ เริ่มต้นจากจุด กวานซง
 (S.J. 1) ที่ปลายนิ้วางวิ่งไประหว่างกระดูก
 ฝ่ามือที่สี่และห้า ไปตามค้ำนอกของข้อมือ แล้ว
 วิ่งไประหว่างกระดูกปลายแขนทั้งสอง ผ่านไป
 ตามเส้นค้ำนอกของกระดูกแขนส่วนบนไปถึงข้อ
 ไหล่ ติดกับเส้นถุงน้ำดีของเท้า-ข้าวหยาง มี
 สาขาติดต่อกับเชื่อมหัวใจ แล้วลงผ่านกระบัง
 ลมตรงไปในส่วน บน กลาง และล่างของลำตัว
 (ซานเจี๊ว) ที่ทรวงอกก็มีสาขาขึ้นตรงผ่านคอ
 ไปทางหลังหูแล้ววิ่งกลับลงมาที่แก้ม ไปสิ้นสุดที่
 ใต้ตา ที่ใต้หูจะมีสาขาของเส้นนี้แยกเข้าหู แล้ว
 อ้อมมาทางค้ำหน้าหูติดกับเส้นที่แยกไปที่แก้มไป
 สิ้นสุดที่มุมตาค้ำนอก (จุดชื่อจุกง)
 เส้นนี้จะเชื่อมกับเส้นถุงน้ำดีของเท้า-ข้าวหยาง
 อาการทางพยาธิวิทยา ท้องอืด บวม บัส

สาวะไม่รู้ตัว ปัสสาวะไม่ออก หูหนวก หูอื้อ
เจ็ยกอ แก้มขวม ปวดไหล่ และแขน ปวดค้ำ
นอกของข้อศอก เป็นต้น

11. เส้นอุ้งน้ำดีของเท้า-ข้าวหยาง(G.B.C)
ทางผ่าน เส้นนี้ เริ่มต้นตรงบริเวณมุมตา
ค้ำนอก(ทงจื่อเหลี้ยว G.B.1) วิ่งวนไปตามศีรษะ
ค้ำข้าง แล้ววิ่งลงมาข้างคอ หน้าเส้นขาน
เจี้ยว ที่ทงจื่อเหลี้ยว (G.B.1) มีสาขาแยก
ลงมาถึงจุดคำอิง(ST.5) และพบกับเส้นขาน
เจี้ยวบริเวณไตดำ แล้ววิ่งลงผ่านจุดเจ็ยเซอ
(ST.6) ลงไปที่คอ ไปที่ทรวงอก ผ่านกระบ้ง
ลม ติดต่อกับตับและอุ้งน้ำดี ซึ่งเป็นอวัยวะใน
การควบคุมของเส้นนี้ แล้ววิ่งผ่านบริเวณไตลิ้นปี่
ถึงท้องน้อย และบริเวณกระดูกเชิงกราน(จุด
หวนเที้ยว G.B.30)

เส้นนี้เดิมวิ่งจากกระดูกไหปลาร้าถึงตะโพก

แล้ววิ่งผ่านค้ำนอกขา ไปสิ้นสุดที่ปลายนิ้วเท้า
ที่ 4 (จุดจู๋เขี้ยวอิน G.B.44) ที่จุดจู๋หลินซี
(G.B.41) มีสาขาแยกวิ่งไประหว่างกระดูกฝ่า
เท้าที่หนึ่งและสอง ไปถึงปลายนิ้วเล็บหัวแม่เท้า
(จุดคำตุ่น Liv.1) ซึ่งทำให้เส้นนี้เชื่อมกับเส้น-
ตับของเท้า-เจ็ยอิน

อาการทางพยาธิวิทยา ปากชม หน้ามืด
มาเลเรีย ปวดหัว ปวดบริเวณขากรรไกรบน
ปวดหัวค้ำนอก หูหนวก หูอื้อ ปวดตามทาง
ผ่านของเส้นนี้

12. เส้นตับของเท้า-เจ็ยอิน(Liv.e)
ทางผ่าน เส้นนี้ เริ่มต้นจากจุดคำตุ่น(Liv.1)
ที่โคนนิ้วเล็บหัวแม่เท้า วิ่งไปตามกระดูกฝ่าเท้า
ขึ้นไปตามค้ำในขาเรื่อย ๆ จนถึงกระดูกเชิง
กราน ขึ้นมาบริเวณท้องน้อย วิ่งเข้าไปในกระ-
เพาะอาหาร เข้าไปในตับซึ่งเป็นอวัยวะควบคุม

ของเส้นนี้ และติดต่อกับถุงน้ำดี วิ่งผ่านกระบัง
ลมขึ้นไปตามคอถึงตา แล้วเข้าไปในศีรษะพบกับ
เส้นตูดตรงกระหม่อม

ที่ตามีสาขาร่วงลงไปทั้งแก้ม แล้ววิ่งรอบ ๆ
ริมฝีปากทั้งบนและล่าง ที่ตบจะมีสาขาของเส้นนี้
ผ่านไปถึงปอด เส้นนี้เชื่อมกับเส้นปอดของมือ
- 12 อื่น

อาการทางพยาธิวิทยา ปวดเอว ปวดหลัง
แน่นหน้าอก อาเจียน ปัสสาวะไม่รู้ตัว ปวดท้อง
น้อย ไล่เลื่อน

สรุป ทางผ่าน จุดเริ่มต้นและจุดสุดท้าย
ของเส้นที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปเป็นกฎ
เกณฑ์ที่แน่นอน ของการหมุนเวียนของเส้นอิน
หรือหยาง มือหรือเท้าดังนี้

เส้นทางหมุนเวียนของเส้น (จิงหล้อ) 12 เส้น
(ขงฝู่) (ซ่าวซาง) (ซางหยาง) (อิงเซียง)

1. เส้นปอด → 2. เส้นลำไส้ใหญ่

(ต้าฟาง) (อินป๋าย) (สี่ตู่ย) (เฉิงซี)

4. เส้นม้าม ← 3. เส้นกระเพาะอาหาร

(จีเฉวียน) (ซ่างจง) (ซ่างเจอะ) (ทิงกง)

5. เส้นหัวใจ → 6. เส้นลำไส้เล็ก

(ชู่ฝู่) (หย่งเฉวียน) (จี้อิน) (ฉิงหมิง)

8. เส้นไต ← 7. เส้นกระเพาะปัสสาวะ

(เทียนฉื่อ) (จงซง) (กวนจง) (ชือจู่จง)

9. เส้นเยื่อหุ้มหัวใจ → 10. เส้นชานเฉียว

(จีเหมี่ยน) (ต้าคุน) (เสงเจียอิน) (ถงจื่อเหลี่ยว)

12. เส้นตับ ← 11. เส้นถุงน้ำดี

ก. ทิศทางการหมุนเวียนและการติดต่อระ
หว่างเส้น ทิศทางการหมุนเวียนและการติดต่
ระหว่างเส้นขึ้นอยู่กับทิศทางของซี่ (พลังชีวิต)
และเลือดซึ่งไหลไปตามเส้นนี้

สามเส้นอินของมือ เริ่มต้นจากบริเวณ

ทรงออกไปที่ปลายนิ้วพบกับเส้นหยางของมือ
(เริ่มจากอกจรดมือ)

สามเส้นหยางของมือ เริ่มตนจากปลายนิ้ว
มือไปที่บริเวณใบหน้า พบกับสามเส้นหยาง ของ
เท้า (มือจรด หัว ใบหน้า)

สามเส้นหยางของเท้า เริ่มตนจากบริเวณ
ใบหน้าไปที่ปลายนิ้วเท้า พบกับสามเส้นอินของ
เท้า (เริ่มตนจาก ตีนจรดท้อง หน้าอก)

ข. ความสัมพันธ์ ระหว่างภายในกับภาย
นอกของเส้น

เส้นควบคุมทั้งสิบสองเส้น ไม่ว่าจะอินหรือ
หยาง มือหรือเท้า จะติดต่อกับอวัยวะภายในทุก
เส้น เส้นที่ติดต่อกับอวัยวะข้าง (หัวใจ ปอด
ม้าม ไต ตับ และเยื่อหุ้มหัวใจ) เรียกว่าเส้น
อินและเส้นที่ติดต่อกับอวัยวะผู้ (ลำไส้ใหญ่ ลำ
ไส้เล็ก กระเพาะอาหาร ถุงน้ำดี กระเพาะปัส

สาวะและขาน(เจี๊ว) เรียกว่า เส้นหยาง เส้น
อินหนึ่งเส้นจะถูกกับเส้นหยางหนึ่งเส้น เส้นอิน
ผ่านไปตามคานในของแขนขา ในขณะที่เส้น
หยางผ่านไปตามคานนอกของแขนขา ซึ่งตรงกัน
ข้ามซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นคัง
กล่าวนี้เรียกว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างภายใน
กับภายนอกของเส้น" เส้นที่คู่กันนี้จะติดต่อซึ่งกัน
และกันที่มือหรือเท้า ดังนั้นในการหมุนเวียน
เส้นอินจะไปที่อวัยวะข้าง และติดต่อกับอวัยวะผู้
ตามลำดับ ส่วนเส้นหยางจะไปที่อวัยวะผู้และติด
ต่อกับอวัยวะข้างเป็นลำดับ จึงเกิดเป็นความสัมพันธ์
ระหว่างภายในกับภายนอก ของเส้นทุกคู่ขึ้น
ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ทำให้เข้าใจว่า ทำไม
เมื่อเส้นหนึ่งเส้นใดมีความเบี่ยงเบนแปลง ทาง
สรีรวิทยา และพยาธิวิทยานั้น จะมีผลกระทบ
กระเทือนถึงเส้นอื่น ๆ ที่คู่กับมันด้วย

สอง เส้นพิเศษ 2 เส้น

1. ตู๋มาย (เส้นกลางตัวค้ำหลัง)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มจากบริเวณกระดูกอกบนตรงจุดฉางเฉิง (D.U 1) ขึ้นไปตามกระดูกสันหลังถึงกึ่งกลางกระหม่อม แล้วลงมาตามคั้งจุมุก สิ้นสุดที่ริมฝีปากบนตรงจุดอินเจียว (D.U. 18)

เส้นนี้เป็นเส้นที่บรรจบกันของเส้นหยางทั้งหมด คำว่า "ตู๋" แปลว่า "ปกครอง" เชื่อกันว่าเส้นตู๋มีหน้าที่ควบคุม เส้นหยางทั้งหมด

อาการทางพยาธิวิทยา โรคที่มีไข้ ความผิดปกติทางจิต ปวดบริเวณกระดูกสันหลัง เป็นต้น

2. เริ่นมาย (เส้นกลางตัวค้ำหน้า)

ทางผ่าน เส้นนี้เริ่มต้นจากบริเวณไตอวัยวะสืบพันธุ์ ออกไปถึงห้องน้อย ไปตามเส้นกลางตัวค้ำหน้า ถึงซากรรไกรล่าง วนรอบริมฝีปาก แล้วกลับมาที่ซากรรไกรล่างตรงจุด ฉิงเฉิง

(Ren 14) คำว่า "เริ่น" แปลว่า "รับผิดชอบ" เส้นเริ่นนี้เชื่อกันว่าเป็นเส้นที่มีอิทธิพลเหนือเส้นอื่นทั้งหมด

อาการทางพยาธิวิทยา ไข้เลื่อน ระดูขาว ไอ และหายใจไม่ออก โรคในระบบขับถ่ายและสืบพันธุ์

พยาธิวิทยาของเส้น (The Pathology of the chomuek)

"เส้น" ในทรรศนะของแพทย์จีน ติดต่อกับอวัยวะภายใน แขน ขา และข้อต่อต่าง ๆ ประกอบเป็นหน้าที่ ทางสรีรวิทยาของการหมุนเวียนของชีและโลหิต เชื่อมภายในและภายนอกของร่างกายเข้าด้วยกัน ทั้งยังช่วยป้องกันการโจมตีของปัจจัยที่ทำให้เกิดโรค เช่น เมื่อร่างกายถูกโจมตีจากปัจจัยภายนอก (ไค้แก๊ ลม, ความเย็น ความร้อน ความแห้ง ไฟ เป็นต้น) โรคที่เกิด

จากปัจจัยภายนอกเรียกว่า "โรคภายนอก") หรือเหตุอย่างอื่น ทำให้เกิดความไม่สมดุลของ ชีและโลหิต การเปลี่ยนแปลงทางพยาธิวิทยาจะ เกิดขึ้นในเส้นและอวัยวะภายในซึ่งที่ซึ่งมีผลสืบ ที่เกี่ยวของนั้นโดยธรรมชาติพูดง่าย ๆ คือ โรค ภายนอกที่เกิดขึ้นจะถูกนำไปในร่างกายโดยผ่าน เส้นในทางตรงข้าม โรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน (ได้แก่ ปัจจัยทางอารมณ์ เช่น ร่า เริง หิว หดหู่ เศร้า เสียใจ ประหลาดใจ หรือช็อค โรคที่ เกิดจากปัจจัยภายในนี้เรียกว่า "โรคภายใน") โดยทั่วไปเกิดขึ้นที่อวัยวะภายในก่อน แล้วไป เกิดขึ้นที่เส้นในที่สุด ถึงนั้นอธิบายได้ว่า พยาธิ วิทยาของเส้น หมายถึงการทำให้หน้าที่ของเส้น สืบสนยุ่งเหยิง ซึ่งมีผลต่ออวัยวะภายใน ตลอด ถึงผลของการเปลี่ยนแปลง ทางพยาธิวิทยาของ อวัยวะภายในที่มีต่อเส้น.

พยาธิวิทยาของเส้นควบคุมสิบสองเส้น

ก. ความสัมพันธ์ระหว่าง ทางผ่านของเส้น และการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิวิทยา เส้นควบคุมทั้งสิบสองเส้น มีทางผ่านที่เฉพาะของมัน ดังนั้นความสัมพันธ์ในหน้าที่ของเส้นแต่ละเส้น จะสะท้อนให้เห็นตามทางผ่านของเส้น เช่น ความสืบสนในหน้าที่ของเส้นกระเพาะอาหาร หรือลำไส้ใหญ่ จะทำให้เกิดอาการปวดฟัน เพราะเส้นทั้งสองต่างผ่านเหงือก ถ้าปวดฟันบนก็ต้องเกี่ยวข้องกับเส้นกระเพาะอาหาร เพราะเส้นกระเพาะอาหารผ่านเหงือกด้านบน ตรงกันข้าม ถ้าปวดฟันล่างก็ต้องเกี่ยวข้องกับลำไส้ใหญ่ เพราะเส้นนี้ผ่านเหงือกด้านล่าง ตัวอย่างที่เด่นชัดอย่างอื่นได้แก่ อาการปวดตามคานในแขนจะเป็นโรคของเส้นอินทั้งสามของมือ ปวดตามคานนอกของแขน จะเป็นโรคของเส้นหยางทั้งสาม

ของมือ เป็นต้น ดังนั้น อาการที่เกิดขึ้นในส่วนที่
แน่นอนของร่างกาย จะบังถึงโรคตามเส้นที่แน่นอน
เส้นหนึ่ง

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะภายในกับ
โรค เส้นแต่ละเส้นจะเกี่ยวข้องกับอวัยวะภายใน
ที่แน่นอนอันหนึ่ง ดังนั้นเมื่อเกิดโรคขึ้นในเส้น
ใดเส้นหนึ่ง มักจะเกิดอาการบวคเฉพาะที่ขึ้น
และแผ่ขยาย ไปตามเส้นทางผ่านของเส้นนั้น
หรือไม่ก็จะมีอาการแสดงออกมาตรงอวัยวะภายใน
ที่มันเกี่ยวข้องกับค้ำย เช่น เมื่อเกิดการอุดตัน
ของซี่ (พลังชีวิต) และเลือดในเส้นหัวใจก็จะ
มีอาการบวค แสดงออกมาตามทางผ่านของเส้น
หัวใจ หรือมีอาการอื่น ๆ ที่หัวใจ ในขณะที่เดียวกัน
โรคที่เกิดขึ้นกับอวัยวะภายใน จะมีผลสะท้อน
ถึงเส้นที่สัมพันธ์กับอวัยวะภายในนั้น ๆ ค้ำย และ
จะมีจุดกดเจ็บ (เสียว) เกิดขึ้นตามทางผ่าน

ของเส้นนั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับค้ำย เช่น เมื่อเป็น
โรคไตตั้งอีกเสบเฉียบพลัน จะเกิดอาการกด
เจ็บตรงจุดหลานเว่ย (Extra 33) หรือใน
โรคปอด จะเกิดอาการกดเจ็บตรงจุดจงฝู (L.U.)

บทที่สาม

จุดในเส้นทั้ง 14 เส้น

หนึ่ง วิธีหาตำแหน่งจุด ในทางปฏิบัติหาตำแหน่ง
ของจุด 3 วิธี คือ

1. วิธีวัดแบบแบ่งส่วน วิธีนี้กำหนดส่วน
ต่าง ๆ ของร่างกายเป็นส่วนที่แน่นอน ส่วนย่อย
ของแต่ละส่วนให้ถือว่าเป็นหนึ่งหน่วย (เราจะ
เรียกหน่วยนี้ว่า "ซุน") เช่น จากชายผมศีรษะ
ค้ำหน้าถึงชายผมศีรษะค้ำหลัง กำหนดเป็น
12 ซุน จุดข้างซิง (Da 22) ซึ่งอยู่ห่างจาก

ชายผมก็ระะค่านหน้า 1 ชุ่น หนึ่งชุ่นที่กำหนดนี้
หมายถึง หนึ่งในสิบสองส่วน ตามที่กล่าวนั้นเอง

2. วิธีวัดโดยใช้นิ้วมือ วิธีนี้วัดจุดโดยใช้นิ้วมือของผู้ป่วยเป็นบรรทัดฐาน ซึ่งมีวิธีวัดหลายวิธีดังนี้

2.1 วิธีวัดโดยใช้นิ้วกลาง ให้ผู้ป่วยเอานิ้วกลางกับนิ้วหัวแม่มือจกดกันเป็นวงกลม ให้ถือเอาระยะห่างของปลายบรรทัด ทั้งสองข้างอย่าง

คานข้างของท่อนกลางของนิ้วกลางเป็น 1 ชุ่น

2.2 วิธีวัดโดยใช้นิ้วหัวแม่มือ ถือว่า ความกว้างของข้อแรกของนิ้วหัวแม่มือของผู้ป่วยเป็น 1 ชุ่น

2.3 วิธีวัดโดยใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อย เมื่อเรียงนิ้วทั้งสี่ชิดติดกัน ความกว้างของข้อที่สองของนิ้วที่สี่ถือว่า เท่ากับ 3 ชุ่น

วิธีเหล่านี้ง่ายที่จะใช้ แต่ไม่ได้มาตรฐาน

ตารางที่ 1

แสดงวิธีการหาตำแหน่งจุด ด้วยวิธีวัดแบบแบ่งส่วน

	ระยะทาง	ชั้น	หมายเหตุ
หัว	ชายผลดีระยะด้านหน้าถึง ชายผมดีระยะด้านหลัง	12	
	ระหว่างคิ้วถึงชายผมดีระยะด้านหน้า	3	
	กระดูกสันหลังคอยู่ที่ 7 ถึงชายผมดีระยะด้านหลัง	3	
	ชายผมระหว่างขมับทั้งสองข้าง	9	
ทรวงอก และท้อง	ระหว่างหัวนมทั้งสองข้าง	8	ระหว่างปลายกระดูกหูทั้งสองก็ให้ถือเป็น 9 ชั้น บริเวณหน้าอกให้ใช้ความกว้างของช่อง ระหว่างซี่โครง ให้ถือความกว้างของกระดูก ซี่โครงทุกซี่ เท่ากับ 1.6 ชั้น
	ระหว่างลิ้นปี่ถึงสะดือ	8	
	จากสะดือถึงคานบนของกระดูกหัวเหน่า	5	
	จากรอยตัดรักแร้ ถึงกระดูกซี่โครงที่ 11	12	
หลัง	ตรูกลางหลังของกระดูกสะบักถึง เส้นกลางหลัง	3	ในการหาตำแหน่งของจุดตามความยาวของหลัง ให้ใช้ช่องระหว่างกระดูกสันหลังเป็นเกณฑ์
ขา	รอยตัดรักแร้ข้างหน้าถึงรอยตัดข้อศอก รอยตัดข้อศอกถึง รอยตัดข้อมือ	9 12	เท่ากันทั้งด้านใน และด้านนอก
	ปุ่มนูนของกระดูกต้นขาถึงหัวเข่า	10	
	กลางกระดูกสะบ้าหัวเข่า ถึงคานบน ของตาคุ่มด้านนอก	15	
	คานบนของกระดูกหัวเหน่า ถึงคานบน ของกระดูกสะบ้า	18	
	ปุ่มกลางของกระดูกหน้าแข้งถึงคานบน ของตาคุ่มด้านใน	13	เท่ากันเฉพาะด้านใน

หรือแมนยำเหมือนกบฏวิธีแรก

3. วิธีวัดโดยอาศัยสัญญาณลักษณะ ตามธรรมเนียม
 (ชาติ) หู ตา จมูก ฯลฯ สามารถบอกตำแหน่ง
 ของจุดใด เช่น จุดทิงกง (SI 16) อยู่ตรงรอย
 มุมคิ้วหน้า ตึงหู หรือจุดจิงหมิง (UB 4) อยู่
 มุมตาด้านใน เป็นต้น เอมและแผ่นหลัง ถือกระ
 ดูกสันหลังเป็นบรรทัดฐาน ข้อกระดูกสันหลังที่
 ใหญ่ที่สุด ซึ่งอยู่แนวเดียวกับขาทั้งสอง ถือกระ
 ดูกข้อที่ 7 กระดูกสันหลังที่อยู่แนวเดียวกับมุม
 กลางของกระดูกสะบัก ทั้งสอง ถือ กระดูกสันหลัง
 ส่วนนอก ข้อที่ 7 ที่เสมอกับสะคือเป็นกระดูก สัน
 หลังส่วนเอว ระหว่างข้อที่สองและสาม และ
 แนวเดียวกับจุดสูงสุดของกระดูกเชิงกราน เป็น
 ดานบน ของกระดูกสันหลังส่วนเอวข้อที่สี่นอก
 ฉะนั้น เราก้ยังวัดจุดใดโดยให้ผู้ป่วยอยู่ในท่า
 ต่าง ๆ เช่นมือห้อยสองมือตามธรรมชาติที่ปลาย

นี้วักกลางจะเป็นจุด เฝิงชื่อ (๑๘๓๑) หรือให้
คนไข้งอมือขึ้นท่ามุม 60 องศา ตรงปลายรอก
ตัดข้อศอก จะเป็นจุด ฉี่ฉื่อ เป็นต้น ฉี่ฉื่อ (๒๗)

สองจุดในเส้นทั้งสิบสี่เส้น

1. เส้นปอดของมือ-เท้าอื่น เส้นนี้มีทั้งหมด

11 จุด สำหรับจุดที่ไข่มากมีดังนี้

1.1 LU 1 จงผู้

ตำแหน่ง ระหว่างซี่โครงที่หนึ่ง-สอง ห่างจาก
เส้นกลางตัว 6 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ไอ หายใจไม่ออก ปวดหลัง เจ็บหน้า
อกและไหล่ วัณโรคปอด เป็นต้น

วิธีแทง แทงลึก 0.5-0.7 นิ้ว ไปตามแนว
ข้างนอก

1.2 LU ๒ หยุนเหมิน

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยบุ๋มใต้ปุ่มหัวไหล่ ของกระดูก
ไหปลาร้า ห่างจากเส้นกลางตัวมา

ข้าง ๆ 6 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ไอ หอบหืด เจ็บหน้าอก ปวดไหล่และ
หลัง แน่นหน้าอก

วิธีแทง แทงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

1.3 LU 4 เรียไป

ตำแหน่ง ใต้จุดเทียนผู้ (LU 3) 1 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ไอ หายใจเร็ว เจ็บอก ปวดแขนด้าน
ใน

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

1.4 LU 5 ฉื่อเจ้อ

ตำแหน่ง หงายฝ่ามือ งอแขนเล็กน้อย บนรอย

ตัดของข้อพับศอก มีเอ็นใหญ่เส้นหนึ่ง

จุดนี้อยู่ด้านนอก (ด้านนิ้วหัวแม่มือ)

ของเส้นเอ็นใหญ่

ข้อบ่งชี้ หอบหืด ไอ ไอเป็นเลือด ทอนซิลอักเสบ
และบวมที่ข้อศอกและแขน

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

1.5 LU 6 ข่งจ้วย

ตำแหน่ง เนื้อรอยพับข้อมือ 7 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ไอ หอบหืด ไอเป็นเลือด ทอนซิลอักเสบ

เส็บ ปวดแขนและข้อศอก

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

1.6 LU 5 เลี้ยวเฉวีย

ตำแหน่ง งามนิ้วหัวแม่มือทั้งสอง ประสานกัน

ปลายนิ้วชี้ของมือข้างหนึ่ง กดอยู่ตรง

กระดูกสันหลังข้อมืออีกข้างหนึ่ง (ตรง

ที่นูนขึ้นของกระดูกหมุน) รอยบุ๋มที่

ปลายนิ้วชี้ นั่นก็คือ จุดนี้

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว กอเคล็ด ไอ หอบหืด อัมพาต

ใบหน้า

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบน 0.5-0.7 นิ้ว

1.7 LU 11 ซ่าวซาจ

ตำแหน่ง อยู่มุมล่างด้านนอกของเล็บนิ้วหัวแม่มือ
ใต้มุมเล็บ 0.1 นิ้ว

ข้อบ่งชี้ ทอลซิลอักเสบ หมดสติ ลมบ้าหมู มีไข้
ระบบหายใจล้มเหลว

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบน 0.1 นิ้ว หรือแทงสะ
กิดให้เลือดออก

2. เส้นลำไส้ใหญ่ของมือ-หยางหมิง เส้น

นี้มีทั้งหมด 20 จุด สำหรับจุดที่ใช้มากมีดังนี้

2.1 LI 1 ขางหยาง

ตำแหน่ง อยู่มุมล่างด้านนอกของเล็บนิ้วชี้ใต้มุม
เล็บ 0.1 นิ้ว

ข้อบ่งชี้ โคม่า ตกเลือดในสมอง ปวดบวมที่คอ
และคอหอย

วิธีแทง แทงสะกิดให้เลือดออกด้วยเข็มสาม

2.2 LI 3 ซานเจียว

ตำแหน่ง กำมือ ที่นิ้วชี้คานนอกลำตัว อยู่ตรง

กระดูกฝ่ามือที่สองพอดี

ข้อบ่งชี้ ปวดตา ปวดฟัน เจ็บคอ ปวดประสาท
สามแฉก นิ้วและหลังมือบวมแดง

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.7 นิ้ว

2.3 LI 4 เทอคู

ตำแหน่ง กิ่งกำหมัด จุดนี้อยู่กลางกระดูกฝ่ามือ

คานนอกซิดขอบล่างของกระดูกฝ่ามือ

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว ปวดฟัน ทอนซิลอักเสบ หูอักเสบ

เยื่อจมูกอักเสบ คอหอยอักเสบ ปวด

คอ อัมพาตใบหน้า คอหอยอักเสบ ปวด

และขาที่แขน แผลกดราวม เหนื่อยออก

มากหรือน้อยเกินไป ตัวร้อนจากไข้

หวัด

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้วหรือแทงไปตาม

แนวฝ่ามือ อีก 1.5 นิ้วทลจุด เหลว-

กง (P 8)

2.4 เทียนหลี่ (LI 6)

ตำแหน่ง อยู่เหนือจุดหยางซี (LI 5) 3 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ทอลซิลอักเสบ อัมพาตใบหน้า เจ็บ

แขน เลือดกำเดาไหล ขวม

วิธีแทง แทงตรง หรือแทงเฉียง 0.3-1.0 นิ้ว

2.5 LI 11 ฉี่ฉือ

ตำแหน่ง งอข้อศอกเป็นมุม 60 องศา หนึ่งฝ่าม

นิ้วหัวแม่มือเท่ากับนิ้วชี้ขึ้น จุดนี้อยู่ตรง

ปลายรอยตัดข้อศอก

ข้อบ่งชี้ ปวดไหล่และแขน อัมพาตที่แขน ไข้

ความดันโลหิตสูง ผื่นหนังอักเสบ โรค

ประสาทซีกกระดูก ความผิดปกติของ

ข้อศอกและเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

2.6 LI 7 โจวเสี่ยว

ตำแหน่ง อยู่เหนือปุ่มนูนด้านนอกของข้อศอก
ข้อบ่งชี้ ปวดและชาในข้อศอกและต้นแขน

วิธีแทง แทะตรง 1. 0-1.2 นิ้ว

2.7 LI 13 อุหลี่

ตำแหน่ง เหนือรอยพับข้อศอก 3 ชู่น ตรงขอบ
กระดูกต้นแขนด้านใน

ข้อบ่งชี้ ปวดบวม เยื่อข้อต่ออักเสบ ปวด
ข้อศอกและแขน วัณโรคต่อมน้ำเหลือง
บริเวณคอ

วิธีแทง แทะตรง 1.0-1.5 นิ้ว ระวังเส้น
เลือดแดง

2.8 LI 15 เจียนอี่

ตำแหน่ง อยู่ด้านหน้า และใต้ข้อมูกลางของปลาย
กระดูกไหปลาร้า ส่วนต่อกับสะบัก

ข้อบ่งชี้ ปวดและการเคลื่อนไหวผิดปกติของข้อ
ศอกและแขน ความผิดปกติของข้อไหล่

และเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง 1) แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว ในขณะยก
แขนตั้งฉาก

2) แทะเฉียงลงล่าง 1.0-1.5 นิ้ว

2.9 LI 16 จี้กู่

ตำแหน่ง นั้งตรง จุดนี้อยู่ที่ปลายง่ามของข้อต่อ
ระหว่างกระดูกไหปลาร้า กับสันของ
กระดูกสะบัก

ข้อบ่งชี้ ปวดไหล่ หลัง และ แขน

วิธีแทง แทะเฉียงออกข้าง ๆ 1.0-2.0 นิ้ว

2.10 LI 17 เทียงติง

ตำแหน่ง ใต้จุดฝัง (LI 18) 1 ชู่น เวลา
หายใจให้ผู้ป่วยนั่งตรง เงยหน้า

ข้อบ่งชี้ เจ็บคอ หอนซิลอักเสบ วัณโรคต่อมน้ำ
เหลืองบริเวณคอ

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

2.11 เชื้อเห็บ (จุมก)

ตำแหน่ง นิ่งตรง เงยหน้า หรือนอนหงาย จุดนี้
อยู่ตรงลงมาจากขอบนอกของรูจุมกพอ
ดี ตรงกับระดับของจุดเทรินจง (D.u. 24)
ข้อบ่งชี้ เลือดกำเดาไหล อัมพาตใบหน้า จุมก
อักเสบ

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

2.12 LI. 20 อิง เชียง

ตำแหน่ง อยู่ระหว่างขอบนอกของจุมกกับร่อง
แกม

ข้อบ่งชี้ เชื้อจุมกอักเสบ โพรจจุมกอักเสบ อัม
พาตใบหน้า

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

3 เส้นกระเพาะอาหารของเต่า-หอยาง

หมิง (st.e) เส้นนี้มีทั้งหมด 45 จุด จุดที่
ใช้มาก มีดังนี้

3.1 st 1 เิงฉี

ตำแหน่ง อยู่กลางขอบล่างของกระบอกตา
ข้อบ่งชี้ เชื้อตาอักเสบ สายตาสั้น ประสาทตา
เสื่อม

วิธีแทง ให้ผู้ป่วยเหลืออกตามองขึ้นบน แหงตรง
0.3-1.0 นิ้ว

3.2 st 2 ชื่อไป

ตำแหน่ง อยู่ใต้จุดเิงฉี (st 1) 0.7 ชุน
(ประมาณหนึ่งนิ้วมือขวาง)

ข้อบ่งชี้ ประสาทหน้าอัมพาต โรดตา ปวดหัว
ตากระหริบ

วิธีแทง แหงตรง 0.2-0.3 นิ้ว หรือแทงซอน
ลงล่างไปตามจุด เิงเซอ (st 6)

3.3 st 4 ตีข้าง

ตำแหน่ง ห่างจากด้านข้างของมุมปาก 0.4 ชุน
ตรงกัจุดชื่อไป (st 2) พอดี

ข้อบ่งชี้ อัมพาตใบหน้า ปวดประสาทสามแฉก
น้ำลายไหล

วิธีแทง แทะเฉียง 0.5 นิ้ว หรือทะงซอน
1.0-2.0 นิ้ว ปลายเข็มเข้าหาจุด
เจ็ยเซอ (St 6)

3.4 St 5 ต้าอิ่ง

ตำแหน่ง ด้านหน้าของมุมขากรรไกร ตรงขอบ
ล่างของกล้ามเนื้อปาก ซึ่งเรา
สามารถคลำหาเส้นเลือดแดงของร่อง
ขากรรไกรล่างได้

ข้อบ่งชี้ ปวดฟัน คางทุม อัมพาตใบหน้า

วิธีแทง แทะตรงหรือทะงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

3.5 St 6 เจ็ยเซอ

ตำแหน่ง ขบกราม ที่มุมขากรรไกรล่างจะมี
กล้ามเนื้อมัดหนึ่งนูนขึ้น ตรงกลาง
กล้ามเนื้อมัดนี้ ถ้าใช้นิ้วมือกด จะ

รู้สึกปวดเมื่อยก็คือจุดนี้

ข้อบ่งชี้ ปวดฟัน อัมพาตใบหน้า คางทุม เมื่อย
กราม หรืออ้าปากไม่ขึ้น

วิธีแทง ถงตรง 0.3 นิ้ว หรือทะงซอน 1.0-
2.0 นิ้วปลายเข็มไปทางจุดตีข้าง (St 4)

3.6 St 7 เซ็ยกวาน

ตำแหน่ง อยู่ข้างหน้าของคิงหู ตรงรอยบุ๋มใต้
กระดูกโหนกแก้ม รอยบุ๋มดังกล่าว ถ้า
อ้าปากจะเห็นได้ชัดขึ้น

ข้อบ่งชี้ อัมพาตใบหน้า ปวดฟัน ปวดประสาท
สามแฉก ขบกรามอักเสบ

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

3.7 St 9 เทรินอิ่ง

ตำแหน่ง หาจุดด้วยการแทนหน้า จุดนี้อยู่ห่าง
จากลูกกระเดือกมาทางข้าง ๑1.5 ชุ่น
อยู่ตรงขอบหน้าของกล้ามเนื้อพอดี้

ข้อบ่งชี้ ความดันโลหิตสูง หอบหืด เจ็ยคอ ใบ
คอพอก ทอนซิลอักเสบ โรคสมอง
วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว ระวังเส้น
เลือดแดงใหญ่

3.8 st 25 เทียนชู

ตำแหน่ง ข้างสะคือ 2 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ภาวะแพ้อาหารและลำไส้ อักเสบ
เฉียบพลัน และเรื้อรัง บิด ท้องผูก
ท้องร่วง ในเด็กและทารก ลำไส้
เกร็ง อาการเกร็งของกล้ามเนื้อ
หน้าท้อง ไส้ติ่งอักเสบ

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

3.9 st 31 ปีกวาน

ตำแหน่ง ตรงจากหน้ามกระดูกเชิงกรานลงมา
ในระดับเดียวกับขบกลางสุด ของ
กระดูกหัวเหน่า

ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่ขา อัมพาตครึ่งตัว ข้ออักเสบ
วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

3.10 st 34 เหลี้ยวชิง

ตำแหน่ง อยู่เหนือขอบบนของกระดูกสะบ้า 2 ชู่น
พอดี ตรงกับจุดศูนย์ (st 25)

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร ท้องร่วง เต้า
นมอักเสบ ความผิดปกติของข้อเข่า
และเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แขนงตรง 1.0 นิ้ว

3.11 st 35 คุบี่

ตำแหน่ง งอเข่า ตรงรอยมุมใต้กระดูกสะบ้า
สองข้างของเอ็น

ข้อบ่งชี้ ข้อเข่าอักเสบ

วิธีแทง แขนงเฉียงเข้าในหัวเข่า 0.5-1.0 นิ้ว

หรือแทงไปทางจุดขี้นยานใน (Extra 32)

3.12 st 36 จูชานหลี่

ตำแหน่ง ไตจุดคู่มือ (ST 35) 3 ชู่นห่างจากกระดูกหน้าแข้ง 1 นิ้วมาทางด้านนอก
 ขอบ่งใช้ ปวดกระเพาะอาหาร กลืนไส้ อาเจียน ท้องอืด ท้องผูก บิดมีตัวลำไส้อักเสบ และโรคทางเดินเกี่ยวกับอาหารทั้งยังใช้เป็นจุดบำรุงทั่วไป

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

3.13 ST 37 ข้างจี๋ซี

ตำแหน่ง ไตจุดคู่มือ (ST 35) 6 ชู่นห่างจากกระดูกหน้าแข้ง 1 นิ้วมือ (หรือไตจุดจู่ชานหลี่ (ST 36) 3 ชู่น

ขอบ่งใช้ ปวดท้อง ท้องร่วง ไส้ติ่งอักเสบ อัมพาตที่ขา

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

3.14 ST 38 เกี้ยวโซ่ว

ตำแหน่ง ไตกระดูกสะบ้า 8 ชู่นไตจุดข้างจี๋ซี

(ST 37) 2 ชู่น

ขอบ่งใช้ อัมพาตและปวดที่ขา ปวดท้องกระเพาะอาหาร ปวดไหล่ ข้อไหล่อักเสบ
 วิธีแทง - แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

3.15 ST 39 เจี้ยจี๋ซี

ตำแหน่ง ไตจุดข้างจี๋ซี (ST 37) 3 ชู่น

ขอบ่งใช้ อัมพาตที่ขา ปวดท้อง

วิธีแทง แขนงตรง 1.0 นิ้ว

3.16 ST 40 เฟิงหลง

ตำแหน่ง หนึ่งนิ้วมือ ข้างจุดเกี้ยวโซ่ว (ST 38)

พอดี ติดกับขอบกระดูกหมอนของขา

ขอบ่งใช้ ใจ มีเสลดมาก หน้ามืด วิงเวียน ลมบ้าหมู อัมพาตและขาที่ขา อัมพาตครึ่งตัว จิตกังวล อาหารไม่ย่อย

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

3.17 ST 41 เจี้ยซี

ตำแหน่ง กึ่งกลางรอบพับข้อเท้า ตรงกลางเอ็น
ของกล้ามเนื้อยาวยึดหัวแม่เท้า และ
กล้ามเนื้อยาวยึดนิ้วเท้า

ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่ขา ความผิดปกติของข้อเท้า
และเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แขนงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

3.18 ST 44 เน้นถึง

ตำแหน่ง ระหว่างนิ้วเท้าที่สองและสาม ขึ้นมา
0.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร ปวดหัว ทอนซิล
อักเสบ บิด ปวดฟัน

วิธีแทง แขนงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

3.19 ST 45 สี่ตุย

ตำแหน่ง ใต้มุมเล็บเท้าที่สอง (คานที่ติดกับนิ้ว
ที่สาม) ไปทางข้าง 0.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ โรคที่มีไข้ ผื่นมาก ลมบ้าหมู

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.1 นิ้ว

4. เส้นน้ามของเท้า-ไทอัน (SP.E)

เส้นนี้มีทั้งหมด 21 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

4.1 SP 1 อื่นไป

ตำแหน่ง มุมเล็บด้านในของหัวแม่เท้า ใต้มุม
เล็บ 0.1 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ท้องอืด ประจำเดือนมาไม่เป็นปกติ
นอนไม่หลับ ผื่นมาก

วิธีแทง แขนงตรง 0.1 นิ้ว

4.2 SP 2 ต่ำตุ

ตำแหน่ง อยู่ด้านข้างนิ้วหัวแม่เท้า ด้านหน้าของ
ข้อต่อระหว่างกระดูกฝ่าเท้าที่หนึ่ง กับ
กระดูกนิ้วเท้า

ข้อบ่งชี้ ท้องอืด ปวดท้อง ไข้สูง เหงื่อออก
มาก

วิธีแทง แขนงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

4.3 SP 4 กงซุน

ตำแหน่ง ด้านใน-ล่าง หัวกระดูกฝ่าเท้าที่หนึ่ง
อีกด้านหนึ่ง (ด้านต่อกับกระดูก ฝ่า
เท้าที่สอง)

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร อาหารไม่ย่อย
อาเจียน ท้องร่วง ปวดประจำเดือน

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

4.4 SP 6 ซานอินเจียว

ตำแหน่ง เนื้อตามุมด้านใน 3 ชู้น หลังขอบ
กระดูกหน้าแข้ง

ข้อบ่งชี้ ท้องอืด ประจำเดือนมาไม่ปกติ ปวด
ประจำเดือน ระดูขาวมาก คลอคลาย
กามเคลื่อน กามตายดั้น นอนไม่หลับ
อัมพาตซีกกาย โรคนิ่ว

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.2 นิ้ว หรือแทงไป
ตรงจุดชวณจง (GB 34)

4.5 SP 9 อินหลิงเฉวียน

ตำแหน่ง ใต้หัวกระดูกหน้าแข้ง (ตรงขอบหัว
ด้านหลังของกระดูกหน้าแข้ง)

ข้อบ่งชี้ ท้องอืด หลบ ปัสสาวะขัด ปัสสาวะ
ไหลไม่รู้ตัว ประจำเดือนมาไม่ปกติ

วิธีแทง แทะตรง 1.0-0.5 นิ้ว หรือแทง ไป
ทางจุดหยางหลิงเฉวียน (GB 34)

4.6 SP 10 เสี่ยห่าย

ตำแหน่ง เนื้อกระดูกสะบ้า 2 ชู้น ทางด้าน
ต้นขา วิธีหาจุดง่าย ๆ คือ เอามือ
ซ้าย ครอบลงที่หัวเข่าขวาให้อุ้งมือ อยู่
ตรงสะบ้า ปลายนิ้วหัวแม่มือคือจุดนี้

ข้อบ่งชี้ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ลมพิษ ผื่นขึ้น
ผิวหนังคัน

วิธีแทง แทะตรง 1.0-1.5 นิ้ว

4.7 SP 11 จีเหมิน

ตำแหน่ง เนื้อจุดเสี้ยหาย (SP 10) 6 ชุ่ม
 ขอบงใช้ ขัดเบา ปัสสาวะไม่รู้ตัว ต่อมน้ำ-
 เหลืองขาอักเสบ

วิธีแทง แทะตรง 1.0-1.5 นิ้ว ระวังเส้น
 เลือดแดง

4.8 SP 13 ผู้เขอะ

ตำแหน่ง เนื้อจุด ชงเหม็น (SP 12) 0.7 ชุ่ม
 ห่างจากเส้นกลางท้อง 4 ชุ่ม

ขอบงใช้ ปวดท้อง ไล่เลื่อน ไล่ตั้งอักเสบ ท้อง
 ผูก

วิธีแทง แทะตรง 0.7-1.0 นิ้ว

4.9 SP 16 ผู้อาย

ตำแหน่ง เนื้อจุดดำเหิง (SP 15) 3 ชุ่ม ห่าง
 จากเส้นกลางตัวมาทางข้าง ๆ 4 ชุ่ม

ขอบงใช้ ปวดท้อง อาหารไม่ย่อย ท้องผูก บิด

วิธีแทง แทะตรง 0.7-1.0 นิ้ว

4.10 SP 18 เทียนซี

ตำแหน่ง ในช่องระหว่างกระดูกซี่โครงที่สี่ ห่าง
 จากเส้นกลางตัวมาทางข้าง 6 ชุ่ม

ขอบงใช้ เจ็บอก ไอ เต้านมอักเสบ น้ำนมน้อย
 กว่าปกติ

วิธีแทง แทะเฉียง 0.5-0.8 นิ้ว

4.11 SP 21 ตำปาว

ตำแหน่ง อยู่ตรงเส้นกลางรักแร้ ตรงช่องระ
 หว่างกระดูกซี่โครงที่หก

ขอบงใช้ เจ็บหน้าอก บริเวณชายโครงและลิ้นปี่
 หายใจลำบาก อากาารปวดหัว ๆ ไป
 แขนขา ไม่มีแรง

วิธีแทง แทะเฉียง 0.5-0.8 นิ้ว

5. เส้นหัวใจของมือ-ข่าวอิน (He) จุด

นี้มีทั้งหมด 9 จุด ที่ใช้มากมีดังนี้

5.1 H 1 จี้เฉวียน

ตำแหน่ง กลางรักแร้ด้านในของเส้นเลือดแดง
รักแร้

ข้อบ่งชี้ ปวดแขน อัมพาตที่แขน นานน้อยกว่า
ปกติ ปวดหัวใจ ความผิดปกติของข้อ
ไหล่และเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

5.2 H 2 ซิงหลิง

ตำแหน่ง เหนือจุดข่าวห่าย (H 3) 3 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ปวดบริเวณชายโครงและลิ้นปี่

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

5.3 H 3 ข่าวห่าย

ตำแหน่ง งอแขน 60 องศาอยู่ระหว่างปลาย
ศักค้ำในของข้อศอก กับปุ่มกระดูก
แขน

ข้อบ่งชี้ มือและแขนชา แขนสั้น เส้นเลือดใน
หัวใจอุดตัน ความผิดปกติของข้อศอก

และข้อไหล่และเนื้อเยื่อบริเวณรอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

5.4 H 5 ทงหลี่

ตำแหน่ง อยู่ด้านในของข้อมือ จากรอยพับข้อมือ
1 ชู่นซีกขอบในของเอ็น

ข้อบ่งชี้ เสียงแหบ พุกไม้ได้ ลิ้นแข็ง นอนไม่
หลับ ใจสั่น ปวดในข้อมือและแขน

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

5.5 H 6 อินซี้

ตำแหน่ง เหนือจุดเส้นเหมิน (H ๕) 0.5 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ประสาทอ่อน เส้นเลือดในหัวใจตีบ
ใจสั่น เหนือออกตอนกลางคืน

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

5.6 H ๗ เส้นเหมิน

ตำแหน่ง ตรงรอยพับด้านในข้อมือ อยู่ตรงรอย
บุ๋มของเอ็นด้านในข้อมือพอดี

ข้อบ่งชี้ นอนไม่หลับ จิตกังวล ใจสั่น อิศที่เรื้อ
ผันมาก

วิธีแทง แทะตรง 0.3-0.5 นิ้ว

5.7 H๘ ชาวผู้

ตำแหน่ง บนฝ่ามือ ระหว่างกระดูกฝ่ามือที่สี่,ห้า
เมื่องอนิ้วจนสุด ก็จะอยู่ ตรงระหว่าง
นิ้วนางกับนิ้วก้อย

ข้อบ่งชี้ ใจสั่น เจ็บหน้าอก ปัสสาวะไม่ออก
ปัสสาวะไม่รู้ตัว อาการคันอย่างรุนแรง
แรงที่อวัยวะสืบพันธุ์สตรี

วิธีแทง แทะตรง 0.3-0.5 นิ้ว

5.8 H๑ ชาวชง

ตำแหน่ง ใต้มุมเล็บ ด้านนอกลำตัวของนิ้วก้อย-
0.1 ชุน

ข้อบ่งชี้ ใจสั่น เจ็บหน้าอก หมดสติ ตกเลือด
ในสมอง

วิธีแทง แทะตรง 0.1 นิ้ว

6. เส้นลำไส้เล็กของมือ-ไ้ทหายาง (SIE)

มีทั้งหมด 19 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

6.1 SI 1 ชาวเจ้อ

ตำแหน่ง ใต้มุมเล็บ ด้านในลำตัวของนิ้วก้อย
0.1 ชุน

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว โรคลตา เต้านมอักเสบ น้ำนม
น้อยกว่าปกติ

วิธีแทง แทะตรง 0.1 นิ้ว

6.2 SI 2 เชียนกุ

ตำแหน่ง รอยบุ่มโคนนิ้วก้อย ตรงข้อต่อระหว่าง
ฝ่ามือ กับกระดูกนิ้วมือที่ห้า ด้านติดลำ
ตัว

ข้อบ่งชี้ ปวดแขน นิ้วมือชา โรคลตา หูอื้อ

วิธีแทง แทะตรง 0.3-0.5 นิ้ว

6.3 SI 3 โช่วซี

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยย่นของข้อพับ โคนนิ้วก้อย
ขณะกำหมัดหลวม ๆ

ข้อบ่งใช้ กอแข็ง หูฉิ่ง หูหนวก ปวดท้ายทอย
ปวดเอว อัมพาตที่แขน เหนือออกตอน
กลางคืน ลมบ้าหมู มาเลเรีย

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

6.4 เส้าว่านกุ

ตำแหน่ง ขอบฝ่ามือด้านติดกับตัว ตรงรอยบุ่ม
ระหว่างกระดูกฝ่ามือที่ห้า กับกระดูกข้อ
มือ

ข้อบ่งใช้ ข้ออักเสบ ข้อตอก ข้อมือ ข้อนิ้ว ปวด
หัว หูฉิ่ง อาเจียน ฤงน้ำคืออักเสบ

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

6.5 SI 5 หยางกุ

ตำแหน่ง อยู่ด้านติดกับตัวของข้อมือ ตรงรอยบุ่ม
ระหว่างกระดูกข้อมือ กับหัวกระดูก

หมุนแขน

ข้อบ่งใช้ อาการขวมบริเวณคอและขากรรไกร
ปวดแขนและข้อมือ โรคจิต หูหนวก
หูฉิ่ง

วิธีแทง แทงตรง 0.2-0.5 นิ้ว

6.6 SI 6 หยางเหลา

ตำแหน่ง พับข้อศอกเอามือทาบอก จุดนี้อยู่ตรง
รอยบุ่ม ทางขอบด้านนอกของกระดูก
แขนด้านในลำตัว (กระดูกหมุน)

ข้อบ่งใช้ สายตาเสื่อม อัมพาตแขน ปวดข้อมือ
และปวดหลัง

วิธีแทง แทงเฉียงไปหาจุดเน่ยกวาน (P 6)
1.0-1.2 นิ้ว

6.7 SI 7 จีเจิง

ตำแหน่ง บนเส้นต่อระหว่างจุดหยางกุ (SI 15)
กับจุดเสี้ยวห้า (SI 8) เหนือรอย

พับข้อมือ 5 ชั่ว

ข้อบ่งชี้ คอเคล็ด ปวดข้อศอก มือ และนิ้ว โรค
จิต

วิธีแทง แทงตรง 0.5-0.8 นิ้ว

6.8 SI 8 เสี้ยวหาย

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยบุ่ม ระหว่างหัวกระดูกหมุน
กับหัวกระดูกต้นแขน คำนวณกับลำตัว
ข้อบ่งชี้ ปวดในนิ้วก้อย ปวดข้อศอก ไหล่ และ
หลัง

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

6.9 SI 10 หน้าชู

ตำแหน่ง เมื่อหนีบแขนชิดลำตัว จุดนี้อยู่เหนือรอย
ย่นรักแร้หลัง ตรงระดับไตหันามของ
กระดูกสะบัก

ข้อบ่งชี้ ปวดแขนและมือ แขนและมือไม่มีแรง

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.2 นิ้ว ไปทางข้างเด็ก

น้อย

6.10 SI 11 เทียนซง

ตำแหน่ง อยู่กลางสะบัก ตรงยอดสามเหลี่ยม
ค้ำเท้าซึ่งประกอบด้วยเส้นที่ลากจาก
จุดหน้าชู (SI 10) และเจียนเงิน
(SI 9) เป็นฐาน

ข้อบ่งชี้ ปวดไหล่ ปวดคานหลังของข้อศอกและ
มือ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

6.11 SI 13 ฉี่หยวน

ตำแหน่ง อยู่ตรงยอดของกระดูกสะบักด้านในอยู่
กึ่งกลางระหว่างจุดหน้าชู (SI 10)
กับนามกระดูกสันหลังส่วนอกที่สอง

ข้อบ่งชี้ ปวดข้อไหล่

วิธีแทง แทงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

6.12 SI 14 เจียนวาชู

ตำแหน่ง ห่างจากจุดต่ำตัว (D.U.13) อยู่ใต้
 หนามกระดูกสันหลังอก ข้อที่ 1 มา
 ทางข้าง 3 ชู้น ตรงกับเส้นขอบใน
 ของกระดูกสะบักพอดี

ข้อบ่งชี้ ปวดข้อสะบัก กอเคล็ด และเจ็บ

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

6.13 S1 15 เลียนจงซู

ตำแหน่ง ห่างจากจุดต่ำจุก (D.U.14) มาทาง
 ข้าง 2 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ปวดไหล่และหลัง กอเคล็ดและเจ็บ

หลอดลมอักเสบ หอบหืด

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

6.14 S1 17 เทียนตรง

ตำแหน่ง ด้านหลังของมุกราม อยู่ด้านหน้า
 กล้ามเนื้อข้างคอ

ข้อบ่งชี้ ทอนซิลอักเสบ เจ็บคอ พุดไม้ไต้

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

6.15 เฉวียนเหลียว(S118)

ตำแหน่ง ใต้มุมตาค้ำนอก ตรงรอยบุ่มใต้กระ
 ดูกแก้ม

ข้อบ่งชี้ อัมพาตใบหน้า ปวดประสาทสามแฉก

วิธีแทง แขนงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

6.16 S1 19 ทิงกง

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยบุ่มระหว่าง คิ้วหูกับข้อ
 กราม (หาจุดขณะอ้าปากเล็กน้อย)

ข้อบ่งชี้ หูอื้อ หูหนวก ปวดหู

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.5 นิ้ว

7. เส้นกระเพาะปัสสาวะของเท้า- ไท

หยาง มีทั้งหมด 67 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

7.1 U 13 1 จิงหมิง

ตำแหน่ง เหนือมุมตาค้ำใน 0.1 ชู้น

ข้อบ่งชี้ โรคตา อัมพาตใบหน้า

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว ตามขอบเข้า
ตา เข้าเข็มช้า ๆ ห้ามกระตุกเข็มหรือ
อาจแทงตื้น 0.2-0.3 นิ้ว

7.2 UB ๒ จันจู้

ตำแหน่ง ตรงรอยบุ๋มใกล้หัวกึ่งพอดี ตางกับมุม
ตาค้นใน

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว โรคตา อัมพาตใบหน้า

วิธีแทง แทงซอนใต้ผิวหนัง 0.3-0.5 นิ้ว ลง
ข้างล่าง หรือไปข้าง ๆ

7.3 UB 3 เหมยจง

ตำแหน่ง ตรงกับจันจู้ (UB ๒) เลยชายผมศีรษะ
ค่าน้ำ ไป 0.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว ตาบวมแดง สายตาพร่ามัว
น้ำตาไหล ฝ้าที่กระจกตา

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

7.4 UB 6 เฉิงกวาง

ตำแหน่ง หลังจุดคูซู (UB 5) 1.5 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ปวดหัว วิงเวียน ฝ้าที่กระจกตาใช่
หวัค

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

7.5 UB ๗ ทงเทียน

ตำแหน่ง หลังจุดเฉิงกวาง (UB 6) 1.5 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ปวดศีรษะมอม โปรงจุมูกอกเสบ เยื่อ
จุมูกอกเสบ

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

7.6 UB ๙ อิวเจิน

ตำแหน่ง ข้าง ๆ จุดนำหนู (Du 7) 1.3 ชู่น
ข้อบ่งชี้ วิงเวียน ปวดศีรษะมอม สายตาสั่น

วิธีแทง แทงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

7.7 UB 10 เทียนจู้

ตำแหน่ง 1.3 ชู่น จากเส้นกลางตัวด้านหลัง ใน
ระดับกระดูกสันหลัง ส่วนคอที่หนึ่งและ

สอง (ห่างจากจุดหย่าเหม็น

มาทางข้าง 1.5 ชุ่น

7.8 UB 12 เฟิงเหม็น

ตำแหน่ง ใต้หน้ากระดูกสันหลังส่วนอกที่สองมา

ทางข้าง 1.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ไอ หายใจขัด วัณโรคปอด ปวดคอบวม
ปวดข้อบริเวณหลัง

วิธีแทง แหวงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.9 UB 13 เฟยชู

ตำแหน่ง ใต้หน้ากระดูกสันหลังส่วนอกที่สามมา

ทางข้าง 1.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ไอ หายใจขัด วัณโรคปอด ปวดคอบวม
ปวดข้อ หรือบริเวณหลัง

วิธีแทง แหวงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.10 UB 14 เจียะอินชู

ตำแหน่ง ใต้หน้ากระดูกสันหลังส่วนอกที่สี่ มา

ทางข้าง 1.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ จิตกังวล แน่นหน้าอก ปวดอก-ปวด
กระหม่อม สะอึก

วิธีแทง แหวงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.11 UB 15 ซินชู

ตำแหน่ง ใต้หน้ากระดูกสันหลังส่วนอกที่ห้า มา

ทางข้าง 1.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ วิตกกังวล โรคหัวใจ ลมบ้าหมู โรค
จิต

วิธีแทง แหวงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.12 UB 17 เกอชู

ตำแหน่ง ใต้หน้ากระดูกสันหลังส่วนที่เจ็ด มา

ทางข้าง 1.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ โรคเลือดเรื้อรัง โลหิตจาง สะอึก
คลื่นไส้ อาเจียน เนื่องจากปัญหาทาง
จิต ปวดหลัง ลมพิษ

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.13 UB 18 กานชู

ตำแหน่ง ใต้หมามกระดูกสันหลัง ส่วนอกที่เก่า
มาทางข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ คับอกเสบ คับโต กุงน้ำคี่อกเสบ ปวด
หลัง โรคจิต ผันมาก โรคตาเรื้อรัง

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.14 UB 19 ตานชู

ตำแหน่ง ใต้หมามกระดูกสันหลังส่วนที่สิบมาทาง
ข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ คับอกเสบ กุงน้ำคี่อกเสบ ปวดหลัง

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.15 UB 20 คีชู

ตำแหน่ง ใต้หมามกระดูกสันหลังส่วนอกที่สิบเอ็ด
มาทางข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร กระเพาะอา

หารเป็นแผล อาหารไม่ย่อย กลืนไส้
อาเจียน ท้องเสียเรื้อรัง กระเพาะ
อาหารหย่อนยาน คับอกเสบ มาเล
เรีย โรคเลือดเรื้อรัง และบวม

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.16 UB 21 เว่ยชู

ตำแหน่ง ใต้หมามกระดูกสันหลังส่วนอกที่สิบสอง
1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร กระเพาะอา
หารเป็นแผล อาหารไม่ย่อย กลืนไส้
อาเจียน ท้องเสียเรื้อรัง กระเพาะ
อาหารหย่อนยาน

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.17 UB 23 ลิ่นชู

ตำแหน่ง ใต้หมามกระดูกสันหลังส่วนเอวที่สอง
มาทางข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ไตอักเสบ ปัสสาวะไหลไม่หยุด กาม
เคลื่อน กามตายคาน ประจำเดือนมา
ไม่ปกติ ท้องเสียเรื้อรัง ปวดเอว หู
หนวก หูอื้อ

วิธีแทง แทะตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.18 UB 25 ตำแหน่ง

ตำแหน่ง ไตหน้ากระดูกสันหลังเอวที่สี่ มาทาง
ข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดเอว เคล็ดขริเวณเอว ท้องร่วง
บิด ท้องผูก ปวดประสาทชา อัมพาตที่
ขา

วิธีแทง แทะตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.19 UB 4 ฆางวางชู

ตำแหน่ง ไตหน้ากระดูก กระเบนเหน็บที่สอง
มาทางข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปัสสาวะขัด ปัสสาวะไม่รู้ตัว ปวดบริ

เวลาไตเอว ปวดประสาทชา

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

7.20 UB 30 ไปหวนชู

ตำแหน่ง ไตหน้ากระดูกกระเบนเหน็บที่สี่ มา
ทางข้าง 1.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดประสาทชา เชื่อมกระดูกอักเสบกาม
เคลื่อน ตกขาว ใสเคลื่อน

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.5 นิ้ว

7.21 UB 31 ฆางเหลียว

ตำแหน่ง นอนคว่ำ จุดนี้อยู่ไตหน้ากระดูกกระ
เบนเหน็บที่หนึ่ง ถัดออกไปทั้งสอง
ข้าง ฆางละ 1 ชู่น พอดีตรงกับกระดูก
กระดูกสันหลังกระเบนเหน็บที่หนึ่ง

ข้อบ่งชี้ อัณฑะอักเสบ ประจำเดือนมาไม่ปกติ
ขัดเบา โรคทางเดินปัสสาวะ และสืบ
พันธุ์ ปวดเอว ปวดประสาทชา ริคสี

ดวงทวาร จิตกัณฑ์

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.22 UB 33 ชื่อ เหลี้ยว

ตำแหน่ง ตรงกับรูกระดูกกระเบนเหน็บที่สองถัด

จากจุดข้างเหลี่ยมลงมา

ข้อบ่งชี้ เหมือนจุดข้างเหลี่ยม

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.23 UB 34 ชื่อ เหลี้ยว

ตำแหน่ง ตรงกับรูกระดูกกระเบนเหน็บที่สี่ กึ่ง

กลางระหว่างจุดไป่หวานชู้ (UB 30)

กับเส้นตัว

ข้อบ่งชี้ เหลือนจุดข้างเหลี่ยม

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

หมายเหตุ ในการหาจุด 4 จุดนี้ (U.B. 31-32

33-34) วิธีง่าย ๆ คือ วางปลายนิ้วชี้ยู่กึ่ง

กลางระหว่างจุดเหลี่ยมวางชู้ (UB 27) กับจุด

กลางกระดูกสันหลัง แล้ววางนิ้วก้อยบนปุ่มนูนบน
กระดูกก้นกบ แล้ววางนิ้วกลางกับนิ้วนางให้
ห่างเท่า ๆ กัน ปลายนิ้วทั้งสี่จะอยู่บนจุดทั้งสิ้น
ตามลำดับ

7.24 UB 37 อินเหมิน

ตำแหน่ง นอนคว่ำหันสันขึ้น จุดนี้อยู่ตรงกึ่งกลาง

ของเส้นที่ลากจากจุดอยู่หยาง (UB 35)

ถึงจุดกึ่งกลาง รอยตัดข้อพับหัวเข่า

ข้อบ่งชี้ ปวดประสาทขา ขวดหลัง อัมพาต อัม

พาตที่ขา ขวดเอว ปวดคอ

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว ความรู้สึก

แผ่ขยายไปที่ขา

7.25 UB 40 เวียงจง

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยพับเข่าพอดี

ข้อบ่งชี้ ปวดประสาทขา ขวดหลัง อัมพาตที่ขา

ความรู้สึกของข้อตะโพกและเนื้อ

วิธีแทง แทงตรง 0.8-1.5 นิ้ว หรือแทงสะกิด
เลือกที่เส้นเลือดดำ ให้เลือดออก

7.26 UB 54 จี๋เปียน

ตำแหน่ง ห่างจากเส้นตู่มาทางข้าง 3 ชู่น ตรง

กับระคนรูที่สี่ของกระดูกกระเบนเหน็บ

ข้อบ่งใช้ ภาวะแพ้ปัสสาวะอักเสบ ริดสีดวง

ทวาร ปวดประสาทชา อัมพาตและ

เหน็บ หรือปวดขา

วิธีแทง แทงตรง 1.5 - 2.0 นิ้ว

7.27 UB 57 เจิงชาน

ตำแหน่ง ใต้จุดเว่ยจง (UB 40) 8 ชู่น

ข้อบ่งใช้ ปวดประสาทชา ทวารหลุด ริดสีดวง

ทวาร น่องเกร็งปวดฝ่าเท้า

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.28 UB 58 เฟยหยาง

หมายเหตุ ตกหน้า 105 (เยื่อที่รอบ ๆ)

ตำแหน่ง 7 ชู่นตรงขึ้นไป เหนือจุดคุนหลุน -
(UB 60)

ข้อบ่งใช้ ปวดตา ปวดเอว ปวดขา ไตอักเสบ
ภาวะแพ้ปัสสาวะอักเสบ ขาไม่มีแรง

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

7.29 UB 60 คุนหลุน

ตำแหน่ง อยู่ระหว่างขอบหลัง ของกระดูกตาตุ่ม
กับเอ็นร้อยหวาย

ข้อบ่งใช้ อัมพาตที่ขา ปวดเอว ปวดประสาทชา
ความผิดปกติในข้อเท้า และเนื้อเยื่อ
รอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-0.8 นิ้ว

7.30 UB 62 เลินม่าย

ตำแหน่ง อยู่ใต้ยอดตาตุ่มด้านนอก ห่างจากขอบ
ล่างตาตุ่ม 0.3 ชู่น

ข้อบ่งใช้ ลมบ้าหมู ปวดหัว หน้ามืด และวิง

เวียน

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.31 UB 63 จินเหมินตำแหน่ง ด้านหน้าและล่างของจุดเส้นมาย (UB 64)
ตรงรอยบุ่มของกระดูกฝ่าเท้าที่หลังข้อบ่งชี้ ปวดรอบข้อเท้า ปวดเอว ปวดขา ลม
บ้าหมู

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

7.32 UB 64 จื่ออินตำแหน่ง ด้านนอกของนิ้วเท้าที่ห้าของเท้าโตมุ่ม
เล็บ 0.1 ชู่นข้อบ่งชี้ ทารกในท้องท่าผิดปกติ ออกแรงลำ
บาก

วิธีแทง แทงตรง 0.2-0.3 นิ้ว

8. เส้นไตของเท้า-ข่าวอิน (Kc) เส้นนี้มี
ทั้งหมด 27 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้8.1 K.1 หยงเฉวียนตำแหน่ง งอนิ้วเท้าทั้งห้าเข้าหาอุ้งเท้า ที่อุ้ง
เท้าจะปรากฏรอยบุ่มขึ้น คือจุดนี้ข้อบ่งชี้ หมดสติ ซีดก กลุ่มคลั่ง อิศที่เรียว ลม
บ้าหมู คลื่นไส้ อาเจียน ที่หาสาเหตุไม่
ได้ เจ็บคอ ชักเบา ปวดกระหม่อม

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

8.2 K.2 ทรานกุตำแหน่ง ใต้ตำรุ่มในไปทางด้านหน้า รอยบุ่มใต้
กระดูกท้ายเรือข้อบ่งชี้ ภาวะแพ้ะปัสสาวะอึกเสบ ประจำเดือน
มาไม่ปกติ เบาหวาน เจ็บคอ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.3 K.3 ไทซี่ตำแหน่ง อยู่กึ่งกลางระหว่างยอดกระดูกใน กับ
เอ็นร้อยหวาย

ข้อบ่งชี้ ไตอักเสบ กระเพาะปัสสาวะอักเสบ
ปัสสาวะไม่รู้สึกตัว ประจำเดือนมาไม่
ปกติ เจ็บคอ ปวดฟัน กามเคลื่อน
กามตายดำ อัมพาตที่ขา

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้วไปทางจุด กุน
หลุน (UB 60) หรือแทงเฉียงไปทาง
ตาตุ่มด้านใน 0.3-0.5 นิ้ว

8.4 K 6 จ้าวหาย

ตำแหน่ง ใต้ข้อมกลางของตาตุ่มใน 1 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ปากมดลูกแลบ
ทอนซิลอักเสบ จิตกังวล ลมบ้าหมู

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

8.5 K 7 พุหลิว

ตำแหน่ง เหนือจุดไท่ซี (K 3) 2 ชู่น
ข้อบ่งชี้ ไตอักเสบ อักเสบอักเสบ เหนื่อออก
กลางคืน ท้องร่วงปวดเอว อัมพาตที่ขา

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.6 K 8 เจียวลิ้น

ตำแหน่ง เหนือจุดไท่ซี (K 3) 2 ชู่น หน้าจุด
พุหลิว (K 7) 0.5 ชู่น (หลังขอบ
ด้านในของกระดูกหน้าแข้ง)

ข้อบ่งชี้ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ท้องร่วง ท้อง
ผูก ปวดและบวมที่อวัยวะ

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

8.7 K 9 จู๋ปิ่น

ตำแหน่ง เหนือจุดไท่ซี (K 3) 5 ชู่นหลังขอบ
กระดูกหน้าแข้งด้านใน 1 ชู่น

ข้อบ่งชี้ นอนเกร็ง ลมบ้าหมู ความผิดปกติทาง
จิต

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

8.8 K 13 ซีเสี่ย

ตำแหน่ง เหนือจุดเหิงกู่ (K 11) 2 ชู่น ห่างจาก

กวางหยวน (Ren 4) มาทางข้าง
0.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ท้องเสีย ประจำเดือนไม่ปกติ

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.9 K 15 จงจู

ตำแหน่ง ใต้สะดือ 1 ชุ่นห่างจากจุดอิงเจียง
(Ren 8) มาทางข้าง 0.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ปวดท้องน้อย
ท้องผูก

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.10 K 17 ซาวซี

ตำแหน่ง เหนือจุด หวางซู (K 16) 6 ชุ่น ห่าง
จากจุดเซี่ยหว่าน (Ren 10) มาทาง
ข้าง 0.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร ปวดท้อง ใต้
ลิ้น เบื่ออาหาร

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.11 K 21 อิวเหมิน

ตำแหน่ง เหนือจุด หวางซู (K 16) 6 ชุ่น ห่าง
จากจุดจีเจี๋ย (Ren 14) มาทางข้าง
0.5 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ เจ็บหน้าอก อาเจียน ท้องร่วง

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

8.12 K 24 ชูฝู

ตำแหน่ง รอยบุ่มระหว่างกระดูกซี่โครงที่หนึ่งกับ
ขอบล่างของกระดูกไหปลาร้า 2 ชุ่น
จากเส้นเร็น

ข้อบ่งชี้ เจ็บหน้าอก ไอ หอบ หืด อาเจียน

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.3-0.8 นิ้ว

9. เส้นเชื่อมหัวใจของมือ-เจี๋ยฮิน (P.e)

เส้นนี้มีทั้งหมด 9 จุด

9.1 P. 1 เทียนฉือ

ตำแหน่ง 1 ชู่น ข้างหัวนม (ด้านติดกับแขน)

ในช่องระหว่างกระดูกซี่โครงที่สี่

ข้อบ่งชี้ แน่นหน้าอก ปวดบริเวณลิ้นที่ วัลโรค
ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ

วิธีแทง แทงเฉียง 0.5-0.8 นิ้ว (ห้ามแทงลึกกว่านี้)

9.2 P 2 เทียนเฉวียน

ตำแหน่ง ใต้รอยพับรักแร้งมา 2 ชู่นตรงกล้ามเนื้อ

เนื้อใบเสียบบราคิโออา (BICEPS BRACHII)

HI)

ข้อบ่งชี้ เจ็บบริเวณหน้าอก และลิ้นปี่ ไอ เจ็บ

หลัง และแขนด้านใน

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

9.3 P 3 ฉีเจ้อ

ตำแหน่ง อยู่ตรงกลางรอยพับข้อศอก ข้างเอ็น
ด้านติดกับลำตัว

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร มีไข้ หัวใจเต้น
แรง เส้นเลือดในหัวใจตีบ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

9.4 P 4 ชีเหมิน

ตำแหน่ง อยู่ระหว่างเอ็นทั้งสองของมือ เหนือ
รอยตัดของมือ 5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ หัวใจเต้นเร็ว ปวดหัวใจ เชื้อหุ้มปอด
อักเสบ เต้านมอักเสบ จิตกังวล

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

9.5 P 5 เนยกวาน

ตำแหน่ง ใต้จุดเจียนสือ (P5) 1 ชู่นเหนือรอย
พับข้อมือ 2 ชู่น ระหว่างเอ็น ทั้งสอง

ข้อบ่งชี้ อาเจียน ปวดกระเพาะอาหาร นอน
ไม่หลับ ใจเต้นแรง ลิ้นหัวใจตีบ อัสติ
เรีย ลมบ้าหมู เจ็บหน้าอก และบิ
รเวทชายโครง สะอึก

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

9.6 P7 คำหลิง

ตำแหน่ง กลางรอบพับข้อมือระหว่างเอ็นทั้งสอง
ข้อบ่งชี้ นอนไม่หลับ ใจเต้นแรง ลมบ้าหมู
ความผิดปกติของข้อมือ และเนื้อเยื่อ
รอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

9.7 P8 เหลากง

ตำแหน่ง กลางฝ่ามือ เมื่อกำนิ้วมือให้แน่น จะ
อยู่ระหว่าง นิ้วกลางกับนิ้วนาง ติด
กับกระดูกฝ่ามือที่ 3

ข้อบ่งชี้ ภาวะเพาะอาหารอักเสบ ลมบ้าหมู
ผิวหนังที่มือติดเชื้อเรื้อรัง สะอึก

วิธีแทง แทงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

9.8 P9 จงซง

ตำแหน่ง กึ่งกลางของปลายนิ้วกลาง

ข้อบ่งชี้ หมอสติ โรคที่มีไข้ ตกเลือดในสมอง-
ลมแดด

วิธีแทง แทงตรง 0.1 นิ้ว หรือแทงสะกิดเลือด
ด้วยเข็มสามเหลี่ยม

10. เส้นชานเขียวของมือ-ข่าวยาง

(S.๒๐.) เส้นนี้มีทั้งหมด 23 จุด จุดที่ใช้มากมี
ดังนี้

10.1 S.๒1 กวางซง

ตำแหน่ง ใต้มุมเล็บค้ำในลำตัว 0.1 ชุนของนิ้ว
นาง

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว เจ็บคอ อัมพาตที่แขนและมือ

วิธีแทง แทงเฉียง 0.1 นิ้ว หรือแทงสะกิดเลือด
ด้วยเข็มสามเหลี่ยม

10.2 S.๒3 ซงจู

ตำแหน่ง อยู่หลังฝ่ามือ กำหมัดเบา ๆ จุดนี้อยู่ระ

หว่างกระดูกฝ่ามือที่สี่กับห้า ตรงรอย
 บุ่ม ระหว่างข้อต่อของกระดูกฝ่ามือกับ
 กระดูกนิ้วมือ

ข้อบ่งชี้ หูหนวก หูอื้อ ปวดหัว เจ็บคอ อัมพาต
 ที่แขนและมือ

วิธีแทง แทะตรง 0.5-0.7 นิ้ว

10.3 ST 4 หยางฉือ

ตำแหน่ง ตรงรอยบุ่ม ของรอยพับหลังมือ ระ
 หว่างกล้ามเนื้อมือทั้งสองมัด

ข้อบ่งชี้ ความผิดปกติในข้อมือและเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แทะตรง 0.3-0.5 นิ้ว

10.4 ST 5 วายกวาน

ตำแหน่ง อยู่เหนือรอยพับหลังมือ 2 ชู้นระหว่าง
 กระดูกแขนส่วนล่างทั้งสองอัน

ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่แขน เจ็บหน้าอกและชาย
 โกรง ปวดหัว หูหนวก หูอื้อ คอเคล็ด

ไข้วัดกรรมคา และไข้ว
 วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

10.5 ST 6 จื่อโกว

ตำแหน่ง เหนือจุดว้ายกวาน (ST 5) 1 ชู้น
 อยู่ระหว่างกระดูกแขนส่วนล่างทั้งสอง
 ข้อบ่งชี้ ท้องผูก ปวดแขนและไหล่ เจ็บหน้าอก
 และชายโครง เจ็บคอ มีไข้ อัมพาตที่
 แขน

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

10.6 ST 9 ซื่อตู

ตำแหน่ง ใต้มุมปลายข้อศอก 5 ชู้น อยู่ระหว่าง
 กระดูกแขนส่วนล่างทั้งสอง

ข้อบ่งชี้ หูหนวก เจ็บปลายแขน ปวดฟัน

วิธีแทง แทะตรง 0.5-1.0 นิ้ว

10.7 ST 10 เทียนจิ่ง

ตำแหน่ง งามข้อศอก จุดนี้อยู่เหนือปลายแหลม

ของข้อศอก 1 ชู่น
 ขอบ่งใช้ ความผิดปกติของข้อศอก และเนื้อเยื่อ
 รอบ ๆ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

10.8 SJ 15 เทียนเหลี่ยม

ตำแหน่ง กึ่งกลางระหว่างจุดต่ำสุด (DU.14)

กับปุ่มหัวไหล่ หลังจุดเจียนจิง (GB21)

ขอบ่งใช้ ปวดไหล่ และแขน ปวดคอ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

10.9 SJ 17 อีเพิง

ตำแหน่ง หลังใบหู ตรงรอยบุ่มระหว่างมุม

กรามกับกระดูกกกหู

ขอบ่งใช้ หูหนวก หูอื้อ น้ำหนวก คางทุม อัม
 พาศใบหน้า

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว หรือแทงไป
 ทางข้างหน้าลงล่างเล็กน้อย ลึกประ

มาณ 1.0-1.5 นิ้ว

x10.10 SJ 21. เอ่อเหมิน

ตำแหน่ง อ้าปาก จุดนี้อยู่ตรงรอยบุ่ม หน้าคิงหู
 เนื้อข้อกรามเล็กน้อย

ขอบ่งใช้ หูหนวก หูอื้อ หูชั้นกลางอักเสบ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว ให้ผู้ป่วยอ้า

ปาก หรือแทงเฉียงไปยังจุดทิงกง
 (SI 19) ลึกประมาณ 1.5 นิ้ว

11. เส้นถุงน้ำดีของเต้า-ข้าวหยาง

(GBC.) เส้นนี้มีทั้งหมด 44 จุด จุดที่ใช้มากมี
 ดังนี้

11.1 GB 1 ลงจื่อเหลี่ยม

ตำแหน่ง ห่างจากมุมตาด้านนอก 0.5 ชู่น

ขอบ่งใช้ โรคลตา ปวดหัว อัมพาศใบหน้า

วิธีแทง แทงเฉียงออกทางข้าง 0.5-0.8 นิ้ว

11.2 GB 2 ทิงฮุย

ตำแหน่ง อยู่ด้านหน้า-ล่างของตึ้งหู อยู่แนว
เดียวกับรอยแหวนใต้ตึ้งหู เวลาอั

ปาก กคคจะมีรอยบวม

ข้อบ่งชี้ หูหนวก หูอื้อ หูชั้นกลางอักเสบ อัมพาต
ใบหน้า ปวดชอกราม

วิธีแทง แทะตรง 0.8-1.5 นิ้ว

11.3 QB 6 ขานหลี่

ตำแหน่ง 1/3 ล่าง ของเส้นต่อระหว่างจุดขึ้น
หยาน (QB 4) กับจุดซันบิน (QB 7)

ข้อบ่งชี้ ปวดศีรษะด้านเดียว วิตกกังวล ปวด
ฟัน

วิธีแทง แทะเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

11.4 QB 9 เตียนซง

ตำแหน่ง หลังจุดโชยกู้ (QB 8) 0.5 ชุ่น บน
และหลังใบหู เข้าไปในชายผม 2 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว ปวดวามที่เหงือก ลมบ้าหมู

วิธีแทง แทะเฉียง 0.5-0.8 นิ้ว

11.5 (QB 14) หยางไป๋

ตำแหน่ง เหนือจุดกลางคิ้วขึ้นไป 1 ชุ่น

ข้อบ่งชี้ อัมพาตใบหน้า ปวดศีรษะด้านหน้า ตา
บอดเวลากลางคืน ต้อหิน

วิธีแทง แทะเฉียงลงมาข้างกลาง 0.3-0.5 นิ้ว

~~X~~ 11.6 (QB 20) เฟิงฉือ

ตำแหน่ง อยู่ตรงรอยบวมระหว่างกระดูกกกหู กับ
กระดูกท้ายทอย

ข้อบ่งชี้ ไช้หวัด ปวดหัว หนามัด วิงเวียน คอ
เคล็ด ความดันสูง หูอื้อ

วิธีแทง แทะตรงไปยังกระดูกตาตานตรงข้าม

1.0-1.5 นิ้ว ห้ามแทงลึกกว่านี้

11.7 (QB 23) เจอจัน

ตำแหน่ง หน้าจุดเหยียนเหยี่ย (QB 22) 1 ชุ่น
ในช่องระหว่างกระดูกซี่โครงที่สี่

ข้อบ่งชี้ อาเจียน กรดในกระเพาะมากเกินไป
น้ำลายไหล หอบหืด

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

11.8 (GB 24) รีเยียะ

ตำแหน่ง อยู่ในแนวไตห้วนม ในช่องระหว่าง
กระดูกซี่โครงที่เจ็ด (ไตจุดซี่เขมิน
Liv 14)

ข้อบ่งชี้ ปวดกระเพาะอาหาร ตับอักเสบ ถุง
น้ำดีอักเสบ สะอึก

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.5-1.0 นิ้ว

11.9 (GB 25) จิงเขมิน

ตำแหน่ง อยู่ด้านข้างของทรวง ตรงขอบล่างสุด
ของกระดูกซี่โครงที่สิบสอง

ข้อบ่งชี้ จุกเสียด ปวดซี่โครง ท้องอืด

วิธีแทง แขนงตรง 0.3-0.5 นิ้ว

11.10 (GB 26) ตายมาย

ตำแหน่ง กึ่งกลางระหว่างปลายกระดูกซี่โครงที่
สิบเอ็ดและสิบสอง ระดับตรงสะดือ

ข้อบ่งชี้ เชื้อนุมนกสู่อักเสบ กระเพาะปัสสาวะ
อักเสบ ปวดเอว ปวดหลังและซี่โครง
ประจำเดือนมาไม่ปกติ

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

11.11 (GB 29) จีเหลี่ยว

ตำแหน่ง นอนตะแคง จุดนี้อยู่ที่ตรงกลางระ
หว่างทนามกระดูกเชิงกราน ก้นที่ล่าง
สุดของปุ่มกระดูกต้นขา

ข้อบ่งชี้ ความผิดปกติของข้อตะโพก และเนื้อ
เยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

11.12 (GB 30) หวนเจี๋ยว

ตำแหน่ง 1) หาจุด ด้วยการนอนคว่ำเห็นร่อง
ก้นสองนิ้ววาง เอาคานหนึ่งของ

ตะโพกแบ่งเป็น 3 ส่วน จุด 1/3
นอกก็ถือจุดนี้

- 2) ไหล่ป่วยนอนตะแคง งอขาเล็กน้อย ลากเส้นเชื่อมระหว่างรอยบวมที่ปลายกระดูก กระเบนเหน็บกับปุ่มนูนสุดของกระดูกต้นขา จุดนี้
อยู่ตรง 1/3 นอก

ข้อบ่งชี้ ปวดประสาทขา อัมพาตขา ความผิดปกติของข้อตะโพก และเนื้อเยื่อรอบๆ

วิธีแทง แขนงตรง 1.5-3.0 นิ้ว

11.13 (GB 34) หยางหลิงเฉวียน

ตำแหน่ง ใต้หัวกระดูกหมอนขา ลงมาข้างหน้า รอยบวมคือจุดนี้

ข้อบ่งชี้ อัมพาตครึ่งตัว โรคถุงน้ำดี ปวดเอว และปวดขา หน้ามืดวิงเวียน เรอเปรี้ยว

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

11.14 (GB 39) ชวนจง

ตำแหน่ง เหนือขอบบนของตาตุ่มนอก 3 ชุน อยู่ระหว่างขอบหลังของกระดูกหมอนขา กับเอ็นร้อยหวาย

ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่ขา ทอแข็ง และเคล็ด ความผิดปกติของข้อเท้า และเนื้อเยื่อที่อยู่รอบ ๆ

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

11.15 (GB 40) ชิวชี่

ตำแหน่ง อยู่ตรงจุดตัด ระหว่างเส้นที่ลากจากขอบหน้า และขอบล่างของตาตุ่มดานนอก

ข้อบ่งชี้ ปวดขา ปวดข้อเท้า เจ็บหน้าอก

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

12. เส้นคัมของเท้า-เจียะอิน (Liv. C.)

เส้นนี้มีทั้งหมด 14 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

12.1 (Liv 1) ตาตุ่น

ตำแหน่ง อยู่ที่นิ้วเท้าที่หนึ่ง คานที่ติดกับนิ้วที่สอง
กึ่งกลางระหว่างมุมเล็กกับข้อต่อนิ้วเท้า

ข้อบ่งชี้ บัสสาวะไหลไม่รู้ตัว ไส้เลื่อน ระดูขาว
มากเกินปกติ

วิธีแทง แลงเฉียง 0.1-0.3 นิ้ว

12.2 (Liv 2) สิ่งเจียน

ตำแหน่ง ห่างจากขอบงามนิ้วเท้าที่หนึ่งและสอง
0.5 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ท้องบัสสาวะอีก
เสบ บัสสาวะไม่รู้ตัว ปวดบริเวณซี่
โครง ความคันโลหิตสูง ลมบ้าหมู นอน
ไม่หลับ ตาแดง ตาบวม

วิธีแทง แลงเฉียง 0.1-0.3 นิ้ว

* 12.3 (Liv 3) ไทซง

ตำแหน่ง ห่างจากขอบงามนิ้วเท้าที่หนึ่งและสอง
2 ชู้น

ข้อบ่งชี้ ปวดหัว วิงเวียน ลมบ้าหมู โรคตา
ไส้เลื่อน ประจำเดือนผิดปกติ เต้านม
อักเสบ

วิธีแทง แลงเฉียงขึ้นบน 0.5-1.0 นิ้ว

12.4 (Liv 5) หลี่โกว

ตำแหน่ง เหนือตาตุ่มคานใน 5 ชู้น ตรงขอบใน
ของกระดูกหน้าแข้ง

ข้อบ่งชี้ อวัยวะในเชิงกรานอักเสบ กาม
เคลื่อน กามตายคาน

วิธีแทง แลงตรง 0.5-1.0 นิ้วตามขอบในของ
กระดูกหน้าแข้ง

* 12.5 (Liv 7) ซี้กวาน

ตำแหน่ง ใต้จุดอินหลิงเฉวียน (Sp 9) 1 ชู้น
ข้อบ่งชี้ ปวดในข้อเข่า

วิธีแทง แหงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

12.6 (Liv 8) ชีชวน

ตำแหน่ง ตรงจุดปลายสุดของรอยย่น ของข้อพับ
เข้าคานใน

ข้อบ่งชี้ ทางเดินปัสสาวะอักเสบ กามตายต้าม
กามเคลื่อน ไล่เลื่อน ความผิดปกติของ
ข้อเข่า และเนื้อเยื่อรอบ ๆ

วิธีแทง แหงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

12.7 (Liv 10) อุหลี่

ตำแหน่ง ใต้จุดอินเหลียน 1 ชุน ตรงโคนขาต้าม
ใน

ข้อบ่งชี้ ปัสสาวะขัด โรคผิวหนังที่ดูงอัมพะ

วิธีแทง แหงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

12.8 (Liv 13) ฉางเหมิน

ตำแหน่ง ปลายกระดูกซี่โครงที่สิบเอ็ด

ข้อบ่งชี้ ม้ามโต ท้องร่วง ท้องอืด ปวดบริเวณซี่

โครง

แทง แหงตรง 0.5-0.8 นิ้ว

2.9 (Liv 14) ฉี่เหมิน

ตำแหน่ง ใต้หัวนมลงมาระหว่างซี่โครงที่หกกับที่
เจ็ด

ข้อบ่งชี้ เยื่อหุ้มปอดอักเสบ ตับอักเสบ เจ็บ
หน้าอก ปวดบริเวณชายโครง

แทง แหงเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว หรือแทงซอน

ไปตามผิวหนัง 0.5-1.0 นิ้ว

เส้นคู่ (เส้นกลางหลัง) (Duc) เส้นนี้มี

จุด 28 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

(Da1) ฉางเฉิง

ตำแหน่ง อยู่กึ่งกลางระหว่าง ปลายกระดูกก้นกบ

กับทวาร หาจุดโดยให้ผู้ป่วยงอเข้าโค้ง
โค้ง หรือให้ผู้ป่วยนอนคว่ำ

ข้อบ่งชี้ ริดสีดวงทวาร ทวารหลุด ท้องร่วง

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว ตรงไปใต้กระดูก
กนกนกะ

2. (Da 3) ยาวหางวาน

ตำแหน่ง ตรงช่องว่าง ระหว่างนวมกระดูกสัน
หลังส่วนเอวที่สี่และห้า

ข้อบ่งชี้ ปวดเอว กามเคลื่อน กามตายคาม

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว ปลายเข็มเฉียง
ขึ้นบน

3. (Da 6) จีง

ตำแหน่ง ใต้นวมกระดูกสันหลังส่วนอกที่สิบเอ็ด
ข้อบ่งชี้ ลมบาทหุ ริดสีดวงทวาร (ถ่ายออก
เลือด)

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบนเล็กน้อย 0.5-1.0 นิ้ว

4. (Du 12) เลินซู

ตำแหน่ง ใต้นวมกระดูกสันหลังส่วนอกที่สาม

ข้อบ่งชี้ ไอ หายใจลำบาก ลมบาทหุ ปวดและ

เคล็ดหลัง

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบนเล็กน้อย 0.5-1.0 นิ้ว

* 5. (Da 14) ตาจุย

ตำแหน่ง ใต้นวมกระดูกสันหลังส่วนคอที่เจ็ด
ข้อบ่งชี้ ไ้ ตมแตก มาเลเรีย โรคจิต ลมบาท
หุ หอบหืด ผื่นคัน

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.5 นิ้ว หรือเบนเข้
มขึ้นเล็กน้อย ห้ามแทงลึกกว่านี้

* 6. (Du 15) หย่าเหมิน

ตำแหน่ง อยู่ที่ต้นคอ 0.5 นิ้ว เหนือชายผมหลัง
ใต้นวมกระดูกสันหลังส่วนคอที่หนึ่ง

ข้อบ่งชี้ หนาว ไข้ ปวดท้ายทอย คอเคล็ด
โรคจิต โรคประสาท

วิธีแทง แทงลึกไม่เกิน 1.5 นิ้ว

7. (Du 20) ไป๋ฮุย

ตำแหน่ง เหนือชายผมที่ระยะหลัง 7 นิ้ว อยู่กึ่ง

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว ตรงไปใต้กระดูก

ถูกกนกบ

2. (Da 3) ยาวหยางหวาน

ตำแหน่ง ตรงช่องว่าง ระหว่างนวมกระดูกสันหลังส่วนเอวที่สี่และห้า

ข้อบ่งชี้ ปวดเอว กามเคลื่อน กามตายคาน

วิธีแทง แทงตรง 1.0-1.5 นิ้ว ปลายเข็มเฉียงขึ้นบน

3. (Da 6) จิ้งจ

ตำแหน่ง ใต้ทวารกระดูกสันหลังส่วนอกที่สิบเอ็ด
ข้อบ่งชี้ ลมบ้าหมู ริดสีดวงทวาร (ถ่ายออกเลือด)

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบนเล็กน้อย 0.5-1.0 นิ้ว

4. (Da 12) เสินซู

ตำแหน่ง ใต้ทวารกระดูกสันหลังส่วนอกที่สาม

ข้อบ่งชี้ ใจหายใจลำบาก ลมบ้าหมู ปวดและ

เกล็ดหลัง

วิธีแทง แทงเฉียงขึ้นบนเล็กน้อย 0.5-1.0 นิ้ว

* 5. (Da 14) ต่ายจ

ตำแหน่ง ใต้ทวารกระดูกสันหลังส่วนคอที่เจ็ด

ข้อบ่งชี้ ไข้ ตมแตก มาเลเรีย โรคจิต ลมบ้าหมู หอบหืด ผื่นคัน

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.5 นิ้ว หรือเบนเข้มนิดเล็กน้อย ห้ามแทงลึกกว่านี้

* 6. (Da 15) หย่าเหมิน

ตำแหน่ง อยู่ที่ต้นคอ 0.5 ชุน เนื้อชายผมหลัง ใต้ทวารกระดูกสันหลังส่วนคอที่หนึ่ง

ข้อบ่งชี้ หนาว ไข้ ปวดท้ายทอย คอเคล็ด โรคจิต โรคประสาท

วิธีแทง แทงลึกไม่เกิน 1.5 นิ้ว

7. (Da 20) ไป๋ยู่

ตำแหน่ง เนื้อชายผมที่ระยะหลัง 7 ชุน อยู่กึ่ง

กลางระหว่างเส้นที่ต่อระหว่างยอดหูทั้งสอง

ข้อบ่งชี้ ลมบ้าหมู โรคจิต ปวดหัว ตกเลือดในสมอง

วิธีแทง แขนงซอนไปด้านหลัง 0.3 นิ้ว

8. (Da 23) ซ่างซิง

ตำแหน่ง เหนือกึ่งกลางของชายผมศีรษะหน้า 0.5 ชู่น

ข้อบ่งชี้ ปวดศีรษะด้านหน้า หน้ามืดวิงเวียน เชื้อจุกอักเสบลมบ้าหมู ภาวะวงกระจายใจ นอนไม่หลับ

วิธีแทง แขนงเฉียง 0.5-0.8 นิ้ว

9. (Da 25) ชูเหลี้ยว

ตำแหน่ง ปลายจุก

ข้อบ่งชี้ คัดจุก เลือดกำเดาไหล จุกเป็นแผล เชื้อจุกอักเสบ ซ้อค

วิธีแทง แขนงตรง 0.2-0.3 นิ้ว

* 10. (Da 26) เทรินจง

ตำแหน่ง ใต้จุกกับริมฝีปากบน มีร่องเล็กๆ จุดนี้อยู่ในร่องที่ 1/3 บน

ข้อบ่งชี้ ซ้อค ลมแตก ปวดเอว ลมบ้าหมู อัมพาตใบหน้า

วิธีแทง แขนงเฉียงขึ้นบน 0.3-0.5 นิ้ว

11. (Du 28) อินเจียว

ตำแหน่ง ระหว่างริมฝีปากบนกับเหงือกบน ในสายเหนี่ยวริมฝีปาก

ข้อบ่งชี้ ริมฝีปากปวด บวม ริดสีดวงทวาร

วิธีแทง แขนงเฉียงขึ้น 0.1-0.2 นิ้ว หรือแทงลึกถึงเลือดด้วยเข็มสามเหลี่ยม

เส้นเร็น (เส้นกลางตัวด้านหน้า) (Ren 1)

เส้นนี้มีทั้งหมด 24 จุด จุดที่ใช้มากมีดังนี้

1. (Ren 1) ชูยอิน

ตำแหน่ง 1) ในผู้ชาย อยู่กึ่งกลางระหว่างทวาร
หนักกับอัมตะ

2) ในผู้หญิง อยู่กึ่งกลางระหว่างปาก
ช่องคลอดกับทวารหนัก

ข้อบ่งชี้ ริดสีดวงทวาร ทอปัสสาวะอักเสบ ปวด
อวัยวะสืบพันธุ์ ประจำเดือนไม่ปกติ

ปากมดลูกอักเสบ

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-1.0 นิ้ว

* 2. (Ren 3) จงวี

ตำแหน่ง 4 ชุ่นไตสะคือ

ข้อบ่งชี้ กามเคลื่อน กามตายด้าน ประจำเดือน
ไม่ปกติ ระดูขาว ปวดประจำมดลูก
การอักเสบของอวัยวะบริเวณเชิงกราน

ปัสสาวะสะดุด หรือไม่ออก

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

x 3. (Ren 4) กวานหยวน

ตำแหน่ง 3 ชุ่นไตสะคือ

ข้อบ่งชี้ กามเคลื่อน กามตายด้าน ปวดประจำ
เดือน ประจำเดือนไม่ปกติ ท้องร่วง
ปัสสาวะไม่รู้ตัว จุดนี้ยังใช้เป็นจุดบำ
รุงอีกด้วย

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

4. (Ren 5) ลือเหมิน

ตำแหน่ง 2 ชุ่นไตสะคือ

ข้อบ่งชี้ กามเคลื่อน กามตายด้าน ปวดประจำ
เดือน ประจำเดือนไม่ปกติ ไม่มีประ
จำเดือน ระดูขาว

วิธีแทง แขนงตรง 1.5-2.0 นิ้ว

5. (Ren 6) ซี้หาย

ตำแหน่ง 1.5 ชุ่นไตสะคือ

ข้อบ่งชี้ ท้องอืด ปวดท้อง ปวดประจำเดือน
ปัสสาวะไม่รู้ตัว กามเคลื่อน จิตกังวล

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

หมายเหตุ ให้ใช้วิธีรมยากับจุดนี้ในผู้ป่วยที่อ่อน
เพลีย

6. (Ren 7) อินเจียว

ตำแหน่ง 1 ชู้นไตสะคือ

ข้อบ่งใช้ ทอปัสสาวะอักเสบ ลำไส้อักเสบ ประ
จำเดือนไม่ปกติ ไล่เลื่อน ปวดท้อง
หลังคลอด คันที่ปากช่องคลอด

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

7. (Ren 11) เจียนหลี่

ตำแหน่ง 3 ชู้นเหนือสะคือ

ข้อบ่งใช้ ปวดกระเพาะอาหาร อาเจียน อา
หารไม่ย่อย บวม เยื่อช่องท้องอักเสบ

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

8. (Ren 12) จงหวาน

ตำแหน่ง ึ่งกลางระหว่างเส้นที่ลากจากลิ้นปี่กับ
สะดือ

ข้อบ่งใช้ ปวดกระเพาะอาหาร กระเพาะอา
หารหย่อนยาน อาเจียน อาหารไม่
ย่อย ท้องอืด

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

9. (Ren 17) ซานจง

ตำแหน่ง ึ่งกลางระหว่างหัวนมทั้งสอง

ข้อบ่งใช้ หลอดลมอักเสบ หอบหืด เจ็บและแน่น
หน้าอก สะอึก

วิธีแทง แทงอ่อน 0.5-1.0 นิ้ว ปลายเข็มขึ้น
ลงตรงและไปข้าง ๆ

10. (Ren 21) ส่วนจี

ตำแหน่ง ึ่งจุดเทียนถู่ (Ren 22) 1 ชู้น

ข้อบ่งใช้ เมื่อบริเวณอก ไอและหอบ ปวดและบวม
โศก

วิธีแทง แทะเฉียง 0.3-0.5 นิ้ว

11. (Ren 22) เทียนดู

ตำแหน่ง อยู่ตรงกลางรอยเว้า บนยอดกระดูก

แผ่นอก (เหนือยอดกระดูกแผ่นอก 0.5
ซุน)

ข้อบ่งชี้ หอบหืด หลอดลมอักเสบ เจ็บคอ และ
สะอึก

วิธีแทง แทะตรง 0.2-0.3 นิ้ว แล้วเอียง

ปลายเข็ม ไปตามขอบหลังของกระดูก

แผ่นอกลึก 1.0-1.5 นิ้ว

12. (Ren 23) เหลียนเฉวียน

ตำแหน่ง อยู่กลางคอ กึ่งกลางระหว่าง ปลาย

คางกับอุกกระเดือก

ข้อบ่งชี้ ขดไม้ไค้ เจ็บคอ กลองเสียงอักเสบ

วิธีแทง แทะเฉียงขึ้นไปหาโคนลิ้นลึก 1.5 นิ้ว

13. (Ren 24) ฉิงเจียง

ตำแหน่ง อยู่ในแอ่งกล่องรองใต้ริมฝีปาก

ข้อบ่งชี้ อัมพาตใบหน้า เหนืออกบวม ปวดฟัน

น้ำลายไหล

วิธีแทง แทะตรง 0.2-0.3 นิ้ว

* จุดพิเศษ

ก. จุดบริเวณหัว

1. อินดาง (Extra 1)

ตำแหน่ง กึ่งกลางระหว่างหัวคิ้วที่สอง

ข้อบ่งชี้ ปวดหัวข้างเดียว ปวดประสาทสาม

แฉก โรคนตา ปวดฟัน อัมพาตใบหน้า

วิธีแทง แทะตรง 0.5-0.8 นิ้ว หรือแทง

เฉียงลง 1.0-1.5 นิ้วหรือแทงสะกิด

เลือดด้วยเข็มสามเหลี่ยม

* 2. ไทหยาง (Extra 2)

ตำแหน่ง ตรงรอยบุ๋ม หลังจุดกลางระหว่างหาง

คิ้วกับมุมตา คำนนอกหางออกไป 1 ซุน

ข้อบ่งชี้ ปวดหัวข้างเดียว ปวดประสาทสาม
แฉก โรคตา ปวดฟัน อัมพาตใบหน้า
วิธีแทง แทงตรง 0.5-0.8 นิ้ว หรือแทงเฉียง
ลง 1.0-1.5 นิ้วหรือแทงสะกิดเลือด
ด้วยเข็มสามเหลี่ยม

3. ฉิวไฮว (Extra 6)

ตำแหน่ง แบนขอบตาล่าง จากมุมในถึงมุมนอก
เป็น 4 ส่วน จุดนี้อยู่ 1/4 จากมุมนอก
ข้อบ่งชี้ สายตาสั้น ประสาทตาเสื่อม ต้อหิน
น้ำในอกตาขุ่น

วิธีแทง แทงตรง 1 นิ้ว เมื่อแทงเข็มเข้าไปใน
กระบอกตาแล้ว ให้เฉียงเข้าไปยังจุดกลางหลัง
ลูกตา (คือ ไปทางทิศรูประสาทตา)

4. ซือเสินชง (Extra 6)

ตำแหน่ง กลางกระหม่อม ห่างจากจุดไปซ้าย
(Du 20) ไปข้างหน้า ข้างหลัง และ

ข้างๆ 1 ขุน รวมแล้วมี 4 จุด
ข้อบ่งชี้ ปวดหัว วิงเวียน ตกเลือดในสมอง
ลมบ้าหมู
วิธีแทง แทงซอนไปใต้ผิวหนัง 0.3-1.0 นิ้ว

5. อีหมิง (Extra 7)

ตำแหน่ง หลังจุดอีเฟิง (S-J. 17) 1 ขุน อยู่
บนขอบกลางของกระดูกหลังขู

ข้อบ่งชี้ ประสาทตาเสื่อม สายตาสั้น นอนไม่
หลับ หูอื้อ คางทุม ต้อกระจก

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว หรือ แทง
เฉียงไปยังปลายขมูก

6. อานเหมี่ยน (Extra 8) (จุดนอน)

หลัง 1)
ตำแหน่ง ระหว่างดีเฟิง (S-J. 17) กับอี
หมิง (Extra 7)
ข้อบ่งชี้ นอนไม่หลับ โรคจิต

วิธีแทง แทงตรง 1.5-2.0 นิ้ว

7. อานเหมียน (Extra 9) จุดนอนหลับ

ตำแหน่ง ระหว่างอู่หมิง (Extra 7) กับ เฝิง
ฉือ (GB 20)

ข้อบ่งใช้ นอนไม่หลับ

วิธีแทง แทงตรง 1.5 นิ้ว

8. เจิงอิน (Extra 11)

ตำแหน่ง ตรงรอยบุ๋มชายขวาของกระดูกอ่อน
ไทรอยด์

ข้อบ่งใช้ ไข้

วิธีแทง 1 นิ้วขึ้นไปทางด้านตรงข้าม

9. ซ่างเหลียนเฉวียน (Extra 12)

ตำแหน่ง เจยหน้า ใต้จุดกึ่งกลางขากรรไกร
ล่าง 1 ชุน

ข้อบ่งใช้ ไข้

วิธีแทง แทงเฉียง 1.5-2.0 นิ้ว ปลายเข็ม

ขึ้นไปทีโคนลิ้น

ข. จุดบริเวนอกและทอง

10. (Extra 15) เหวยป่าว

ตำแหน่ง ห่างจากจุดกวางหยวนมาทางซ้าย 4 ชุน

ข้อบ่งใช้ ปากมดลูกแลบ

วิธีแทง แทงเฉียงลง 1.5-3.0 นิ้ว จนกระทั่ง

ถึงความรู้สึกกระจายถึงท้องน้อยและ

อวัยวะสืบพันธุ์

ค. จุดบริเวณเาและหลัง

*11. กิ่งชว่น (Extra 17)

ตำแหน่ง ข้างจุดตาจูย (Du. 14) 0.5 ชุน

ข้อบ่งใช้ หอบหืด ไอ

วิธีแทง แทงตรง 0.5-1.0 นิ้ว เบนเข็ม

เขากลางตัวเล็กน้อย

12. หวาเถา เจียงจี (Extra 21)

ตำแหน่ง นอนคว่ำ จุดเหล่านี้อยู่ข้างกระดูกสัน

หลัง ห่างจากเส้นกลางหลัง ประมาณ 0.5 ชู่น
ตั้งแตกกระดูกสันหลังส่วนคอที่หนึ่ง ถึงกระดูกสัน

หลังกระเบนเหน็บที่สี่ ชายขวา รวมทั้งหมด 56

จุด ขางละ 28 จุด

ข้อบ่งชี้ รักษาโรคได้ทั่วไปนอกจากโรคเฉพา
ที่ เช่น ไช้สันหลังอักเสบแล้ว เมื่อกระตุ้นจุด

เหล่านี้แล้ว ยังมีผลในการรักษาโรคเกี่ยวกับ

อวัยวะภายในไตด้วย เมื่อเกิดโรคขึ้นที่อวัยวะ

ไต ก็จะสะท้อนที่จุดกระดูกสันหลังใกล้เคียงบริเวณนั้น

จะได้ผลทางการรักษาดี ถ้าเอาจุดเหล่านี้ไป

ประสานกับจุดอื่น

วิธีแทง ก. 1.5-2.0 นิ้ว เฉียงไปตามกระดูก

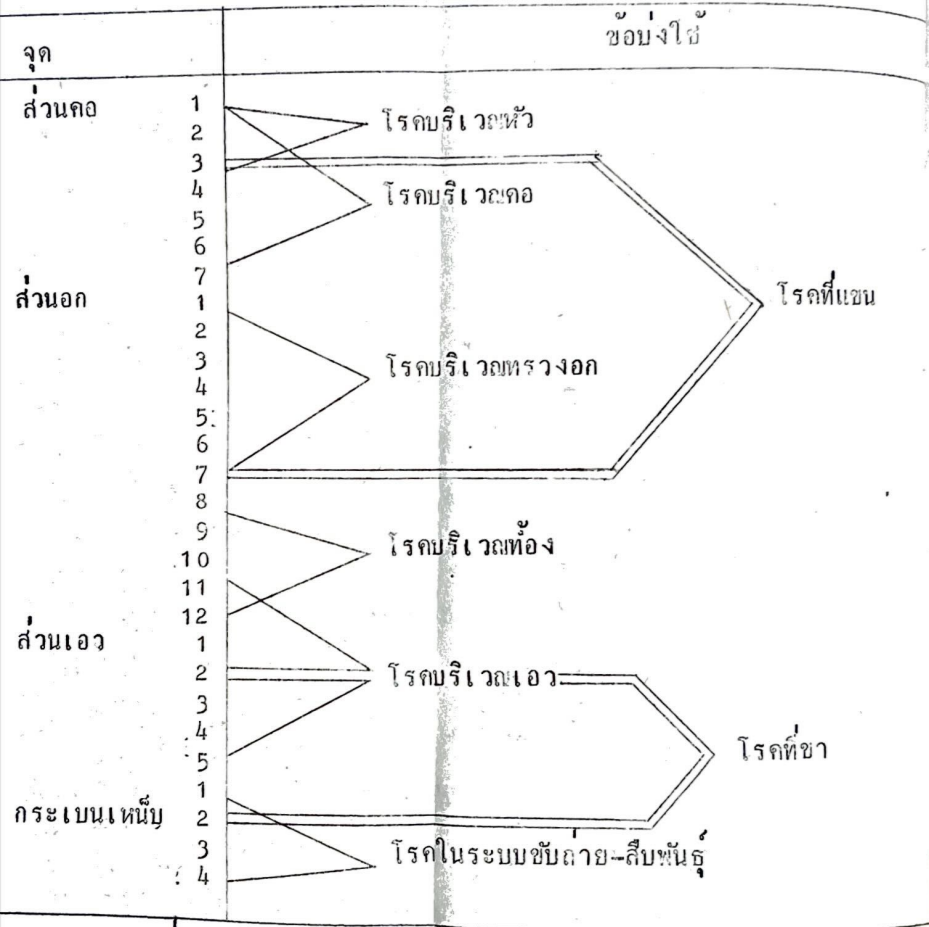
สันหลังเล็กน้อย ใช้แทงในจุดบริเวณกระดูกสัน

หลังส่วนเอว

ข. 1.0-1.5 นิ้ว ถ้าเป็นบริเวณกระดูก

สันหลังส่วนอกและคอ ความรู้สึกเมื่อระบบกระ

ฉายไปรอบ ๆ หรือสะท้อนไปยังที่อื่น

ตารางต่อไปนี้จะแสดงจุด หวาเดา เจ็จจี้ กับข้อบ่งชี้ในการรักษาโรค

ง. จุดบริเวณแขน

13. เจ็ยงจ (Extra 22)

ตำแหน่ง อยู่กลางกล้ามเนื้อสามเหลี่ยมที่แขน (กล้ามเนื้อที่ใช้ฉีดยา) กึ่งกลางระหว่างจุดเจ็ยงจี้ (LI 14) กับจุดบั้นท้าว (LI 14) ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่แขน

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

14. บี้จ (Extra 23)

ตำแหน่ง จุดกึ่งกลางที่ลากระหว่างรอยพับข้อศอกถึงรอยพับข้อมือ (บนเส้นกลางมือ) ข้อบ่งชี้ อัมพาตที่แขน เจ็บหน้าอก

วิธีแทง แทงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

15. ปาเส็ย (Extra 28)

ตำแหน่ง คานหลังมือ จุดนี้อยู่ระหว่างง่ามนิ้ว
 ห้า มีทั้งหมด 2 ขาง 8 จุด หา
 จุดโดยการกำหมัดหลวมๆ แล้วคว่ำลง
 ขอบงใช้ ความผิดปกติของข้อนิ้วและเนื้อเยื่อ
 รอบๆ นิ้วชา ปวดหัว ปวดคอ
 วิธีแทง แทงเฉียงไปตามกระดูกฝ่ามือ ประมาณ
 1.0 นิ้ว

16. สี่ซวน (Extra 30)

ตำแหน่ง อยู่ตรงปลายนิ้วมือทั้งสิบ
 ขอบงใช้ ใช้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น ช็อค หมดสติ
 ไซสูง

วิธีแทง แทงสะกิดเลือด ถ้วยเข็มสามเหลี่ยม
 หรือ เข็มยาว

จ. จุดบริเวณขา

17. เฮอติง (Extra 31)

ตำแหน่ง อยู่กลางขอบบนของกระดูกสะบ้า

ขอบงใช้ ความผิดปกติของข้อเข่า

วิธีแทง แขนงตรง 0.5-0.8

18. หลานเว่ย หรือจุดไส้ติ่ง (Extra 33)

ตำแหน่ง ใต้จุดจูซานหลี่ (St. 36) 2 ชุน
 จุดนี้จะกดเจ็บในผู้ป่วยที่เป็นโรคไส้ติ่งอักเสบ
 ขอบงใช้ ไส้ติ่งอักเสบ กระเพาะอาหาร อัม
 พาดชา

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-2.0 นิ้ว

19. ตานหนาว (Extra 35)

ตำแหน่ง ใต้จุดหยางหลิงเฉวียน (GB 34))
 1 ชุน กดจะเจ็บ

ขอบงใช้ โรคของถุงน้ำดี อัมพาทที่ขา

วิธีแทง แขนงตรง 1.0-1.5 นิ้ว

20. ปาเพิง (Extra 36)

ตำแหน่ง ใต้เท้าทางจากง่ามเท้า 1.5 ชุน
 มีข้างละ 4 จุด ทั้งหมด 8 จุด

ข้อบ่งชี้ บวมแดง เจ็บ ปวดที่นิ้วเท้า และหลัง
เท้า

วิธีแทง แขนงเฉียงขึ้นบน 0.5-1.0 นิ้ว

บทที่สี่

การรักษาโรคด้วยการแทงเข็ม

กฎเกณฑ์ในการเลือกจุด

เลือกจุดไกล ตามทางผ่านของเส้น เมื่อ
ทราบแล้วว่า เส้นใดหรืออวัยวะใด เกี่ยวข้อง
กับโรคที่เกิด ให้เลือกจุดที่แขนขา บริเวณที่ต่ำ
กว่าข้อศอก และข้อเข่าของเส้นที่เกี่ยวข้องด้วย
เช่น เลือกจุดเหอถู (LI. 4) รักษาโรคบริ
เวณหน้า เลือกจุดว้ายกวาน (S.J. 5) สำ
หรับโรคบริเวณขมับ เลือกจุดโซ่วซี (SI. 3)
สำหรับโรคบนกระหม่อม หรือ เลือกจุดจูชานหลี่

(ST. 36 สำหรับโรคที่เกิดที่ส่วนบนของช่อง
ท้อง วิธีใช้ในโรคซึ่งเกิดบริเวณศีรษะ หน้า
ช่องอก ช่องท้อง และอวัยวะภายใน

เลือกจุดเฉพาะส่วนหรือไกลเคียง เมื่อ
ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเกิดโรคก็เลือกจุด
แทงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับส่วนที่เกิดโรค และตำ
แหน่งไกลเคียงมารักษา เช่นปวดฟัน หรือโรค
เกี่ยวกับขากรรไกรล่าง ใช้จุดเจี้ยเซอ (ST 6
—) และเซี่ยกวาน (ST 7) สำหรับโรคตา
ใช้จุดจิงหมิง (UB. 1) ฉิวโฮ่ว (Extra 4)
และไท่หยาง (Extra 2) สำหรับโรคกระเพาะ
อาหาร เลือกจุดจงหวาน (Ren. 12) และ
เหลียงเหมิน (ST. 21) สำหรับโรคของอวัยวะ
ในอุ้งเชิงกราน เลือกจุด จงจี (Ren 3)
และชื่อเหลียว (UB 32)
วิธีการเลือกจุดทั้งสองวิธีใช้ประสานกันในการ

รักษาโรค เช่น

เลือกจุด ตามอาการกระจายของเส้นประสาท สำหรับโรคที่ศีรษะ ทรวงอก ช่องท้อง ขา แขน อวัยวะภายใน เราสามารถเลือกจุดบริเวณที่มีประสาทไขสันหลังไปถึง เช่น จุดหวาดเวาเจียจี้ (Extra 21)

โรคทางอายุรกรรม

1. ไชหวัดและไชหวัดใหญ่

เลือกจุดตามอาการ กระตุ่นแรงหรือปาน

กลาง

จุดที่ใช้ ตาจูย (Da 14) เฝิงฉื่อ (GB 20)

เหอถู (L1 4)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดหัว ไชจุดไทหยาง (Extra 2)

กักจุมุก ไชจุดอิงเซียง (L1 20)

เหงื่อไม่ออก ไชฝูหลิง (K 7)

ตารางที่ 3

วิธีการเลือกจุดทั้งสองวิธีใช้ประสานกันในการรักษาโรค เช่น

บริเวณที่เกิดโรค	จุดเฉพาะส่วนและจุดใกล้เคียง	จุดไกล	
		แขน	ขา
ศีรษะคานหน้า	อินดาง (Extra 1) หยางโป (G.B. 14)	เหอกู LI 4	-
หน้าและแก้ม	ตีซ่าง (St. 4) เจียเซอ (St. 6)	เหอกู LI 4	เนยถึง St. 44
ตา	จิงหมิง (U.B. 1) เฉิงฉี (St. 1)	หยางหลัว SI 6	กวางหมิง G.B. 37
จมูก	อิ่งเซียง (LI 20) อินดาง (Extra 1)	เหอกู LI 4	-
คอ	เหลียนเฉวียน (Ren 23) เทียนถู (Ren 22)	เลี่ยเฉวียน LU 7	จ้าวห่าย K 6
ทรวงอก	ซานจง (Ren 17) จุดตาม Du 1-Du 7 (ทั้งสองข้าง)	ซ่งจู่ LU 6	เฟิงหลง St. 40
ช่องท้องส่วนบน	จงหว่าน (Ren 12) จุดตาม Du 9-Du 12 (ทั้งสองข้าง)	เนยกวาน P 6	จูซานหลี่ St 50
ท้องน้อย	กวานหยวน จุดตาม Lu 3-S 4 (ทั้งสองข้าง)	-	ซานอินเจียว
ขมับ	ไท่หยาง (Extra 2) โซยกู (G.B. 8)	ว้ายกวาน S. J 5	จูซานหลี่ G.B. 41
หู	ทิงชู่ (G.B. 2) ทิงกง (SI 14) อีเฟิง S.J. 17	จงจู่ S.J. 3	เซียวชี่ G.B. 43

คานหน้า

บริเวณที่เกิดโรค		จุดเฉพาะส่วนและจุดใกล้เคียง	จุดไกล	
			แขน	ขา
ชายโครงและลิ้นปี่	ซี่หมื่น (LIV 14) กานชู (UB 18)	จื่อโกว S.J. 6	หยางหลิงเฉวียน G.B. 34	
	ท้ายทอยและ หลังคอ	เฟิงฉือ (GB 20) เทียนชู (UB 10) ตาจุย (DU 14) เฟยชู (UB 13) ก้านชู (UB 18) เว่ยชู (UB 21) เสินชู (UB 23) ตาฉางชู (UB 26)	โซ่ว (S.I. 3) - - -	ชูกุ (UB 65) กุนหลุน (UB 60) เว่ยจง (UB 40) อินหมิน (UB 37)
	ทวารหนัก	ฉางเฉียง (DU 1) ปายห่วยชู (UB 30)		เงินซาน (UB 57)
ข้อไหล่	เจียนอี (LI 15) เจียนเจิน (SI 9)	ฉีฉือ LI 11	หยางหลิงเฉวียน G.B. 34	
	ข้อศอก	ฉีฉือ (LI 11) เส้าซานหลี่ (LI 10) ว้ายกวาน (SJ 5)		
ข้อมือ	เหอกู (LI 4) โย่ว (S.I. 3)	-	-	
ข้อตะโพก	หวนเตี่ยว (GB 30) จุดตาม L ₁ - 5 (ทั้งสองข้าง)		หยางหลิงเฉวียน	
ข้อเข่า	ตูบี่ (SI 35) ฉิวชู (G.B. 40) ไท่ชี่ (K. 3)			

ไช้สูง ไ้จุดฉี่ฉื่อ (LI 17)

ไอ ไ้จุดเลียเฉวีย (LU 7)

เฟิงเหมิน (UB 12)

เจีบกอ ไ้จุดชาวซาง (LU 11)

แทงสะกิดเลือด

แทงวันละครั้ง คาเข็ม 10-20 นาที

2. หอบหืด

จุดที่ไ้ ตั้งชวณ (Extra 19) เทียนกู

(Ren 22) เฟยชู (UB 13)

ชานจง (Ren 17)

จุดที่ไ้รักษาตามอาการ

โอมี่เสลดมาก ไ้เลียเฉวีย (LU 7)

เฟิงหลง (ST 40)

ใจสั้นและหายใจขัด ไ้เนยกวาน

(P 6) ซี่หาย (Ren 6)

ท้องอืดและปวดหลัง ไ้เส้นชู (UB 23)

เขียนชู .S.T.25

หมายเหตุ เลือกจุด 2-3 จุดในการรักษาแต่ละ
ครั้ง คาเข็ม 20-30 นาที กระตุ้น
เข็มทุกๆ 5-10 นาที หลังจากแทง
3-5 จุด อาการจะห่างออกหรือดีขึ้น
การป้องกันก่อนอากาศเปลี่ยนแปลง

รมยาที่จุดเพยชู (.U.B.17.)

ผึ้ง (.U.B.20.)

จูซานหลี่ (.S.T.36.)

3. ลมแตก

เลือกจุดตามอาการ

กระตุ้นแรงหรือปานกลาง

จุดที่ใช้ รายที่เบา ใช้ตำจูย (.D.U.14.)

ฉี่ฉื่อ (.L.I.11.)

เนยกวาน (.P.6...)

รายที่หนัก ใช้เหรินจง (.D.U.26.)

หยงเฉวียน (K.1)

สี่ชาน (Extra.30)

เว่ยจง (U.B.40)

จุดที่ใช้รักษาอาการ

ตะคริวชัก ที่แขน แขนงฉี่ฉื่อ (L.I.11)

เหอกู่ (L.I.4)

ตีชา แขนง ฉิ่งชาน (U.B.57)

หยางหลิงเฉวียน (G.B.34)

ไท่ชิ่ง (L.IV.3)

หมายเหตุ คาเข็ม 30 นาที กระตุ้นทุก 5-10

นาที ใช้เข็มสะกิดเลือดที่จุดสี่ชาน

(Extra.30) และเว่ยจง (U.B.40)

4. ปวดคบริเวศกระเพาะอาหาร

อาการปวดคบริเวศกระเพาะอาหารเกิดจาก

โรคกระเพาะอาหารอักเสบเรื้อรัง และเฉียบ

พลัน กระเพาะอาหารหย่อนยาน กระเพาะอา

อาหารและลำไส้เล็กเป็นแผล เหล่านี้เป็นต้น

จุดที่ใช้ เว่ยซู (GB. 21)

จงหว่าน (Ren 12)

เน่ยกวาน (P. 6)

กงซุน (Sp. 4)

และจุดกดเจ็บบริเวณหลัง ในกรณีเป็น
เจ็บพลัน

จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดกระเพาะอาหารเนื่องจากจิตใจ ใช้

กานซู (UB. 18)

ไท่ซัง (Liv. 3)

อาหารไม่ย่อย (แน่นท้อง)

ใช้ จู๋ซานหลี่ (St. 36)

เน่ยลิ่ง (St. 44)

หมายเหตุ อาการปวดท้องบริเวณนี้ อาจเกิด

จากโรคอื่นได้ เช่น ระยะแรกของ

ไส้ติ่งอักเสบ ถุงน้ำดีอักเสบ ตับอ่อน

อักเสบ และโรคหัวใจ หรือโรคปอด

ดังนั้น ก่อนการรักษาโรค ควรวินิจฉัย

ให้แน่นอนก่อน แต่งวันละครั้ง กา

เซ็ม 15-20 นาที

5. สะเกือก

การรักษา เลือกจุดตามทางผ่านของเส้นและอา
การ กระตุ้นปานกลางและแรง

จุดที่ใช้ เกอซู (UB. 17) เทียนถู่ (Ren. 22)

เน่ยกวาน (P. 6) เทรินจง (Du 26)

หมายเหตุ ให้ผู้ป่วยร่วมโดยการหายใจลึก ๆ

ต่อเนื่องกันในขณะรักษา

6. ตับอักเสบ

การรักษา เลือกจุดตามเส้นปอด ถุงน้ำดี ม้าม

และกระเพาะอาหาร กระตุ้นเบา ๆ

ในระยะแรกของการรักษาแล้วค่อย ๆ

แรงขึ้น

จุดที่ใช้ ก. กานชู (U.B. 18) ซีเหมิน (W.V. 14)

กานชู (U.B. 19) รีเยยะ (U.B. 24)

ข. ผีชู (U.B. 20) จางเหมิน (W.V. 13)

เว่ยชู (U.B. 21) จงหว่าน (Ren. 19)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ตีช่าน ไซ จี้หยาง (D.U. 9)

กานหน่าว (Extra 35)

ผดชวยโครง ไซซิงซี (G.B. 40)

จื่อโก้ว (S.J. 6)

ท้อจ้อ๊ด ไซ เทียนชู (St. 25)

ซานอินเจียง (Sp. 6)

หมายเหตุ เลือกจุด 3-4 จุดในการรักษาแต่ละ

ครั้ง

ครั้ง

ครั้ง

การป้องกัน ป้องกันการติดต่อไปยังผู้อื่นโดย-

ผู้ป่วยออกไป กินน้ำและอาหารที่สุก

เข็มที่ใช้กับผู้ป่วย ห้ามนำไปใช้กับ

ผู้ป่วยอื่นอีก

7. ท้องเสีย, บิด

การรักษา เลือกจุดกระเพาะอาหารเป็นจุดหลัก

แทงเข็มลึก และกระตุ้นแรง

จุดที่ใช้ เทียนชู (St. 25) ส่างจีซี (St. 37)

จุดที่ใช้ตามอาการ

คสึนไต้้อาเจียน ไซเน่ยกวาน (D.U. 6)

ปวค่วง ไซ ฉางเจียง (D.U. 1)

ปลศท้องเจียบพลัน ไซเหลียงซิง (St. 34)

ไซสูงไซ ต้าจุย (D.U. 14)

หมายเหตุ ก. แหวงวันละ 2-3 ครั้ง

เมื่อเป็น

วันละครั้ง

ข. เมื่ออาการเป็นปกติดีแล้ว แทนต่อ

ไปอีก 2-3 วัน

ค. ให้น้ำเกลือเมื่อมีอาการเสียน้ำมาก

8. โรคหัวใจ

โรคหัวใจที่นี้คือ โรคหัวใจรูมาติก โรคเส้น
เลือดในหัวใจตีบ เป็นต้น การแทงเข็มจะช่วย
ได้ทั้งในโรคหัวใจที่เกิดจากอาการผิดปกติจริงๆ
และโรคหัวใจที่เกิดจากจิตใจ

จุดที่ใช้ ินชู (U. B. 15) เจ็ยะอินชู (U. B. 14)

เน่ยกวาน (P. 6) เส้นเหมิน (H. 7)

จุดที่ใช้ตามอาการ

หัวใจเต้นเร็ว ใช้ ซีเหมิน (P. 4)

หัวใจเต้นช้า ใช้ ทงหลี่ (H. 5)

ชูเหลี่ยว (D. V. 25)

ไอเป็นเลือด ใช้ ช่งจ้วย (L. V. 6)

เกอชู่ (U. B. 17)

ตบโตะ ใช้ กานชู (U. B. 18)

ไท่ซ่ง (L. IV. 3)

ปวดหัวใจค้ำหน้า ใช้ ซานจง (Ren. 7)

ซีเหมิน (P. 4)

ท้องอืด เจ็บหลัง ใช้ เสินชู (U. B. 23)

ซานอินเจียว (Sp. 6)

หมายเหตุ ก. โดยทั่วไป แต่ละครั้งเลือกจุดแทง

ไม่เกิน 4-5 จุด โดยเลือกจาก

จุดหลัก และจุดที่ใช้รักษาอาการ

วิธีแทงเข็มตรงจุดอินชู (U. B. 15)

เจ็ยะอินชู (U. B. 14) ~~คือแทง~~ กานชู

(U. B. 18) ผีชู่ (U. B. 20)

และเสินชู (U. B. 23) คือแทง

เข็มลงตรงข้างจุด 2 มม. ทำมุม

45 องศากับผิวหนัง เอียงปลาย

เข็มเข้ากลางตัว การกระตุ้นแล้ว

แต่สุขภาพของผู้ป่วย ทางวันละครึ่ง
หรือหลายวันครั้ง 7-10 ครั้งเป็น
1 ชุด พักระหว่างชุดที่วัน แล้วแต่
อาการและสุขภาพของผู้ป่วย

ข. ถ้ายังเป็นรูมาติซึม ให้เพิ่มจุดหยาง
หลังเจวียน (GB. 24) ซานจง
(GB. 99) จู๋ชานหลี่ (St. 36)
ตู๋ปี้ (St. 35) หวนเที้อว
(GB. 30)

9. ความดันโลหิตสูง

อาการความโลหิตสูงกว่า 140/90 มม.
ปรอท ถือว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง
การรักษา เลือกจุดในเส้นตับและไต และเลือก
จุดตามอาการ กระตุ้นแรง
จุดที่ใช้ ไท่ซี้ (K. 3) เส้นชู (U. B. 23)
อิงเจียน (Liv. 2)

กานชู (U. B. 18)

จุดที่ใช้ตามอาการ

วังเวียนและปวคหัว ใช้เฟิงลือ (GB. 29)
ท้องฮี้ดและมีเสลดมาก ใช้จ้งหว่าน
(Ren. 12.) เฟิงหลง (St. 40)
อ๋อนเพ็ลยทั่วไป จู๋ชานหลี่ (St. 36)
ชานอินเจียว (Sp. 6)

ทางวันละครึ่ง คาเข็ม 15-20 นาที แล้ว
ทางหลายวันครั้ง เมื่ออาการดีขึ้น

หมายเหตุ จุดที่กำหนด ให้ใช้กับเมเนียดักด้วย

10. ช็อค

อาการช็อค เกิดจากการไหลหมุนเวียน
ของเลือดที่เสียไป ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจน
เกิดจากการเสียเลือด เสียน้ำ โลหิตเป็นพิษ
แพ้นยา บาดเจ็บ หรือโรคหัวใจ เป็นต้น อาการ
ทั่วไปคือ ไข้ มือเท้าเย็น ความดันต่ำ ชีพจร

บาและเร็ว ซีม หรือกระวานกระวาย และหมด
ติ

การรักษา ก. เทรินจง (D.U. 26)

หยั่งเฉวียน (K. 1.)

ข. จู๋ชานหลี่ (St. 36)

ชานอินเจียว (Sp. 6.)

เน่ยกวาน (P. 6)

ซีห้าย (Ren. 6)

หมายเหตุ กระตุ้นเข็มทุก 15-20 นาที ถ้าความ

คันเลือดไม่สูง แหวงจูเน่ยกวาน

(P. 6) กระตุ้นเข็มตลอดเวลา

ถ้าอาการหายใจขาลงหรือเขียว ให้

แหวงจูชู่เหลี่ยว (D.U. 25) กระตุ้น

เข็มตลอดเวลา หรือรมยาที่จุดซีห้าย

จนกว่าอาการจะดีขึ้น ถ้าระบมหายใจ

จลัมเหลว ให้ใช้จุดชู่เหลี่ยว

(D.U. 25) กระตุ้นเข็มตลอดเวลา
ให้ออกซิเจนถ้ามี

11. คอเคสีก

การรักษา เสือกจุดในถุงน้ำดี และลำไส้เล็ก

เป็นจุดหลัก ประสานกับจุดบริเวรนั้น

กระตุ้นแรงหรือปานกลาง ประสาน

กับการดูดกระบอกไฟก็ได้

จุดที่ใช้ เิงมือ (GB. 90) ชานจง (GB. 39.)

หยางเหล่า (SI. 6) และจุดกดเจ็บ

(จุดอาชือ) แหวงวันละครั้ง ขณะแหวงให้

ผู้ป่วยหมุนคอช้า ๆ

12. ข้ออักเสบ

การรักษา ใช้จุดบริเวรนั้น และห่างไหลออกไป

ตามทางผ่านของเส้น กระตุ้นแรง

หรือปานกลาง อาจจะประสานกับ

การรมยาก็ได้ แต่ห้ามรมยากับผู้ป่วย

ที่มีไข้ หรืออาจจะถูกกระตุกไฟ หลัง

การแทงเข็ม

แขน ใช้จุดเจียนอี่ (LI . 15)

ฉี่ฉื่อ (LI . 11)

กายหลงกวน (SJ . 5)

เหอกู่ (LI . 4)

ปาเสี่ย (Extra . 29)

ขา ใช้จุดชวานเทื่อว (GB . 30)

คูปี้ (ST . 35)

หยางหลิงเฉวี่ยน (GB . 34)

เสวี่ยนจง (GB . 39)

จู่ชานหลี่ (ST . 36)

เจี่ยซี (ST . 41)

ชีวชีวี (GB 40)

ปาเฟิง (Extra . 36)

ปวดสันหลัง ใช้จุดหว่าเถาเสี่ยฉี่ (Extra . 21)

ตรงระดับที่ปวด หน้าเหม็น

(DU 15) อินเหมิน (UB . 37)

ปวดข้อกราม ใช้เฉื่อกวน (ST . 7)

หิงฮู่ย (GB 2)

เหอกู่ (LI 4)

หมายเหตุ ระหว่างการอักเสบเฉียบพลัน แขน

วันละครั้ง ในโรคเรื้อรังอาจแทงวัน

ละหลายครั้ง กาเข็ม 15-20 นาที

ให้ผู้ป่วยออกกำลังข้อนั้นด้วย.

สาม-โรคทางสรียกรรม

1. ปวดเอว ปวดหลัง

เป็นอาการที่พบบ่อย มีส่วเหตุจาก

1.1 เคล็ดบริเวกหลัง

มีประวัติ ได้รับการกระทบกระเทือน จากอุบัติเหตุ มีอาการปวดเฉพาะที่ ที่รุนแรงทำให้เคลื่อนไหวไม่ได้เลย.

1.2 ปวดจากกล้ามเนื้อ

มีอาการปวดคงที่ตลอดเวลา เอวตึง แข็ง อาการปวดมากขึ้นไม่คงที่ ที่มีักปวด หลังการทำงานหนัก หรืออาการเปลี่ยนแปลง ไม่มีอาการปวดเฉพาะที่ หลังเคลื่อนไหวได้ปกติ

1.3 ปวดเนื่องจากข้อกระดูกสันหลังอักเสบ

(จากกระดูกเสื่อมในวัยชรา)

อาการมีความสัมพันธ์กับอากาศเย็นขึ้น เมื่อทำงานมากและเป็นหวัด อาการปวดจะเป็นมากตอนตื่นนอน แต่ถ้าได้เคลื่อนไหวเล็กน้อยอาการจะดีขึ้น ไม่มีอาการปวดบวมแดงร้อน กล้ามเนื้อลีบ หรืออาการผิดปกติอย่างอื่นแต่อย่างไรก็ตาม มีโรคนางโรคที่ทำให้เกิดอาการปวดหลังได้ เช่น โรคไตอักเสบ มะเร็ง เป็นต้น ในกรณีดังกล่าว ก็สามารถให้การดูแลรักษาเพื่อรักษาอาการได้เท่านั้น

การรักษา ใช้จุดในเส้นกระเพาะปัสสาวะเป็นจุดหลัก ถ้าปวดเนื่องจากการเคล็ดขัดยอก ให้กระตุ้นแรง ถ้าปวดจากการกล้ามเนื้อลำเนื้อดำ ให้กระตุ้นเบา ถ้าปวดจากข้อกระดูกอักเสบ ให้กระตุ้นเบา จะประสานการดูแลเข้ากับกรรมยาหรือตุ๊กตะปลูกไฟก็ได้

จุดที่ใช้ เส้นชู (U.B. 93)

เวียงจาง (U.B. 40)

หว่าเถาเจียงจี (Extra. 91.)

หยางเหล่า (S1.6)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดในกระดูกสันหลัง

ใช้เหรินจง (Du. 26)

เคล็ด ใช้ ไช่วีชี (S1.3)

หมายเหตุ ทั่วทุกวันนี้หรือ 2 วันครั้ง คาเข็ม 15

1.2 ปวดจากกล้ามเนื้อ

มีอาการปวดคงที่ตลอดเวลา เอวตึง
แข็ง อาการปวดมากน้อยไม่คงที่ ที่มักปวด
หลังการทำงานหนัก หรืออาการเปลี่ยนแปลง
ไม่มีอาการปวดเฉพาะที่ หลังเคลื่อนไหวได้ปกติ

1.3 ปวดเนื่องจากข้อกระดูกสันหลังอักเสบ

(จากกระดูกเสื่อมในวัยชรา)

อาการมีความสัมพันธ์กับอากาศเย็นขึ้น
เมื่อทำงานมากและเป็นหวัด อาการปวดจะเป็น
มากตอนตื่นนอน แต่ถ้าได้เคลื่อนไหวเล็กน้อยอา
การจะดีขึ้น ไม่มีอาการปวดบวมแดงร้อน กล้าม
เนื้อลีบ หรืออาการผิดปกติอย่างอื่นแต่อย่างใด
อย่างไรก็ตาม มีโรคบางโรคที่ทำให้เกิดอาการ
ปวดหลังได้ เช่น โรคไตอักเสบ มะเร็ง เป็น-
ต้น ในกรณีดังกล่าว ก็สามารถให้การดูแลเข้
มรักษาเพื่อรักษาอาการได้เท่านั้น

การรักษา ใช้จุดในเส้นกระเพาะปัสสาวะเป็น
จุดหลัก ถ้าปวดเนื่องจากการเคล็ด
ยก ให้กระตุ้นแรง ถ้าปวดจากอา
การกล้ามเนื้ออักเสบ ให้กระตุ้นเบา ถ้า
ปวดจากข้อกระดูกอักเสบ ให้กระตุ้น
เบา จะประสานการดูแลเข้
มรักษาหรือดูแลกระดูกไขก๊ได้

จุดที่ใช้ เส้นชู (U.B. 93)

เวียงจาง (U.B. 40)

หว่าเงาเจียจี้ (Extra. 21.)

หยางเหล่า (S1.6)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดในกระดูกสันหลัง

ใช้เหรินจง (Du. 26)

เคล็ด ใช้ โย่วซี (S1.3.)

หมายเหตุ แหวงทุกวันหรือ 2 วันครั้ง คาเข็ม 15

-20 นาที ถ้ามีอาการซ้ำบวมอยู่ด้วย ให้ปักจุดไหล เช่น ไช่วัสี (SI.3) เทรินจง. (D.U. 26) ให้ผู้ป่วยหมุนตะโพกขณะหมุนเข็ม แล้วให้แทงจุดใกล้เพียงอย่างเดียวเมื่ออาการดีขึ้น

2. ปวดไหล่

อาการปวดไหล่เกิดจาก

2.1 ปวดจากอาการอักเสบภายในข้อ

เกิดจากการเสื่อมสลาย และอักเสบของเยื่อหุ้มข้อและเนื้อเยื่อที่อยู่รอบๆ เมื่อเริ่มปวดอาจมีอาการเคล็ดหรือตื้อ หรือร่วมกันในข้อ อาการปวด อาจคุมกว้างและร้าวไปถึงต้นแขนและคอ อาการปวดเป็นมาก เมื่อเอาแขนลงยกไหล่ไม่สุด พบแขนเข้า หรือเหยียดแขนไปข้างหลังไม่ได้

2.2 ปวดจากการอักเสบของเอ็นข้อไหล่

เกิดจากการเสื่อมสลายเรื้อรัง ของเอ็น มักพบในผู้ใช้แรงงานวัยกลางคนขึ้นไป มีอาการกดเจ็บที่บริเวณเอ็นยึดกระดูก

2.3 ปวดจากการอักเสบของเยื่อหุ้มเอ็นของกล้ามเนื้อ

มักมีอาการปวด บวม กดเจ็บทางด้านหน้าของไหล่ พบข้อตอก แล้วเกร็งกล้ามเนื้อทำให้ปวดมากขึ้น

การรักษา เลือกจุดที่แขนขา จุดใกล้และจุดไกล ตามทางผ่านของเส้น กระตุ่นแรงสม่ำเสมอ อาจประสานกับการรมยาจุดที่ใช้ ก. เตียวโซว (SI. 38)

เฉิงซัน (U. 18. 57) แทะเข็มตรงจากเตียวโซวทะเลจุด เฉิงซัน ( )
ข. เจียนอวี (LI. 15)
หน้าวู่ (SI. 10)

หยางหลังเจริญ (G B. 34)

ฉี่ฉือ (LI. 11)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดในข้อไหล่ ใช้เทียนจง (SI. 11)

ปวดเอ็นข้อไหล่ ใช้จี้กุ (SI. 16)

ปวดในข้อต่อระหว่าง ไหล่กับกระดูกไหปลาร้า ใช้ เจียนเหลี้ยว (SI. 14)

ชลาธา ใช้ เจียนเหลี้ยว (SI. 14)

หมายเหตุ เริ่มตมจุดที่ขาข้างที่มีอาการก่อน

(เดี่ยว โกว หรือหยางหลังเจริญ)

ขณะที่กระตุ้นเข็ม ให้ผู้ป่วยบริหารข้อ

ไหล่ ไหล่ โดยการยกแขนไปมา ชี้แรง

ยิ่งดี ยิ่งดี หลังจากถอนเข็มที่ขาแล้วก็แทง

จุดใกล้ แหว่งวันละ 1 หรือ 2 ครั้ง

3. ข้อศอก

อาการปวดศอกที่พบบ่อยมี 2 ชนิด ซึ่งนอกจากอาการปวดศอกจากข้ออักเสบ ได้แก่

3.1 อักเสบที่เอ็นตรงด้านข้างของศอก

มีอาการปวด และกดเจ็บตรงบริเวณ
ดงกล่าว ปวดมากเวลาเหยียดแขนและเหวี่ยง

3.2 ปวดที่เนื้อเยื่อบริเวณข้อศอก

การรักษา เลือกจุดใกล้และไกล กระตุ้นแรง
อาจประสานด้วยการรมยา

จุดที่ใช้ ฉี่ฉือ (SI. 11)

ช่าวเหลียง (LI. 12)

หยางหลังเจริญ (G B. 34) และ

จุดกดเจ็บอาชื่อแหว่งวันละครั้งหรือ 2 วัน

ครั้ง ถ้าเข็ม 15-20 นาที

4. การอักเสบของเยื่อเอ็นที่มือ

มี 3 ชนิด ที่เรามักพบบ่อย ๆ ได้แก่

4.1 เยื่อหุ้มเอ็นอักเสบที่ด้านข้างของมือ

มีอาการปวด กดเจ็บที่บริเวณดงกล่าว
ปวดมากตอนกลางคืน และนิ้วหัวแม่มืออ่อนแรง

และลำ

4.2 เยื่อหุ้มเอ็น และเอ็นของนิ้วมือดักเสม
อาจเกิดพร้อมกันทุกนิ้ว มีอาการปวด
กดเจ็บที่ฝ่ามือด้วยเวลากลางหรือเหยียด
นิ้วที่เป็น อาจรู้สึกตึง หรือคลำได้ปม
ซึ่งเคลื่อนตามเอ็น

4.3 ถุงน้ำของเยื่อหุ้มข้อ

มักพบบริเวณหลังข้อมือ เป็นก้อนเรียบ
เจ็บเล็กน้อย ก้อนบีบเคลื่อนที่ไปมาได้ เพราะ
จะมีความหยุ่นอยู่ตลอดเวลา
การรักษา เลือกจุดใกล้ กระตุ้นปานกลาง อาจ
ประคบด้วยการรมยาก็ได้
จุดที่ใช้ จุดกดเจ็บ หรือจุดใกล้บริเวณที่เป็น
จุดที่ใช้ตามอาการ

ปวดคานข้างของข้อมือ ใช้หยางซี

(L1.5) เลี้ยวเฉวี่ยน (LU. 7.)

แทง 3-4 จุดบริเวณรอบ ๆ

ปวดนิ้วหัวแม่มือ ใช้เสี้ยวเฉวี่ยน (LU. 7)

ปวดนิ้วชี้และนิ้วกลาง ใช้ต้าหลิง (DU. 7)

ปวดนิ้วนางและนิ้วก้อย เส้นเหมิน (HT. 7.)

ถุงน้ำของเยื่อหุ้มเอ็น แถง 3-4 จุดรอบบริเวณ
ที่เป็นจะรมยาก็ได้

หมายเหตุ สำหรับ 4.1 และ 4.2 อาจฉีดยา

โคโร คอรัติโซน อาซิเตทเข้าในเอ็น

ที่เป็น หรือใส่ที่นิ้วมือในน้ำอุ่น นวด
นวดนิ้วมือที่เป็น

5. ชาเคล็ด

เกิดจากการกระทบกระแทก ในกล้ามเนื้อ
เอ็น และพังผืด เป็นต้น
การรักษา เลือกจุดใกล้ กระตุ้นปานกลาง อาจ
ประคบด้วยการรมยา
จุดที่ใช้ จุดกดเจ็บ จุดใกล้และจุดไกลออกไป.

จุดที่ใช้ตามอาการ

ข้อตะโพกเคล็ด ใช้ขี้วานเที้ยว (GB.30)

ข้อเข้าเคล็ด ใช้หางหลังเฉวียน

(GB.34) ข้อเท้าเคล็ดใช้ เสวียนจง

(GB.39)

หมายเหตุ ในกรณีเป็นเฉียบพลัน แหวงจุดกด
เจ็บก่อน ถ้าได้ผลไม่ดี ให้แทงในจุด
เดียวกันในขาข้างปกติด้วยร่วมกันไป
ให้ผู้ป่วยพับและเหยียดขาเข้าออก-
ระหว่งการแทงเข็ม เพื่อให้ไอน์
และพลังผิตอ่อนลง ทำให้ปวดน้อยลง

6. คอหอยพอก หรือต่อมไทรอยด์ทำงานมาก
เกินไป

การรักษา เลือกจุดไกล่และจุดไกล กระจุนปาน
กลาง

จุดที่ใช้ เหรินอิง (St. 9) เน่ยกวาน (P.6)

ชานอินเสี่ยว (Sp. 6)

เหอกู (LI. 4)

หน้าวฮู่ย (SI. 13)

จุดที่ใช้ตามอาการ

เสียงแหบห้าว ใช้เทียนทรง (SI. 17)

เทียนถู (Ren. 22)

ไอแห้ง ใช้เสี่ยวเฉวียน (LU. 7)

ข้าวห้าย (K. 6)

หมายเหตุ ให้ผู้ป่วยนั่งตรง แหวงหน้าหรือนอน
หงาย ใช้เข็มเบอร์ 26-28 จับเนื้อ
ที่เป็นปุ่มขึ้น แล้วแทงเข้าไปตรงกลาง
หรือแทงผ่านไป ต่อผู้ป่วยคอพอกที่ไม่
เป็นปุ่ม คุณภาพความใหญ่ของต่อม
โดยทั่วไป แหวงข้างละ 1-2 เข็ม
เมื่อเข้าเข็มไปแล้ว หมุนเข็มสัก 2-
6 ครั้ง ถ้าไม่ค่อยได้ผล ก็ให้เพิ่มจำ

นวนครั้งมากขึ้น หรือใช้เข็มใหญ่กว่า

อีกหน่อยก็ได้ ควรสนใจ

1. อย่าแทงถูกหลอดเลือด กอหอย หรือ

เส้นเลือดแดงใหญ่

2. เมื่อแทงแล้ว คอพอกหายไป แต่

หนังบริเวณนั้นหย่อน ให้ใช้เข็มผิว

หนัง (คอกเหมย) ตีกระตุ้นส่วนคอ

7. วิธีฉีควงทวาร

การรักษา เลือกจุดในกระเพาะปัสสาวะเป็นจุด

หลัก กระตุ้นแรง

จุดที่ใช้ ชื่อเหลิยว (UB.32)

ไปหวานชู (UB.30)

เฉิงซาน (UB.57)

ฉางเฉียง (Du.1)

จุดที่ใช้ตามอาการ

ท้องผูก ใช้ตำฉางชู (UB.25)

จื่อโกว (SJ.6)

หมายเหตุ แหวงวันละครั้ง หรือแหวงวันเว้นวัน

คาเข็ม 15-20 นาที นอกจากแหวง

เข็มแล้ว ควรใช้ยา ถ้าจำเป็น ควร

ใช้การผ่าตัด

สี่ โรคทางสูติ-^{สตรี}เวช

1. ประจำเดือนมาไม่ปกติ ไม่มีประจำเดือน

การรักษา เลือกจุดจากเส้นม้าม และเส้นเร็น

เป็นจุดหลัก กระตุ้นปานกลาง อาจ

ประสานด้วยการรมยา

จุดที่ใช้ ซานอินเจียว (Sp.6)

กานชู่ (UB.18)

เฉียหาย (Sp.10)

ชี่หาย (Ren.6)

วานหยวน (Ren.4)

จุดที่ใช้รักษาอาการ

เลือดออกมาก-อินไป (Sp. 1.) ใช้รมยา

ปวดหลัง-ซีเหี้ยว (U.B. 32.)

แทงวันละครึ่ง หรือหลายวันครั้ง คาเข็ม

วันละ 15-20 นาที จุดดังกล่าวอาจใช้ใน

อาการปวดประจำเดือน

2. มดลูกเคลื่อน, ปากมดลูกแฉก

โดยทั่วไปเกิดจากการคลอดลูกหลายคน ทำให้เอ็นยึดมดลูกหย่อน มดลูกจะเลื่อนออกมาทางช่องคลอดมี 3 ระดับคือ

2.1 ปากมดลูกเลื่อนไม่พ้นปากช่องคลอด

2.2 ปากมดลูกเลื่อนพ้นปากช่องคลอด

2.3 ปากมดลูกเลื่อนพ้นออกมาทั้งอัน

อาจมีอาการอัมเสบหรือถลอกที่ปากมด

ลูกที่เลื่อนออกมาด้วย อาจมีอาการปวดหน่วงๆ ที่ช่องคลอด เวลารับทำงาน จะมีก้อนมดลูกเคลื่อนลงมา ในรายที่เป็นน้อย เวลานอนหรือพักอาจ

จะหดรัดกลับไปได้ อาจมีอาการปวดหลัง ถ่ายอุจจาระไม่สะดวก หรือคลื่นไส้สาวะไม่อยู่

การรักษา กระตุ้นปานกลางหรือแรง

จุดที่ใช้ เว่ยปาว (Extra. 15)

ชานอินเจียว (Sp. 6)

ซีห่าย (Ren. 6) (จุดนี้ที่ใช้รม)

ไหญ่ (Du. 20)

ชู่ชานหลี่ (St. 36)

ซังเหี้ยว, ซีเหี้ยว, จงเหี้ยว

เซี่ยเหี้ยว (U.B. 31-34) จุดพวก

นี้ใช้รม แทงวันละครึ่ง หรือแทงวันเว้นวัน คา

คาเข็ม 15-20 นาที

3. แพ้อุ้ง

เป็นอาการที่เกิดขึ้นกับสตรีที่มีครรภ์ในสามเดือนแรก จะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน อยากินของเปรี้ยว ๆ เบื่ออาหาร เป็นต้น.

การรักษา กระตุ้นเบาหรือกระตุ้นปานกลาง

จุดที่ใช้ เนยกวาน (P. 6)

จุมชนหลี่ (St. 36)

แทงวันละครึ่งหรือสองครั้ง คาเข็ม 15-

20 นาที

4. คลอคซ่า

ในรายที่มดลูกบีบตัวอ่อนหรือช้า

การรักษา กระตุ้นปานกลาง เลือกจุดตามเส้น

จุดที่ใช้ ซานอินเจียว (Sp. 6)

ไท่ซง (Liv. 3)

ซ่างเตลี่ยว (U.B. 31)

ซีเหลี่ยว (UB. 32)

เหอกู่ (LI. 4)

กระตุ้นเชื่อมต่อเนื่องกัน 15-30 นาที

5. โรคของอวัยวะรับความรู้สึก

(หู ตา จมูก กอ)

1. ตาแดง

การรักษา เลือกจุดบริเวณตา กระตุ้นเบา

จุดที่ใช้ ก. ไท่หยาง (Extra. 2) จิงหมิง (U.B. 1)

เหอกู่ (LI. 4)

ข. ซื่อจู่จง (SJ. 23) เฉิงฉี (St. 1)

ค. แทงสะกิดเลือดที่ยอดหู หรือต้นเส้น

เลือดดำที่หลังหู

กลุ่มจุดทั้งสามสามารถใช้สลับกัน แทงวันละครึ่ง

คาเข็ม 10-15 นาที

2. ประสาทตาเสื่อม

ประสิทธิภาพของสายตาลดลงอย่างเด่นชัด กระทั่งบอดสนิท (ตรวจภายในตาปรากฏมีการเปลี่ยนแปลงของประสาทตา ซึ่งส่วนมีผลเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ในระยะปลายของประสาทตาอีกเสบจากสาเหตุต่าง ๆ)

การรักษา เลือกจุดใกล้ ประสานกับจุดที่แขนขา

กระตุ้นเบา

จุดที่ใช้ ก. จิงหมิง (U.B.1) ฉิวโฮว (Extra 4)
อิมมิง (Extra.7)

ข. กานชู (U.B.19) เลี่ยนชู (U.B.23)
ซานอินเจียว (Sp.6)

แทงวัยละครั้ง ใช้จุดทั้งสองจุดสลับกัน คาเข็ม
10-15 นาที ผึง 10 ครั้ง เป็น 1 ชุด พัก 5-7
วัน ระหว่างชุด

3. ปวดฟัน

การรักษา เลิกจุดในเส้นกระเพาะอาหาร ลำ
ไส้ใหญ่และไต กระตุ้นปานกลาง

จุดที่ใช้ เหอกู่ (LJ4) เน่ยถึง (St.44)
เซี่ยกวาน (St.7) เจี่ยเซอ (St.6)
เลี่ยนชู (U.B.23) ไท่ซี (K.3)

ไม่ว่าปวดฟันชนิดไหน มีสาเหตุอย่างไร

ให้แทงเหอกู่ก่อน กระตุ้นแรง หมุนเข็ม 3-5

นาที ติดต่อกัน ถ้ายังปวด ให้เลือกจุดอื่นตามอา
การ

4. หนองไขว่

ส่วนใหญ่เกิดจากการอุดตัน ในช่วง
1-3 ขวบ เนื่องจากเป็นโรคติดเชื้อ เช่นอีสุกอี
ไส เยื่อหุ้มสมองอักเสบ ไทฟอยด์ หรือพิษของ
ยา เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้การพูดได้
การรักษา รักษาหนองไขว่ก่อน แล้วไปรักษาไขว่ ที่
หลัง หรือรักษาพร้อม ๆ กันก็ได้

ประสานกับการฝึกหัดพูด

เลือกจุดรอบ ๆ หูเป็นจุดหลักในการรักษา
หนองไขว่ และจุดในเส้นตู่และเร็น เป็นจุดหลักใน
การรักษา โรคไขว่ ประสานกับจุดที่แขนขา กระ
ตุ้นเบาในระยะแรก ๆ แล้วเพิ่มความแรงขึ้น
เรื่อย ๆ

จุดที่ใช้ สำหรับรักษาหนองไขว่ เอ่อเหมิน (SJ21)

ทิงกง (SI.19) ทิงฮ่วย (GB.2)

อีเพิง (ST.17) ว้ายกวาน (SJ.5)

จงจู่ (SJ.3)

สำหรับรักษาใบ หย่าเหมิน (DU.15) เหลียน
เฉวียน (REN.23) ทงหลี่ (H.5)

เมื่อแทงเข็มจุดหย่าเหมิน (DU.15) ทิศ
ทางของเข็ม จะต้องเฉียงไปที่ขากรรไกรล่าง
ไม่ควรแทงลึกเกิน 1.5 นิ้วในผู้ใหญ่ เพื่อไม่ให้
เข้าไปในเยื่อหุ้มไขสันหลัง ห้ามกระตุ้นเข็มที่จุด
นี้ แหวงวันละครั้ง ครั้งละ 1-3 จุด ไม่คาเข็ม
แหวง 10-15 ครั้งเป็น 1 ชุด พักเข็ม 5-7 วัน

6. โรคทางจิตและประสาท

1. อัมพาตครึ่งซีก

การรักษา เลือกจุดเฉพาะที่ ประสานกับจุดที่อยู่
ห่างไกลออกไปตามเส้น ความแรง
และวิธีการกระตุ้นขึ้นกับระยะเวลาที่

เป็นจริง

จุดที่ใช้ตามต้องการ

แขน คิงช้วน (EXTRA.11) เจียนอี (LI.15)

ว้ายกวาน (SI.15) ฉี่ฉื่อ (LI.11)

เหอกู่ (LI.4)

ขา เลิ่นซู่ (UB.23) ต้าฉางซู่ (UB.25)

อินเหมิน (UB.27) ขวานเที้ยว

(UB.30) เจียซี (ST.41)

พูดไม่ได้ เหลียนเฉวียน (REN.23) หย่า

เหมิน (DU.15) ทงหลี่ (H.5)

อัมพาตใบหน้า เชี่ยกวาน (ST.7) เจีย

เซอ (ST.6) ฉิงเจียง (REN.2)

แหวงวันละครั้ง คาเข็ม 15-20 นาที แหวง 10

ครั้งเป็น 1 ชุด เว้นระหว่าง ชุด 5-7 วัน

2. อัมพาตครึ่งตัว

เกิดจากกระดูกสันหลัง ถูกตัดขาดจากอวัยวะ

เหตุ การอักเสบหรือเนื้องอก ทำให้เกิดอัมพาต
ครึ่งล่างของตัว กล้ามเนื้อขาเป็นอัมพาตทั้งสอง
ข้าง ขาไม่มีความรู้สึก กลั้นอุจจาระ ปัสสาวะ
ไม่ได้

การรักษา เลือกจุดตามทางผ่านของเส้น และ
จุดในเส้นประสาท กระตุ้นแรงด้วย
ไฟฟ้า

จุดที่ใช้ จุดหวาเถาเจียจี้ (Extra. 21) บริเวณ
หยางหลิงเฉวียน (GB. 34) จูซานหลี่
(St. 36) ซานอินเจียว (Sp. 6)

จุดที่ใช้ตามต้องการ กลั้นปัสสาวะ อุจจาระไม่
ได้ กวานหยวน (Ren. 4.) ซื่อเหลี้ยว (GB. 32)
เจ้อเปียน (U. B. 54)

หมายเหตุ การแทงเข็มใช้เพียงเพื่อลดอาการ
ในระยะฟื้นตัวเท่านั้น แทงวันละครั้ง 10 ครั้ง
เป็น 1 ชุด พัก 3-5 วัน ระหว่างชุด

3. ปวดหัว

การรักษา ใช้จุดใกล้ประสานกับจุดไกล
ตามทางผ่านของเส้น ความแรงและการกระตุ้น
ตามเงื่อนไขของอาการ

จุดที่ใช้ ปวดกระหม่อม ไป๋ฮู่ (DU. 20) กุนหลุน
(UB. 60) ซิงเจียง (Liv. 2)

ปวดหน้าผาก หฺยางไป๋ (GB. 14) อิน
ถาง (Extra. 1) เหนอกู่ (LI. 4)

ปวดขมับ ไท่หยาง (Extra. 2) เฟิง
ฉือ (GB. 20) ว้ายกวาน (SJ. 5)

ปวดหัวทั่วไป หย่าเหมิน (DU. 15)
อินถาง (Extra. 1) เหนอกู่ (LI. 4)
ว้ายกวาน (SJ. 5)

ปวดท้ายทอย หย่าเหมิน (DU. 15)
เทียนจู๋ (UB. 10) กุนหลุน (UB. 60)

หมายเหตุ ห้ามกระตุ้นแรงที่จุดบริเวณหัว แทะ

วันละครึ่งหรือวันเว้นวัน ฉาเข็ม 10-20 นาที
 การแทงเข็มได้ผลดีในการปวดหัวที่เกิดจากอุบัติเหตุ
 เหตุที่ศีรษะ ปวดหัวที่เกิดจากภาวะทางสรีระ
 (ไม่มีความผิดปกติของสมองหรืออวัยวะส่วนหัว)
 และปวดศีรษะภายหลังผ่าตัด เป็นต้น ถ้าแทง
 เข็มแล้วยังปวดมากให้คิดถึงเนื้องอกและการติดเชื้อ
 ในสมอง.

4. ปวดประสาทหน้า

ที่ใบหน้า มีเส้นประสาทจากสมองคู่ที่ 5 มา
 เลี้ยง แยกเป็น 3 กิ่งคือ หน้าผาก โหนกแก้ม
 และกราม อาการปวดมีลักษณะกระตุกเหมือนถูก
 ไฟฟ้าช็อตแล้วมีอาการปวดรุนแรงตามมา ปวด
 ร้าว สองสามวินาทีหรือเป็นนาที วันหนึ่ง ๆ อาจ
 เกิดหลาย ๆ ครั้ง มักเกิดเวลาล้างหน้าเปรง
 ฟัน กินข้าว หรือพูดคุยระหว่างอาการ ผู้ป่วยไม่
 มีอาการผิดปกติใด ๆ มักเป็นในหญิงวัยกลางคน

มากกว่ากลุ่มอื่น.
 การรักษา

ปวดประสาทกิ่งที่ 1 (หน้าผาก) หยางไป
 (GB 14) ไท่หยาง
 (Extra.2) จันจู (UB.2)
 ว้ายกวาน (ST.5)

ปวดประสาทกิ่งที่ 2 (โหนกแก้ม) ซื่อไป
 (ST.2) จีเหลียว
 (ST.3) เหรินจง
 (Du.26) เทอคู่ (LI.1)

ปวดประสาทกิ่งที่ 3 (กราม) เชี่ยกวาน
 (ST.7) เจี้ยเซอ
 เฉิงเฉียง (Ren.24)
 เนยถึง (ST.44)

หมายเหตุ อาจต้องใช้ประสานกับยา การแทง
 เข็มอาจไม่ได้อผลทันที ควรแนะนำให้แทง

เรื่อย ๆ แหว่งวันละครึ่งระหว่างมีอาการ กระ
ตุ่มขึ้นทุก ๆ 2-10 นาที ถ้าเข้ม 30-60 นาที

5. อัมพาตใบหน้า

มีอาการอัมพาต เฉพาะกล้ามเนื้อข้างใด
ข้างหนึ่ง เช่นรอยย่นที่ใบหน้าหายไป หรือตื้นขึ้น
ปากเบี้ยวผิดปกติ ผิวหน้าสองในสามของลิ้นอาจ
ไม่รู้รส เมื่อเป็นนาน ๆ กล้ามเนื้อปากหดตัว
ทำให้ปากบิดกลับมาข้างที่มีอาการ

การรักษา

เลือกจุดไกลและจุดใกล้ ตามทางผ่านของ
เส้น แหว่งเฉียงหรือซ่อนตรง

จุดบริเวณที่เป็น สระคันทันกลางหรือประ
สานด้วยกรรมยา

จุดที่ใช้ หยางไป (GB.14) แหว่งซ่อน ชื่อ
จู่กง (SJ.23) ชื่อไป (ST.2) ดีซาง (ST.21)
เหอถู (LI.4)

จุดที่ใช้ตามอาการ รอยย่นของจมูกและมุม
ปาก อี้เซียง (LI.20)

ร่องนูนปากเบี้ยว เทรินจง (DU.26)

ร่องใต้ปากเบี้ยว เฉินเจียน (REN.24)

ปวดบริเวณกกหู อี้เฟิง (SJ.17) ชู่
จง (SI.7)

แหว่งวันละครึ่งคาเข็ม 15-20 นาที

6. ปวดประสาทซีโครง

มีอาการปวดที่ซีโครงเป็นแถบ อาการปวด
เหมือนไฟฟ้าช็อต หรือถูกเข็มแทง มีอาการปวด
แรงเวลาไอ หรือหายใจลึก ในรายรุนแรงอาจ
ปวดร้าวถึงเอวและหลัง ผิวหนังไวต่ออาการ
ปวด กดเจ็บบริเวณที่ซีโครงที่เป็น

การรักษา เลือกจุดตามจุดประสาทและจุดไกล
ออกไป ตามทางผ่านของเส้นกระ
คันทันกลาง

จุดที่ใช้ หวาเถา เจียจี้ (Extra. 21) บริเวณ
ที่ปวด ฉีเหมิน (Liv. 14) หยางหลิง
เฉวียน (GB. 34) ไทซ่ง (Liv. 3)
แทงวันละครึ่ง คาเข็ม 15-20 นาที

7. ปวดประสาทขา

เป็นอาการที่เกิดจาก เส้นประสาทใหญ่ที่
ขาถูกกระทบกระเทือน มักเกิดจากเยื่อกระดูก
หว่างกระดูกสันหลัง ซึ่งเลื่อนมากด

อาการทั่วไปได้แก่ อาการปวดแสบข้อ
ปวดแบบเข็มทิ่ม เริ่มจากก้นร้าวทางหลังต้นขา
ร้าวไปทางข้าง (ก่อนข้างมาทางหลังของขา)
และสุดมาทางซ้าย ปวดมากเวลาเดิน นอน ใจ
และจาม การตรวจให้ผู้ป่วยนอนหงาย ยกเท้า
เหยียดตรง ทำมุมกับพื้น 30-40 องศาพร้อม
กับดันฝ่าเท้าลงเล็กน้อย ถ้าปวด แสดงจาก
การตรวจให้ผลบวก.

การรักษา

เลือกจุด ตามการกระจายของอาการปวด
กระตุ้นเข็มปานกลางด้วยวิธีการรมยา หรือดูด
กระดูกไฟ

จุดที่ใช้ ฉีเปียน (UB. 54) ตำฉางซู (UB. 25)
ชวานเตี้ยว (GB. 30) ฉีเหมิน
(UB. 37) หยางหลิงเฉวียน (GB. 34)
ชวานจง (GB. 39) เฉิงชาน (UB. 57)
หวาเถาเจียจี้ (Extra. 4, 5) อาคัยกระดูก
สันหลังส่วนเอวที่สีถึงห้า แทงวันละ
ครึ่งหรือวันเว้นวัน คาเข็ม 15-20 นาที

8. ประสาทอ่อน (อ่อนเพสีย เฉื่อย ปัญหา
จิตใจ หรือที่ชอบเรียกกันว่า หัวใจอ่อน

เป็นความผิดปกติทางสรีระร่างกายมีความ
ผิดปกติทางอวัยวะซึ่งเกิดจากปัญหาทางจิตใจ มี
ผลทำให้เกิดอาการต่าง ๆ ซึ่ง แตกต่างกันไป

ตามแต่ละบุคคล มักเกิดกับคนวัยรุ่น วัยกลางคน
อาการที่พบได้, ได้แก่ นอนไม่หลับ ปวดหัวมี
อ่อนเพลีย ความจำเสื่อม คิดมาก กังวน อา
การอื่น ๆ เช่น ใจสั่น หายใจไม่สุด หูอื้อ จุก
แน่นในท้อง ท้องอืด

การรักษา

เลือกจุดตามเส้นหัวใจ และเยื่อหุ้มหัวใจ
เป็นหลัก ประสานกับจุดตามอาการกระตุ้นเบา
หรือปานกลาง

จุดที่ใช้ เส้นหมื่น (H.7) เน่ยกวาน (P.6)

ซานอินเจียว (Sp.6) ไปอยู่ (Du.20)
หมายเหตุ แหว่งวันละครึ่ง คาเข็ม 15-20 นาที

9. อิสทีเรีย ซิสโซเฟรเนีย (Hysteria Schizophrenia)

โรคนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการกระทบกระ
เทือนทางจิตใจเป็นสาเหตุ จะมีอาการคล้าย

โอรธเดียวหาย เคี้ยวร้องไห้ เคี้ยวหัวเราะ ชี
หัวเราะ ชีระแวง หวาดผวา พุดจาไรสาระ
เวลากำเริบ บางรายชักกระตุก แต่สติไม่เสีย
(ข้อนี้เป็นข้อจำแนกอาการ แตกต่างกับลมบ้าหมู
ได้)

การรักษา

เลือกจุดตามอาการ ความแรงและวิธีการ
กระตุ้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอาการ

จุดที่ใช้ เส้นหมื่น (H.7) เน่ยกวาน (P.6)

ซานอินเจียว (Sp.6)

อิสทีเรีย มีอาการเป็นไข้ หย่าเหม็น (Du.15)

เหลียนเจวียน (Ren.23)

อิสทีเรีย มีอาการตาบอด ฉิวไฮว (Extra.4)

จิงหมิง (U.B.1)

หมายเหตุ ระหว่างมีอาการเลือกจุดสองถึงสาม
จุด ในการรักษาแต่ละครั้ง คาเข็มจนกระทั่งอา

อาการหาอไปข

7. โรคของทางเดินระบบปัสสาวะ-อวัยวะสืบพันธุ์

1. ปัสสาวะไม่รู้ตัว

การรักษา

เลือกจุดใกล้เคียงประสาทรกับจุดไกลออกไปตามเส้น กระตุ่นปานกลาง อาจประสาทรด้วยการรรมยา

จุดที่ใช้ ก. กวานหยวน (Ren-4) ซานอินเจียว (Sp-6) จูซานหลี่ (St-36)

ข. เส้นชู่ (U.B. 23) ซื่อเหลี่ยว (U.B. 32)

ผางกวางชู่ (U.B. 24)

ถ้ามีอาการรดที่นอน ใช้จุดเส้นเหมิน แหว่งวันละครั้ง อาจใช้จุดทั้งสองกลุ่มสลับกัน ถ้าเข็ม 15-20 นาที

2. ปัสสาวะไม่ออก

อาการนี้ ต้องแยกจากไม่มีปัสสาวะออกเนื่องจากไตไม่ทำงาน ซึ่งตรวจร่างกายในพวกที่ถ่ายปัสสาวะไม่ออก ปัสสาวะจะคั่งอยู่ในกระเพาะปัสสาวะ ทำให้คลำได้ที่หน้าท้อง เป็นลูกกระสาย

การรักษาใช้จุดใกล้เคียงประสาทรกับจุดไกลตามทางผ่านของเส้น กระตุ่นแรง

จุดที่ใช้ ก. จงจี (Ren-3) กวานหยวน (Ren-4)

ซานอินเจียว (Sp. 6)

ข. ผางกวางชู่ (U.B. 24) ซื่อเหลี่ยว (U.B. 32) อินหลิงเฉวียน (Sp. 9)

หมายเหตุ ปกติใช้จุดในชุด ก เมื่อกระตุ่นจุดกวานหยวนและจงจี ความรู้สึกจะเล็วไปที่ท่อปัสสาวะ ให้กระตุ่นจุดซานอินเจียวติดต่อกัน 3-5 นาที ถ้าไม่ไต้ผล หรือเป็นที่น่าพอใจ ก็ให้ใช้จุดในกลุ่ม ข ถ้าแหว่งเข็มไม่ไต้ผล ก็ให้ส่วน

ใช้จุดในกลุ่ม ข. ถ้าแทงเข็มไม่ได้ผล ก็ให้ส่วน
ถ้าส่วนไม่เข้า อาจต้องเปิดรูให้ปลีสาวะออกที่
หน้าท้อง

3. กามเคลื่อนและกามตายคาน

การรักษา

เลือกจุดใกล้ ประสานกับไกลตามทางผ่าน
ของเส้น กระตุ้นเขา ประสานกับการกระตุ้น-
ด้วยไฟฟ้า หรือรมยาก็ได้

จุดที่ใช้ ก. กวานหยวน (Ren. 3) ไทซี

จูซานหลี่ (St. 36)

ข. เส้นชู่ (U.B. 23) จื่อชื้อ (U.B. 52)

ซานอินเจียว (Sp. 6)

จุดสองกลุ่มนี้อาจใช้สลับกัน โดยแทงวัน

ละครั้ง คาเข็ม 15-20 นาที